

Матвійчук Лариса Олександрівна
Спеціаліст 1 категорії Секції суспільних наук
Науково-організаційного відділу
Президії НАН України

РОЗВИТОК І ЗМІНИ ПРІОРИТЕТІВ У НАПРЯМАХ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СИСТЕМІ НАН УКРАЇНИ ТА БІОБІБЛІОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ (90-ТІ РОКИ ХХ – 10-ТІ РОКИ ХХІ СТ.)

1.1. Докорінні зміни у розвитку академічної науки на початку 90-х років ХХ ст. Біобібліографічні дослідження та видання академічних інститутів соціогуманітарного напрямку

Зі здобуттям Україною незалежності діяльність Національної академії наук України зазнала ґрунтовних змін, пов'язаних із розвитком національної гуманітарної науки та активізацією впровадження комп'ютерних технологій, що суттєво сприяло інтеграції вітчизняного наукового потенціалу у світовий науковий простір, посиленню впливу результатів фундаментальних та прикладних досліджень на інноваційний розвиток економіки, освіти та культури в Україні, забезпечення спадкоємності поколінь учених. Зростають можливості оприлюднення і популяризації результатів наукових досліджень в галузі не лише технічних, а й суспільних і гуманітарних наук. Інформаційна сфера яких поповнюється дослідженнями ролі особистості в історичному процесі, у розвитку науки й освіти, національній культурі, державотворчих процесах.

Значний позитивний вплив здійснило надання самостійності установам НАН України, враховуючи і видавничу діяльність.

За двадцять років незалежності та демократичного розвитку в біобібліографістиці відбуваються докорінні зміни, які суттєво вплинули на основні чинники розвитку та діяльності у сфері соціогуманітарних та біобібліографічних досліджень зокрема. З'явилася необхідність надання характеристики стану біобібліографічної діяльності та масиву біобібліографічних видань і біобібліографічних ресурсів.

Проголошення незалежності у 1991 році визначило надання Академії у 1994 році статусу національної. Була затверджена нова структура НАН України, створено нові

установи соціогуманітарного профілю, діяльність яких сприяла появі та розвиткові нових напрямів наукових досліджень.

Початок таких змін характеризується проведенням реформи структури НАН України, створенням Секції суспільних та гуманітарних наук. Так, із попередніх були реформовані, зокрема Інститут економіки і прогнозування, Інститут світової економіки і міжнародних відносин, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень (нині – ім. І.Ф. Кураса), Інститут регіональних досліджень (Львів), Інститут українознавства ім. І.П. Крип'якевича (Львів), Відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди, Центр гуманітарної освіти і Центр вивчення та викладання іноземних мов. Створено багато нових установ, а саме: Інститут демографії та соціальних досліджень, Інститут економіко-правових досліджень (Донецьк), Інститут проблем ринку і економіко-екологічних досліджень (Одеса), Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку (Харків), Закарпатський регіональний центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України (Ужгород), Інститут соціології, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського з відділенням у Львові, Інститут східноєвропейських досліджень (потім – європейських, а нині Державна установа “Інститут всесвітньої історії НАН України”), Інститут сходознавства ім. А.Ю. Кримського з автономним Кримським відділенням, Інститут енциклопедичних досліджень, Кримський філіал Інституту археології, Інститут української мови, Український мовно-інформаційний фонд, Інститут народознавства (Львів) з Відділенням керамології (Опішня, Полтавська обл.), Львівське відділення Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка, Центр пам'яткознавства НАН України і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. На самостійну установу перетворено Історико-археологічний заповідник “Ольвія”, якому згідно з Указом Президента України від 17 січня 2002 р. № 36 надано статус національного. До складу Секції суспільних і гуманітарних наук входив і Музей народної архітектури і побуту України в с. Пирогові під Києвом[1], який вже у 2011 році перейшов у підпорядкування Міністерства культури України.

Отже, варто зауважити, що було створено ґрунтовну базу для розвитку соціогуманітарних досліджень.

Характерною особливістю біобібліографічної діяльності став швидкий розвиток біобібліографічних словників та корпусних енциклопедичних видань. Фундаментального значення набув **енциклопедичний напрям**, де енциклопедичні біографічні статті з пристаттевою бібліографією складають значний відсоток. Розвиток цього напрямку був викликаний не лише необхідністю переглянути історичні концепції розвитку України, а й

дослідити значний доробок українських діячів в галузі історії та культури, повноцінно висвітлити роль особистісного чинника у історичному процесі, формування національного світогляду, формування менталітету. Чільне місце у цих виданнях мала інформація про багатьох діячів та вчених, які залишилися поза межами радянської ідеологічної системи і не були включеними до історико-культурного контексту розвитку радянського суспільства. Сьогодні в Академії за державним замовленням на випуск друкованої продукції на виконання указів Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України виконуються 7 проектів за напрямом “енциклопедичні видання”, а саме: “Словники України”, “Енциклопедія історії України”, “Енциклопедія сучасної України”, “Шевченківська енциклопедія”, “Історія української літератури”, “Франківська енциклопедія”, “Енциклопедія міжнародного права”. Протягом 2004–2006 років вийшла друком “Юридична енциклопедія” у 6-ти томах, підготовлена колективом Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, яку було відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки; 2007 року завершено формування концепції національної енциклопедії України “Українська універсальна енциклопедія” та роботу над “Національним атласом України” [2]. Зазначені видання стали фундаментальною основою для подальшого проведення ґрунтовних біобібліографічних досліджень та створення корпусу біобібліографії науки, освіти, культури. Водночас, випущені енциклопедичні праці є свідченням безперечних суттєвих зрушень в біобібліографічній інфосфері [3].

На початку ХХІ ст. починають розвиватися біобібліографічні бази даних науки, НБУВ у цьому напрямі реалізує меморіальний проект створення мережевої бібліотеки “Наукова спадщина України” – розподіленої електронної енциклопедії з розвиненою системою гіпертекстових посилань, що містить інформацію про вчених, які зробили вагомий внесок у розвиток вітчизняної і світової науки, та про їхні наукові праці; про установи, які сприяли розвитку української науки.

Останнє десятиліття характеризується відчутним збільшенням обсягів випуску наукової і науково-популярної продукції, переходом НАН України до реалізації великих науково-видавничих проектів. Про це яскраво свідчить статистика академічних видань. Так, бібліографія праць установ Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України за 1998–2003 рр. охоплювала близько 5600 назв фундаментальних праць, колективних та індивідуальних монографій, збірників статей, документальних видань, брошур, підручників і навчальних посібників, авторефератів дисертацій, а бібліографічний показник за 2004–2008 рр. вже містив понад 6000 назв наукових праць [4].

На особливу увагу заслуговують результати дослідження в гуманітарних науках. За цей період було створено низку фундаментальних багатотомних узагальнюючих праць та

джерельних видань з історії та культури України: “Давня історія України” у 3-х томах, Серія “Україна крізь віки” у 15-ти томах, “Історія українського селянства” у 2-х томах, “Україна і Росія в історичній ретроспективі” у 3-х томах, “Політична історія України. XX століття” у 6-ти томах, “Історія української літератури XIX ст.” у 3-х томах та “Історія української літератури XX ст.” у 2-х томах. Побачили світ 4 томи п’ятитомної (у семи книгах) “Історії української культури” (головний редактор – президент НАН України, академік НАН України Б. Є. Патон). Завершується робота над “Історією української літератури” у 12-ти томах.

З’явилися серії ґрунтовних праць з економіки, соціології, політології, права, глобалістики, присвячених аналізу стану і перспективам розвитку українського суспільства на початку XXI ст.

Вагомим здобутком учених Секції стало видання багатотомних колективних праць культурологічного спрямування: “Українці”, “Етнічна та етнокультурна історія України”, “Історія українського мистецтва XIX ст.”, “Історія українського мистецтва XX ст.”, “Історія української музики”, “Історія українського театру”, “Історія української етнографії”; “Коротка ілюстрована енциклопедія народознавства”, енциклопедичного словника “Художня культура західних та південних слов’ян XIX – поч. XX ст.”, багатотомних серійних видань “Пам’ятки української словесності” та “Народознавча спадщина”.

Започатковані такі загальнонаціональні проекти як Повне зібрання творів Т.Г. Шевченка у 12-ти томах та Зібрання творів І.Я. Франка у 100-а томах, триває підготовка та видання творів кращих майстрів слова в багатотомних серіях “Бібліотека української літератури” та “Бібліотека світової літератури”.

У 2006 р. опубліковано “Українську дипломатичну енциклопедію” в 2-х томах, “Великий юридичний енциклопедичний словник”, “Антологію української юридичної думки” в 10-ти томах, енциклопедію “Українська мова” та “Малу філологічну енциклопедію”.

Започатковано видання багатотомного “Зводу пам’яток історії та культури України”. Опубліковано історико-біографічний енциклопедичний довідник “Київ”.

Така масштабна діяльність у галузі соціогуманітаристики об’єктивно сприяє утвердженню в громадській думці позитивного іміджу НАН України і авторитету науки, пропагує досягнення українських вчених. Були поставлені завдання розширення науково-та культурно-просвітницьких функцій НАН України у суспільстві, необхідних для підвищення та розвитку її інтелектуального й культурного рівнів [5].

Біобібліографістика в системі НАН України також здійснила свій внесок у створення позитивного іміджу української науки. Підготовка біобібліографічних праць проходила на високому науковому рівні із залученням професійних істориків та бібліографів.

У виданнях, які представляють співробітники наукових установ Відділення найповніше і комплексно обґрунтовано ідеї цілісності і взаємообумовленості соціального й гуманітарного розвитку країни, піднесення ролі гуманітарних чинників у всіх сферах життєдіяльності сучасного суспільства, культурного прогресу як визначального рушія інноваційного поступу України у ХХІ ст.: від розквіту гуманітарної сфери, від рівня освіти і культури, соціальної захищеності і адаптованості населення значною мірою залежать перспективи політичного реформування і також – розвитку економіки.

Провідними установами історичного профілю в Академії є **Інститут історії України НАН України**, очолюваний академіком НАН України В. А. Смолієм, та **Інститут археології НАН України**, очолюваний академіком НАН України П. П. Толочком. Спільними зусиллями цих інститутів за роки незалежності України вироблено сучасну наукову концепцію історії України від давніх часів до сучасності. Зокрема, Інституту історії України НАН України належить провідна роль в утвердженні сучасних концептуальних засад вітчизняної історичної науки, створенні фундаментальних узагальнюючих праць, серед яких: Серія “Україна крізь віки” у 15-ти томах, “Україна і Росія в історичній ретроспективі” у 3-х томах (за ред. академіка НАН України В. М. Литвина), “Державотворчий процес в Україні. 1991–2006” (академік НАН України В. М. Литвин, В. А. Смолій, П. Т. Тронько, член-кореспондент НАН України В. М. Даниленко, М. Ф. Котляр), двотомники нарисів “Історія українського козацтва” та “Історія українського селянства” (2006–2007 рр.).

Важливим підсумком діяльності Інституту за роки незалежності стала підготовка фундаментальної багатотомної “Енциклопедії історії України”, у якій концентровано подано багатовимірність вітчизняної історії, її нове концептуальне тлумачення.

Варто зауважити, що хоча протягом довгих років біобібліографічний напрям не був широко представлений в діяльності цих інститутів, в 1990-х роках обсяги біобібліографічних досліджень інститутів значно розширюються. Підготовка біобібліографічних довідників, біографічних праць та персональних біобібліографічних досліджень вчених Інституту історії України НАН України суттєво активізувалася. За цей період вийшли друком такі праці як “Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник” (Верстюк В. Ф., Осташко Т. С.), “Вчені Інституту історії України: Біобібліографічний довідник” (С. І. Білокінь, П. М. Бондарчук, Г. С. Брега та ін.),

“Українські історики ХХ ст.: Бібліографічний довідник” Серії “Українські історики” (голов ред. В. А. Смолій, колектив упорядників); “Видатні діячі українського національного відродження (ХІХ–ХХ ст.): біографічний довідник” (упор. Т. Ю. Анпілогова) [6].

Підготовка таких довідників надала можливість провести реконструкцію складу найбільш вагомих вчених, діячів культури, громадських та державних діячів, а також значно розширити джерельну базу просопографічних досліджень. Підготовлені професійними істориками, ці видання стали вагомим внеском у подальший розвиток гуманітарних та суспільних наук.

Розвиток біобібліографічних досліджень тісно пов’язаний з підготовкою біографічних праць учених, що дає можливість засвоїти методи біографічної реконструкції наукового доробку вчених. Так, цій меті відповідають підготовлені в Інституті історії України НАН України біографічних праці, присвячені вченим, державним та громадським діячам, зокрема, М. І. Яворському (А. В. Санчевич) [7]; академіку О. П. Новицькому (О. І. Бонь), Володимиру Дурдуківському (В. М. Даниленко, А. А. Кравченко) [8], Павлу Скоропадському (О. П. Реєнт) [9], М. Н. Петровському (О. А. Удод, А. Ю. Шевченко) [10].

Важливою складовою досліджень Інституту стали персональні біобібліографічні праці. Серед них ґрунтовні дослідження історичних постатей, як, наприклад, Мазепіана, яка створена О. Ковалевською [11], а також вчених, які закладали засади національної школи істориків, зокрема, посмертні дослідження життєвого шляху та бібліографії праць Миколи Івановича Костомарова і літератури про нього, ґрунтовно опрацьовані Ю. А. Пінчуком [12]; діяльність академіка Ореста Івановича Левицького досліджували В. І. Сарбей та Л. Г. Москвич [13], академіка М. Ф. Сумцова – колектив харківських бібліографів (Н. І. Полянська, В. О. Савчук, В. З. Фрадкін, В. О. Ярошик) [14]; внесок Володимира Січинського – Л. В. Баженов [15]; В. О. Голобуцького – С. Юсов [16]; К. І. Стецюк – О. Гуржій та С. Юсов [17]; В. Г. Сарбея (наук. ред. В. А. Смолій) [18].

Значні зусилля були спрямовані на підготовку прижиттєвих ювілейних біобібліографій видатних учених, співробітників Інституту, зокрема, академіку НАН України і НАПрН України В. М. Литвину (уклад. О. М. Устіннікова, П. М. Сенько, І. А. Нестерець [та ін.]) [19], академіку НАН України П. Т. Троньку (авт. перед. слова В. А. Смолій; укладач Л. І. Тіманова) [20]; члену-кореспонденту О. П. Реєнту (упоряд.: Н. І. Тарасова, Г. І. Германчук; авт. вступ. статті О. Є. Лисенко) [21]; доктору історичних наук А. В. Санцевичу (відп. ред. В. Г. Сарбей) [22]; доктору історичних наук С. В. Кульчицькому (історіограф. Нарис О. В. Юркової, упоряд. Т. Б. Бикова) [23];

доктору історичних наук М.Ф. Дмитрієнко (авт.-уклад.: І. Н. Войцехівська, О. В. Ясь; вступ. стаття В. А. Смолія) [24]; доктору історичних наук Р. Я. Пирогоу – до 60-річчя від дня народження (уклад.: Г. В. Боряк, І. Б. Матяш) [25]; доктору історичних наук Ю. А. Пінчуку – до 70-річчя від дня народження (уклад.: С. С. Батуріна, О. Т. Гончар, Н. В. Пазюра, О. В. Ясь; вступ. стаття В. А. Смолія) [26]; Віталію Ханку (Н. Кочерга) [27].

Майже усі біобібліографічні праці супроводжувалися вступним словом директора Інституту академіка НАН України В. А. Смолія, що є свідченням наукової ваги вченого, якому присвячується біобібліографічний показчик.

Інститут археології НАН України сьогодні є одним із найбільших центрів археологічної науки в Центрально-Східній Європі. В ньому працюють відомі вчені, які створили наукові школи, насамперед у галузі скіфо-античної, давньослов'янської і давньоруської археології, здобули заслужене визнання світового наукового співтовариства. Разом із тим, біографічний напрям роботи, на жаль, не є пріоритетним у цій установі. За останні 20 років було підготовлено лише чотири окремих біобібліографічних видання, зокрема два, присвячених М. Я. Рудинському – 1993 р. (уклад. О. Б. Супруненко, І. Г. Шовкопляс) [28] та 2001 р. (уклад. І. Г. Шовкопляс) [29]. Два біобібліографічні показчики були приурочені до 60-річчя таких знаних археологів як член-кореспондент НАН України О. П. Моця (укл.: С. В. Павленко, О. Б. Супруненко) [30] та С. А. Скорий [31].

Важливу роль у відродженні історичної пам'яті народу та формуванні документальної бази історичних досліджень і гуманітарної освіти відіграє **Інститут української археографії і джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України**, який продовжує традиції провідних вітчизняних археографічних інституцій – Київської Археографічної комісії (1843 р.), Археографічної комісії НТШ (1895 р.), Археографічної комісії ВУАН (1919 р.) та Археографічної комісії Центрального архівного управління (1929 р.). Інститут випускає близько 30 продовжуваних серій документальних публікацій.

Фундаментальні серії публікацій творів видатних істориків та українських учених-гуманітаріїв поповнюють історико-культурну сферу знання, зокрема, зібрання творів академіка М. С. Грушевського в 50-ти томах, Д. І. Багалія в 6-ти томах, Д. І. Яворницького в 20-ти томах. Львівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України досліджує писемні, іконографічні, картографічні джерела, мемуарну літературу, різні види спеціальних історичних дисциплін.

Інститут проводить ґрунтовні біографічні дослідження, що розкривають життя та творчий шлях видатних істориків і культурних діячів. Зокрема, була опублікована монографія доктора історичних наук І. В. Верби присвячена відомому історику

О. П. Оглобліну – його життю та роботі в Україні (до 100-річчя від дня народження) [32]. У Серії “Біобібліографія вчених України” сучасним історикам-джерелознавцям та культурологам також присвячена низка праць, зокрема, директору Інституту члену-кореспонденту НАН України П. С. Соханю (у двох виданнях): 1996 р. – упоряд.: О. Ємець, О. Крук, авт. вступ. статті В. М. Даниленко та 2006 р. – упор.: Д. В. Бурім, О. О. Маврін, авт. вступ. статті В. М. Даниленко) [33], доктору історичних наук Н. І. Миронець (упоряд. Ю. Середенко; авт. вступного слова О. Гурій) [34].

Комплексне видання наукових праць академіка Д. І. Багалія в 6-ти томах, що було здійснено Харківською філією Інституту спільно з Харківським гуманітарним інститутом “Народна українська академія” та Харківським національним університетом ім. В. Н. Каразіна, містить у першому томі біобібліографічний покажчик його праць і передрук видання на його пошану “Ювілейний збірник на пошану академіка Дмитра Івановичі Багалія, з нагоди сімдесятої річниці життя та п’ятдесятих роковин наукової діяльності”. Бібліографію праць Д. І. Багалія і літературу про нього з 1978 до 1999 рр., складену такими упорядниками як Р. А. Ставинська, М. Г. Швалб, В. Д. Прокопова, С. В. Глибицька, було приміщено в першому томі “Вибраних праць” під назвою “Автобіографія. Ювілейні матеріали. Бібліографія” [35]. Цей унікальний досвід підготовки публікації біобібліографії у складі таких видань заслуговує на особливу увагу.

Також, серед таких видань біобібліографічного характеру можна назвати біобібліографії члена-кореспондента НАН України В. І. Наулка, видану як окремо Інститутом археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України до 65-річчя (упоряд. Н. Карповець, В. Старков, Н. Зіневич; авт. вступ. статті П. Сохань) [36], так і спільно з Київським славістичним університетом та Міжрегіональним гуманітарним інститутом у зв’язку із 70-річчям вченого (упоряд.: Н. Руденко, В. Старков; авт. вступ. статті: П. Сохань, Ю. Алексєєв) [37].

Інститутом видано також біобібліографію історика-джерелознавця І. Л. Бутича (упор. М. Бутич), підготовлену спільно з Науковим товариством ім. Шевченка у Львові [38]; А. Д. Бачинського (упор. О. А. Бачинська, Г. С. Левченко, Л. В. Новікова, В. М. Хмарський), видану спільно з Одеським національним університетом ім. І. І. Мечникова першим випуском Серії “Історики Українського Причорномор’я” [39].

Декілька біобібліографій видано у Львівському відділенні Інституту, зокрема, присвячених керівникові Відділення доктору історичних наук Я. Р. Дашкевичу (укладач Я. Дашкевич) [40], В. Кучанському (автори-упор. С. Д. Гелий, Ю. В. Кучабський) [41]; доктору історичних наук І. Скочилясу (упор. О. Гулик, І.[Б]. Скочиляс; авт. вступ. статті І.[Б]. Скочиляс) [42].

Видавнича діяльність **Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України** представлена ґрунтовними монографіями, навчальними посібниками, підручниками, збірниками наукових праць, енциклопедичними словниками та науково-методичними матеріалами. Серед них – декілька біобібліографій, присвячених провідним вченим-правознавцям, академікам та членам-кореспондентам НАН України, зокрема, академіку ВУАН С. С. Дністрянському, видану спільно з Археографічною комісією та Науково-дослідним відділом кафедри україністики філософського факультету ім. П.-Й. Шафарика у Пряшеві (упоряд. та авт. вступу М. Мушинка) [43] у межах заснованої Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М. П. Грушевського НАН України Серії “Пам’ятки політико-правової культури України”. Особливістю цього покажчика є те, що у додатку приміщено рукописи академіка С. С. Дністрянського та матеріали до його біографії.

Серія “Біобібліографія вчених України” продовжилася біобібліографіями відомих вчених, які здобули міжнародне визнання, зокрема, академіка НАН України, директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України Ю. С. Шемшученка [44] – до 60-річчя від дня народження (упоряд. Ю. Я. Касьяненко; авт. вступ. статті В. І. Семчик), академіка НАН України В. К. Мамутова (Інститут економіко-правових досліджень) (укл.: В. І. Дудіна, В. Н. Савенко; авт. вступ. статті: І. Є. Замойський, С. З. Михайлин) [45]; біобібліографія члена-кореспондента НАН України та академіка АПрН України В. Ф. Погорілка – до 65-річчя від дня народження та 35-річчя наукової діяльності [46].

Декілька праць виходять спільно НАН України та Академії правових наук України, Київським університетом права. Продовжуючи Серію “Біобібліографія вчених України”, було започатковано і нову Серію – “Біографія і бібліографія вчених-правознавців”, що видавалася спільно з НАПрН України. Декілька біобібліографій, приурочених до 70-, 75-, 80-річчя від дня народження член-кореспондента НАН України та НАПрН України В. І. Семчика (упоряд. О. Поліводський, упоряд.: Т. Куліш, О. Семчик, К. Настечко; [авт.] вступ. статті В. Нагребельний) [47]. До ювілеїв у зв’язку з 60-річчям від дня народження та 35-річчям практичної, науково-педагогічної та громадської діяльності вийшли біобібліографії академіка НАПрН України та НАН України В. Я. Тація (упоряд. Ю. М. Грошевий) [48], а також до 75-річчя від дня народження і 50-річчя науково-педагогічної та громадської діяльності члена-кореспондента НАН України, академіка АПрН України В. В. Цветкова (упоряд. В. І. Семчик) [49], доктора юридичних наук А. І. Дмитрієва (упоряд. і авт. вступ. статті А. О. Шепель) [50]; доктора філософських наук О. М. Мироненка – до 60-річчя від дня народження і 35-річчя наукової діяльності (упоряд. і авт. вступ. статті В. П. Горбатенко; відп. ред. Ю. І. Римаренко) [51].

Складання таких біобібліографічних показників передбачає розкриття як наукової, так і педагогічної діяльності. Тому зміст цих видань передбачав, поряд із розкриттям наукового доробку вченого, усебічно висвітлити його педагогічну роботу. Окремо виділялися розділи бібліографії, зокрема, підручники, навчально-методичні матеріали. Структура такого показника була більш розвинутою: вона розкривала життєвий і творчий шлях; основні дати життя і діяльності; подавала структурований список наукових праць: монографії, підручники, коментарі; статті у наукових, теоретичних журналах; навчальні посібники, тексти лекцій; брошури та статті; тези наукових доповідей та виступів; навчально-методичні матеріали; рецензії; наукове редагування.

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України опрацьовує проблеми суспільно-політичного та етнонаціонального розвитку України в контексті геополітичних змін, модернізаційних та глобалізаційних процесів ХХ – поч. ХХІ ст. Тут обґрунтовано новий напрям соціогуманітарних наук – етнополітологію, у межах якого досліджується сучасна динаміка політичних інститутів і процесів, співвідношення політики і етнонаціональних відносин, проблеми запобігання конфліктності в етнонаціональній сфері, технології управління сферами політичних і міжетнічних відносин, вивчають етнонаціональну специфіку, характер та особливості політичних процесів і політичної культури в минулому і тепер, релігійну ситуацію та відносини між різними конфесіями. Отже, біографістика не є одним із важливих напрямів досліджень. Разом із тим, науковцями Інституту був підготовлений біобібліографічний показник, присвячений члену-кореспонденту НАН України В. Ф. Солдатенку (авт. вступ. статті В. А. Смолій ; упоряд.: В. В. Кривошея, С. В. Полтавець, В. І. Іванова) у Серії “Біобібліографія вчених України” [52].

Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України є одним із провідних центрів гуманітарної науки і культури. Його науковці працюють над проблемами філософської антропології, логіки, методології та філософії науки, соціальної філософії, філософії культури, етики і естетики, філософії мистецтва, історії української та зарубіжної філософії.

Новим важливим явищем у дослідженнях Інституту стало опанування теоретичними надбаннями світової філософської науки, сучасними методологіями наукового мислення. Напрацювання українських учених-філософів не залишаються тепер надбанням елітарної науки, як це було здебільшого в попередні десятиліття, а мають велике практичне значення для піднесення світоглядної культури українського суспільства, розвитку всіх галузей науки. Багато зробили для того, щоб втілити новітні здобутки вчених у навчально-педагогічну роботу вищої і загальноосвітньої школи

академіки НАН України Л. В. Губерський, А. Є. Конверський, В. Г. Кремень, член-кореспондент НАН України В. С. Пазенок.

Біобібліографічний напрям посів чільне місце у дослідженнях Інституту. Так, вийшли біобібліографії, присвячені директорам Інституту академіку Академії наук України В. І. Шинкаруку (упор. Л. Т. Іваненко; авт. вступ. статті В. Г. Табачковський) [53]; а також академіку НАН України М. В. Поповичу (укладач Л. М. Гороховська, авт. вступ. статті П. Ф. Йолон) [54]; члену-кореспонденту НАН України В. С. Пазенку (упорядник О. Є. Лукашук, С. Ф. Соляник, авт. вступ. статті Ф. М. Рудич) [55].

До Серії “Вчені Національної академії наук України” увійшли біобібліографії докторів філософських наук – А. М. Колодного “Життя. Праця. Думки: біобібліографія” [56]; С.Б. Кримського (упорядник Л.М. Гороховська, Л.В. Мелішкевич; авт. вступ. статті П.Ф. Йолон) [57]; В.А. Малахова (укладач О.Є. Лукашук, авт. вступ. статті М.В. Попович) [58]; В.П. Нічик (укладачі: О. Лукашук, Л. Мелішкевич) [59].

Також, варто згадати відомого філософа, доктора філософських наук В. С. Горського, який став автором біобібліографічного словника “Філософська думка в Україні” (редактор-упорядник М. Л. Ткачук) [60], а також біобібліографічний покажчик, присвячений В. С. Горському, виданий у Національному університеті “Києво-Могилянська академія” (авт. вступ. статті М. Л. Ткачук) [61].

До 55-річчя від дня народження академіка НАН України та НАПН України В. Г. Кременя вийшов каталог виставки (укладач Л. І. Ніколюк) [62]; біобібліографічні покажчики (2006, 2008, 2012), видані Академією педагогічних наук України (з лютого 2010 року має статус національної), спільно з Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського в серії “Академіки АПН України” [63].

До розробки питання наукової спадщини сходознавців долучився **Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України**. Вперше в історії сходознавства науковцями Інституту було підготовлено словник “Сходознавство і візантологія в Україні в іменах. Біобібліографічний словник” (упор. Е. Г. Циганкова, Ю. М. Кочубей, О. Д. Василюк; голова ред. кол. Л.В. Матвеева) [64]. Ґрунтовно досліджувалася наукова спадщина А. Ю. Кримського (передм. Е. Г. Циганкова; відп. ред. О. Д. Василюк та ін.) [65].

Значний внесок у розробку біобібліографічних питань належить директору Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського доктору історичних наук Л. В. Матвеевій. Вона створила низку біографічних досліджень, які розкривають питання біографічної реконструкції наукових праць учених. Так, нею була започаткована Серія “Наукова спадщина сходознавців” і опубліковано монографію “Юліан Кулаковський” [66], у якій

подано бібліографічні дослідження спадщини вченого. У Серії “Науково-бібліографічна література” нею опублікована праця “Отто Юлійович Шмідт, 1891–1956” [67].

Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України є безпосереднім продовжувачем традицій Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Його наукова діяльність характеризується комплексністю і багатопрофільністю. Основними напрямками наукових досліджень Інституту є: дослідження історико-культурної спадщини як фактора формування національної свідомості; комплексне вивчення проблем теорії та історії української культури, процесів формування етнічної самосвідомості; дослідження історії суспільно-політичного та національно-визвольного руху на Західних землях України, вивчаються історична та діалектна лексика на західних землях України. Співробітниками Інституту підготовлено фундаментальні біографічні та бібліографічні праці. Так, зокрема, біобібліографічною працею можна назвати монографію Б. З. Якимовича “Іван Франко – видавець: Книгознавчі та джерелознавчі аспекти”, у якій подано бібліографічну реконструкції праць та видавничої діяльності І. Франка [68]; монографію В. М. Заруби “Антін Синявський. Життя, наукова та громадська діяльність (1866–1951) [69]; роботу У. Граб, присвячену музикологічній школі Адольфа Хибинського (1912–1941) видану у Серії “Історія української музики” [70].

Декілька вагомих бібліографічних покажчиків були підготовлені на пошану відомим філологам та історикам, зокрема, діалектологу Я. Закревській (авт. передм. П. Гриценко, уклад. М. Чікало, Я. Єрмолович) [71]; Дмитру Гринчишину (укладач О. В. Кривицька) [72]; доктору історичних наук Миколі Ільницькому (упор. Л. Ільницька) [73]; доктору філологічних наук М. Л. Худашу (упоряд. М. Чікало, Я. Єрмолович) [74], Л. Полюзі (укладач М. І. Чікало) [75]; У. Єдлінській (упор. М. Дубас, Ю. Зайцев) [76]; Розалії Керсті (укладач О. В. Кривицька) [77], Кирилові Студинському (У. Єдлінська) [75]; Б. Завадці [79]; мистецтвознавцю Ю. Ясіновському (уклад. А. Ясіновський) [80]. Ще два покажчики були складені за результатами діяльності академіка НАН України, директора Інституту Я. Д. Ісаєвича (упоряд. М. Боянівська) [81].

Окремо слід зупинитися на діяльності утвореного у 2004 році **Інституту енциклопедичних досліджень НАН України** – установи, що аналізує та узагальнює світовий і національний досвід енциклопедичної справи, розробляє науково-методичні засади укладання енциклопедичних видань різного типу, координує підготовку цих видань в Україні, упроваджує текстові та іконографічні бази даних. Основним напрямом роботи Інституту є підготовка та видання багатотомної “Енциклопедії сучасної України” (ЕСУ). Ця перша загальноукраїнська енциклопедія, що правдиво, неупереджено й всебічно подає цілісний багатогранний образ України ХХ–ХХІ ст., де біографічний та

бібліографічний аспекти представлені енциклопедичними статтями про видатних діячів України. Також, автори зробили доступною для загалу біографічну і бібліографічну інформацію про багатьох “забутих” українців, які до цього часу не були включеними до наукового та культурного життя впродовж ХХ ст.

Однак, варто зауважити, що найважливіше значення для предмету нашого дослідження є видання “Науковці України ХХ–ХХІ ст. Метабібліографія” (уклад. М. Г. Железняк, Л. М. Гутник, Т. А. Галькевич). Упорядники ставили за мету зібрати та структурувати інформацію про видані в Україні персональні бібліографічні та біобібліографічні видання, присвячені науковцям України (докторам наук, членам-кореспондентам, академікам) ХХ – ХХІ століть, які працювали у різних академічних наукових установах і поза ними, закладах освіти та культури. Показчик репрезентує понад 1000 імен діячів науки України і містить різні типи персональних біобібліографічних посібників за період 1911 – 2009 років [82].

Хоча, на думку упорядників, видання не претендує на повноту відображення матеріалу, це лише перший крок до створення метабібліографії науковців України. Головною метою такої метабібліографії є створення джерелознавчої бази для укладання “Енциклопедичного довідника “Науковці України ХХ–ХХІ століть”, розширення пристатейної бібліографії в “Енциклопедії Сучасної України”, а також дослідження розвитку та оцінки сучасного стану української персональної біобібліографії, зокрема видань, присвячених ученим. Отже, сам факт наявності видання такого змісту слугуватиме утвердженню України як держави високого наукового потенціалу.

Відмінною особливістю цього видання є не лише наявність у заголовку інформації про науковий ступінь та звання (академіків та членів-кореспондентів) особистостей, які стали об’єктами для включення до показника, але й зазначення дати присвоєння ступеня та звання, наявність повного бібліографічного опису змісту показника, що робить його не лише цінним біобібліографічним, але й інформаційним джерелом з історії науки.

Також, над підготовкою біобібліографічних видань працюють і співробітники **Центру пам’яткознавства НАН України** і Українського товариства охорони пам’яток історії та культури (УТОПК), заснованого у 1991 році. Сьогодні Центр розробляє методологічні, теоретичні та методичні засади вивчення, охорони, збереження, відновлення та використання об’єктів історико-культурної спадщини України, природно-етнографічних комплексів і заповідників.

За роки існування Центру було підготовлено декілька біобібліографічних праць. Зокрема, присвячених історичу К. Штепці (В. І. Верба, М. О. Самофалов) [83]; музеєзнавцю, археологу, етнологу академіку УАН М. Ф. Біляшівському [84] (уклад.

А. Ф. Примак); В. І. Грабу (уклад. К. М. Мироненко, О. Б. Супруненко, О. І. Удовиченко) [85]; доктору історичних наук С. І. Скорому (уклад.: А. В. Артем'єв, І. М. Кулатова) [86].

Установи Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України спрямовують свої зусилля на розв'язання пріоритетних завдань наукового забезпечення національно-культурного відродження України, вивчення фундаментальних і прикладних проблем розвитку мови, комп'ютерної лінгвістики, літератури, мистецтва, етнології, традиційно-побутової культури, на об'єктивне витлумачення різних етапів розвитку української духовної культури в минулому та її сучасного стану на початку ХХІ ст.

Академічні літературознавці досягли значних успіхів у дослідженні проблем історії української літератури та сучасного літературного процесу, естетики і теорії літератури, закономірностей розвитку світової літератури, у вивченні та виданні творчої спадщини класиків української літератури. Здійснено суттєве розширення діапазону літературознавчих студій. Принципове значення має розгортання нових наукових напрямів, пов'язаних із розширенням сфери філологічних досліджень і входженням України до світового науково-культурного контексту: застосування новітніх методологій вивчення української літератури як етнокультурного явища в контексті європейської та світової культур; уведення до наукового обігу маловідомих текстів і документальних матеріалів; вивчення літератур та культури національних меншин, української діаспори [87].

Провідною академічною літературознавчою установою є **Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України**, науковці якого працюють над реалізацією наукових проєктів загальнонаціонального наукового та культурного значення. Завершено академічне видання літературної частини повного зібрання творів Т.Г. Шевченка (6 томів) у 12-ти томах, продовжується робота над підготовкою “Шевченківської енциклопедії” та “Франківської енциклопедії”, зібранням творів Івана Франка у 100 томах.

Основними завданнями Інституту є підготовка фундаментальних досліджень теоретико- й історико-літературного характеру, а також підручників, посібників, енциклопедій, бібліографічної та іншої довідкової літературознавчої літератури, збирання, належне збереження та опрацювання рукописної спадщини українських письменників.

Протягом останніх років видано фундаментальні праці, пов'язані з біобібліографістикою та біобібліографією, зокрема, “Тарас Шевченко” (академік НАН України І. М. Дзюба), “Урбаністична проблема в художній прозі Гоголя” (член-кореспондент НАН України Н. Є. Крутікова), “Femina melanolica. Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської” (член-кореспондент НАН України Т. І. Гундорова) тощо. До складу Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України входить очолюване

доктором філологічних наук Є. К. Нахліком **Львівське відділення**, пріоритетними напрямками досліджень якого є вивчення творчості Івана Франка, Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша, літературного процесу в Західній Україні у XIX–XX ст. та української еміграційної літератури (XX ст.) в загальноукраїнському культурному контексті. Упродовж останнього десятиріччя Відділення підготувало до друку 4 додаткові томи і покажчик купюр до Зібрання творів Івана Франка у 50-ти томах та “Літопис життя і творчості І. Франка” (доктор філологічних наук М. О. Мороз). Опубліковано фундаментальну працю “Пантелеймон Куліш: особистість, письменник, мислитель” (доктор філологічних наук Є. К. Нахлік). Загалом, діяльність Інституту представлена розмаїттям біобібліографічних праць, а саме: біобібліографій, бібліографій та бібліографічних нарисів.

Фундаментальним бібліографічним виданням варто визнати тритомне видання Ю. П’ядика, де представлена оригінальна концепція, що містить бібліографію та антологію творів – “Українська поезія кінця XIX–середини XX ст.: бібліографія: антологія” [88].

Разом із Національним університетом “Острозька академія” та Інститутом східнослов’янської філології Ягеллонського університету виданий бібліографічний покажчик “Осягнення слова”, присвячений Ярославу Поліщуку (упор. та авт. передм. М. Зимомря) в Серії “Університетська еліта України”.

Діяльність Інституту була відзначена біобібліографіями: директора Інституту академіка НАН України М. Г. Жулинського (уклад. Н. В. Лощинська, наук. ред. В. В. Патока) [89]; члена-кореспондента НАН України О. В. Мишанича – до 70-річчя (авт. вступ. статті М. Сулима, упоряд. Я. Мишанич) [90]; члена-кореспондента НАН України А. П. Непокупного – до 75-річчя [91] у Серії “Біобібліографія вчених України”; доктора філологічних наук Федора Погребенника (уклад. В. В. Патока, В. Т. Полєк) [92], професора Гарвардського університету Ю. В. Шевельова (Юрій Шерех) (упор.: А. Даниленко, Л. Чабан) [93]; Д. С. Наливайка (уклад. Т. О. Патрушева) [94]; біобібліографічний нарис, присвячений доктору філологічних наук Є. Сверстюку “Це – вибір” (авт. нарису Л. Тарнашинська; уклад. В. Патока) [95].

У Серії “Шістдесятництво: профілі на тлі покоління” вийшли друком біобібліографічні нариси, присвячені М. Вінграновському: “Все на світі з людської душі” (авт. нарису Л.Б. Тарнашинська, бібліограф-уклад. О. О. Гриценко) [96], Михайліні Коцюбинській: “Бути собою” (авт. нарису Л. Тарнашинська; бібл.-укладач В. Патока) [97]; В. Симоненку – “Україно, ти моя молитва...” (авт. нарису Л. Тарнашинська; бібл.-укладач В. Патока) [98].

Значний внесок у розвиток біобібліографії мовознавців належить науковцям **Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України**, у якому розробляються теоретичні і методологічні засади загального, слов'янського, балтійського, германського мовознавства, структурно-математичної та прикладної лінгвістики. Актуальними й необхідними залишаються зіставні дослідження близькоспоріднених української й російської мов, порівняльне дослідження романських, германських, балтійських та слов'янських мов.

У рамках Серії “Біобібліографія вчених України” вийшли друком біобібліографії, присвячені директорам Інституту: академіку НАН України В. М. Русанівському – до 70-та 75-річчя (авт. вступ. статті та упоряд. бібліогр. покажч. Н. Г. Озерова) [99]; члену-кореспонденту НАН України В. В. Німчуку (авт. вступ. статті Н. Пуряєва; упоряд. бібліогр. покажч. Ю. В. Осінчук) [100]; члену-кореспонденту АН СРСР, академіку НАН України О. С. Мельничуку (авт. вступ. статті та упоряд. бібліогр. покажч. Г. В. Зимовець) [101], Г. П. Півтораку – до 70-річчя (упоряд. та авт. вступ. статті П. О. Селігей) [102]; члену-кореспонденту НАН України Н. Ф. Клименко (біограф. нарис Є. А. Карпіловської, уклад. Л. П. Кислюк, Ю. В. Романюк) [103]; доктору філологічних наук Г. П. Їжакевич (авт. вступ. статті й упоряд. бібліогр. покажч. І. А. Синиця) [104]; О. Б. Ткаченку (упор. Г. В. Зимовець) [105]; Т. К. Черторизькій – до 90-річчя (упоряд. Л. М. Стоян) [106].

Отже, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні підтримує традицію видання біобібліографічних покажчиків, започаткованих раніше виданнями, що висвітлювали творчий доробок та життєвий шлях таких видатних академічних вчених мовознавців як О. І. Білецький, академіки І. К. Білодід та Л. А. Булаховський.

Щодо **Інституту української мови НАН України**, то він був створений 1991 р. на базі україністичних відділів Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні. Основними напрямками діяльності колективу Інституту є різнопланове вивчення української мови в її літературному та діалектному виявах на сучасному етапі розвитку та в минулому. Починаючи з 2005 р. Інститут почав видавати біобібліографії своїх провідних учених, зокрема, у Серії “Мовознавці України” видано біобібліографію доктора філологічних наук М. В. Никончука (упоряд. і авт. вступ. статті П. Ю. Гриценко) [107]; доктора філологічних наук С. П. Бевзенка (упор. і авт. вступ. статті П. Ю. Гриценко) [108]; а у Серії “Біобібліографія вчених України” – доктора філологічних наук Л. О. Симоненко [109] та члена-кореспондента НАН України І. Р. Вихованця – до 70-річчя (авт. вступ. статті А. П. Загнітко) [110].

Вивчаючи біобібліографічну діяльність зазначених установ, ми можемо стверджувати, що видання такого характеру, присвячені академічним ученим,

мовознавцям, літературознавцям, письменникам виходили не лише в академічних установах, але й у різних наукових та освітніх закладах. Так, співробітники Міжрегіональної академії управління персоналом підготували біобібліографічний нарис, присвячений академіку НАН України Б. І. Олійнику (уклад.: О. М. Устіннікова, П. М. Сенько, Г. О. Гуцол) [111]; Національною парламентською бібліотекою України підготовлено роботу, присвячену академіку НАН України І. М. Дзюбі (вступне слово М. Павлишина, бібліограф-уклад. Т. М. Заморіна) [112] у Серії “Шістдесятництво: профілі на тлі покоління”.

В Одеському національному університеті ім. І. І. Мечникова вийшли покажчики, присвячені члену-кореспонденту НАН України Ю. О. Карпенку (уклад. М. І. Зубова, В. О. Колесник) [113], академіку АПНУ А.П. Грищенку – до 70-річчя (авт. вступ. статті та упоряд. М. І. Степаненко) [114].

Окремий напрямок у діяльності Відділення літератури, мови та мистецтва складають наукові розробки в галузі народознавства, етнології, фольклористики та мистецтвознавства.

Так, дослідження Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України (з 03 грудня 1999 р. (до цього – Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського) зосереджені на пріоритетних наукових напрямках: історико-етнографічному вивченні культури й етнічної історії українського народу; історії і теорії професійного мистецтва та народної творчості; етнокультури та мистецтва зарубіжних країн. До структури Інституту входять відділи образотворчого мистецтва, етномистецтвознавства та культурології, кінознавства, театрознавства, мистецтв і народної творчості зарубіжних країн, музикознавства, фольклористики, Етнологічний центр.

В Інституті створено серії фундаментальних узагальнюючих праць: дві книги четвертого тому п'ятитомної “Історії української культури”, (академік НАН України Г. А. Скрипник), “Історію українського мистецтва” у 5-ти томах, “Історію українського театру” у 3-х томах, “Історію української музики” у 6-ти томах, “Історію української етнографії” у 3-х томах, “Етнічну та етнокультурну історію України” у 3-х томах. Підготовлено і розпочато видання “Української музичної енциклопедії” у 3-х томах, “Українського енциклопедичного кінословника” у 3-х томах, “Української етнографічної енциклопедії”. Оpubліковано декілька фундаментальних монографій присвячених Лесю Курбасу, Олександрю Довженку тощо. Відновлено видання серій “Фольклор у записках письменників” та “Усна народна творчість”. Доктора мистецтвознавства В.І. Тимофієнка удостоєно Державної премії України в галузі архітектури за працю “Зодчі України кінця

XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник” (2002 р.) та за працю “Історія української архітектури” (2007 р.) [115].

Значним біографічним та бібліографічним явищем стали такі видання як “Український біографічний кінодовідник” (автори Н. М. Капельгородська, К. С. Глущенко, О. Р. Синько [116], а також монографія О. В. Безручка “Невідомий Довженко” (2008), де бібліографія нараховує 928 назв [117].

Так, значні напрацювання біобібліографічного характеру дали можливість підготувати низку біобібліографічних праць, присвячених знаним ученим в галузі мистецтвознавства, фольклористики та етнології, зокрема, академіку НАМУ О. К. Федоруку (упоряд. С. А. Брони, Є. Л. Гаврилюк та ін.) [118], члену-кореспонденту НАМУ Т. В. Кара-Васильєвій (уклад. і бібліограф Ю. Смолій, авт. вступ. статті Л. Міляєва) [119]; доктору мистецтвознавства С. Й. Гриці (упоряд. О. Л. Юзефчик) [120]; два біобібліографічних видання – доктору мистецтвознавства та доктору богословських наук Д. В. Степовику: 1998 р. (упоряд. М. Ляшенко), 2008 р. (упоряд.: Л. Вахніна, Н. Орбаченко, О. Роєнко) [121]; В. Л. Скуратівському (наук. ред. О. Чебанюк) [122].

Було опубліковано й покажчик, присвячений видатному драматургу, актору, режисеру, театральному діячеві І. К. Тобілевичу (упор.: О. Г. Нуньєс, О. І. Кравченко). Разом із Асоціацією українських етнологів до 155-річчя від дня народження Федора Вовка було перевидано його біобібліографію [124], укладену Галиною Вовк та з передмовою Г. Скрипника.

Інститут народознавства НАН України було створено в 1992 р. на базі Львівського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН України. Співробітниками цієї академічної установи розробляються питання традиційної та сучасної культури українців, теоретичних аспектів української етнології, історії українського професійного мистецтва і фольклору, української націоналістики, етнолінгвістики, урбаністики, гендерних студій тощо [125]. Напрямок діяльності інституту передбачає розвиток біографічних та біобібліографічних студій, що відчутно проявилось в його діяльності. Так, біобібліографічна діяльність починається активно реалізовуватися лише на початку XXI ст.

За останні десять років було підготовлено декілька ґрунтовних біобібліографічних праць, присвячених відомим ученим та митцям: директору Інституту, члену-кореспонденту (нині академіку) НАН України С. П. Павлюку (уклад. В. Яблонська) [126]; доктору мистецтвознавства Р. В. Захарчук-Чугай (уклад. В. Яблонська) [127], члену-кореспонденту НАМУ М. Є. Станкевичу (уклад. В. М. Яблонська) [128]; доктору філологічних наук Р. Ф. Кирчіву (уклад. В. М. Яблонська) [129]; кандидату

мистецтвознавства Р. М. Яціву (уклад. В. Яблонська) [130]; митцю Архипу Данилюку (упоряд. О. М. Сапіга) [131]; С. Черепановій (упор. С. Черепанова) [132]; В. Овсійчуку (упоряд. і відп. ред. С. О. Черепанова) [133].

Отже, можемо зробити висновок, що біобібліографічних напрям в Інституті народознавства НАН України розвивається доволі швидко.

Відділення економіки займається розробкою проблем підвищення ефективності механізмів структурних перетворень у національній економіці, їх інституційного забезпечення і визначення пріоритетів розвитку; оновлення промислового й розвиток науково-технічного потенціалу, обґрунтування ефективної інноваційно-інвестиційної моделі розвитку на якісно новій технологічній основі; створення і впровадження високих технологій, удосконалення аграрної політики, якісного піднесення трудового потенціалу, створення сучасної системи соціального захисту населення, розвитку міжнародного економічного та науково-технічного співробітництва, інтеграції України у світові економічні структури, захисту і забезпечення реалізації національних економічних інтересів в умовах глобалізації і формування інформаційного суспільства [134].

Співробітниками Інституту економіки НАН України видано біобібліографічний покажчик, присвячений академіку І. І. Лукінову (упоряд. : І. О. Сінчило, В. Є. Міхіденко). Також, І. І. Лукінову присвячений покажчик, що вийшов в Українській академії аграрних наук, Державній сільськогосподарській бібліотеці, Інституті тваринництва центральних районів (уклад.: В. В. Юрчишин, Л. С. Боденчук, Т. Б. Лукінова) [136]. Покажчик, присвячений академікові М. В. Птусі підготовлений Національною науковою медичною бібліотекою України та Київським міським науковим інформаційно-аналітичним центром медичної статистики (уклад. : В. Г. Нековаль, Г. М. Зубченко) [137].

У Серії “Видатні географи України” видано покажчик, присвячений академіку НАН України М. М. Паламарчуку, підготовлений Інститутом географії НАН та Українським географічним товариством (упоряд. : Л. Г. Руденко, В. П. Нагірна) [138].

Отже, детально розглянувши наукові напрацювання установ **Секції суспільних і гуманітарних НАН України** в галузі біобібліографії, можемо зробити висновок про суттєву активізацію досліджень життя та діяльності видатних та знаних учених системи НАН України, а також розгортання ретроспективних досліджень у галузі біобібліографістики, які спрямовані на розбудову позитивного іміджу в Україні і світі. Потужний потенціал української соціогуманітаристики дає можливість успішно розв’язувати важливі наукові проблеми та завдання державного, загальнонаціонального рівня, розгорнути поглиблене вивчення історичного досвіду українського народу, внеску його політичних, громадянських, культурних діячів, утвердження ролі науки в сучасного

розвитку суспільства. Сьогодні обговорюється питання нових стратегічних рішень щодо розвитку енциклопедичної справи, де буде широко представлений біобібліографічний аспект.

Визнаючи об'єктивний стан розвитку біобібліографістики сьогодні, визначений необхідністю швидко поповнити персональний склад української науки, освіти, культури шляхом створення біографічних словників та енциклопедичних видань, не можна не зазначити, що біобібліографічний напрям, що персоналізує внесок учених на рівні повноцінних біобібліографічних видань, ще не набув належного розвитку в системі НАН України.

1.2. Біобібліографічна діяльність національних академічних бібліотек. Формування електронних ресурсів біобібліографічної інформації

З оголошенням незалежності України в 1991 р. в Україні створюються умови для формування нових засад для розвитку бібліотек, бібліотечної справи та бібліотечної науки. Бібліотеки як органічна частина державної інфраструктури починають трансформувати свої функції відповідно до потреб нового суспільства, української державності, національної освіти, науки та культури. Бурхливо розвиваються гуманітарні науки, зростає кількість досліджень раніше заборонених націоналістичних проблематик історичного минулого українського народу, починаються об'єктивні дослідження історичних процесів на повноцінній джерельній базі.

Культурні процеси й, передусім, поступове вивільнення від заборон на інформацію, поставили перед бібліотеками завдання якнайшвидшого наукового опрацювання не актуалізованих раніше тем.

Прискорення процесу інформатизації суспільства зумовило нові умови функціонування бібліотек: вони почали трансформуватися в бібліотечно-інформаційні центри, бібліотеки розглядаються як фактор історико-культурного середовища, трансформуються їх соціокультурні функції, інтегруються усі вектори наукових та соціокультурних комунікацій, розширюються функції культурно-просвітницької та науково-популяризаційної діяльності. Значна увага стала приділятися інформаційному забезпеченню процесів реформування суспільства та збереженню національної культурної спадщини, розвиткові наукової та соціокультурної інфосфери.

Бібліотеки стали активними суб'єктами національної системи науково-технічної інформації і формування довідково-інформаційних ресурсів, на них було поширено й законодавство у галузі інформації [139]. Починається усвідомлення ролі бібліотеки як

соціокомунікаційної установи, враховуючи й аспект традиційних функцій бібліографічної комунікації.

На початковому етапі становлення незалежності України формується нова інфраструктура бібліотечно-бібліографічних установ, оскільки було переглянute право наукових бібліотек визначати свою структуру відповідно до їх функцій. Бібліотеки вдосконалюють свою структуру: у складі великих наукових бібліотек створюються наукові інститути, центри, служби. Так, на комплексні науково-бібліотечні центри перетворюються академічні Центральна наукова бібліотека Академії наук УРСР імені В.І. Вернадського та Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. У 1996 р. Центральній науковій бібліотеці ім. В. І. Вернадського НАН України повертається статус і назва “Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського” [140]. Указом Президента України від 10 квітня 2008 р. отримує статус національної і Львівська наукова бібліотека [141].

Бібліотекам надається право самостійно вирішувати науково-організаційні питання внутрішньої діяльності, що суттєво впливає й на визначення напрямів дослідження та видавничий процес. У складі НБУВ з 1993 р. починають функціонувати науково-дослідні інститути: бібліотекознавства, української книги, рукопису, архівознавства, біографічних досліджень, а також 4 центри – бібліотечно-інформаційних технологій, консервації та реставрації, культурно-просвітницький, редакційно-видавничий. Відповідно до Указу Президента України від 11 жовтня 1996 р. було створено Фонд Президентів України, функціями якого стають збір, зберігання та залучення до наукового та культурного обігу документальних матеріалів, що відображають політичну і державну діяльність та життя президентів України.

У Львівській науковій бібліотеці ім. В. Стефаника було започатковано Центр періодики, який розпочав фундаментальні дослідження з історії українського періодичного друку, видання збірників наукових праць, науково-інформаційних видань та енциклопедій.

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. – це період визначення, обґрунтування та уточнення нових пріоритетних наукових тем, формування дієздатних науково-дослідних груп і колективів, здійснення структурних змін, спрямованих на оптимізацію, фундаментальність та ефективність наукової роботи колективів наукових бібліотек НАН України.

Хоча економічні обставини, що склалися за останнє десятиліття ХХ ст. значно погіршили умови діяльності бібліотек, працівники бібліотек, працюючи з великим ентузіазмом, опублікували низку ґрунтовних монографічних досліджень, бібліографічних

показників, наукових каталогів, статей у збірниках наукових праць, публікацій документів.

У 90-х роках ХХ ст. у НБУВ працює фаховий колектив книгознавців та бібліографів, більшість з яких захистили кандидатські та докторські дисертації. Колектив бібліографів та книгознавців Бібліотеки складався з провідних учених, таких як: І. Г. Шовкопляс, В. Ю. Омельчук, Г. І. Ковальчук, І. Римарович, В. В. Беляєва, Л. С. Новосолова, Т. В. Добко, Н. В. Козакова, Н. В. Стрішенець, Є. В. Рукавіцина, Б. В. Грановський, Р. С. Жданова, І. А. Певзнер та ін.

У Львівській науковій бібліотеці вийшли праці відомого українського бібліографа, завідувача відділу наукової бібліографії М. Гуменюка – автора багатьох наукових статей та монографії “Біля джерел української радянської бібліографії” (1991), вже після його смерті. Активно працювали на науковій ниві такі співробітники ЛНБ, як: П. Г. Баб’як, М. А. Вальо, М. В. Галушко, О. О. Дзьобан, Л. І. Ільницька, О. Д. Кізлик, О. М. Колосовська, С. П. Костюк, Н. І. Кошик, більшість з яких діяльно працюють і сьогодні. Їх дослідження набули якісно нового змісту, змінилася і тематика наукового пошуку. Тематика наукових досліджень змінюється і розвивається у бік національних питань книги, бібліографії, запровадження інформаційних технологій [142].

На хвилі цього піднесення швидко розвивається діяльність у галузі національної бібліографії, репертуару української книги, вивчаються дослідники української книги та культури, досліджується та публікується значна кількість пам’яток та документальних джерел. Комунікаційні можливості наукових бібліотек стають значною перевагою і для організації розвитку біобібліографії як одного з науково-інформаційних засобів розвитку та оцінки рівня національної науки. Бібліотеки видають повноцінні бібліографії праць своїх колективів, що стали бібліографічною джерельною базою для історико-бібліографічних досліджень [143].

У 1990-х роках в Україні відбувається активне формування електронних ресурсів бібліографічної інформації та електронних бібліотек.

Процес інформатизації суспільства отримав новий стимул для розвитку з прийняттям Закону України “Про національну програму інформатизації”, а також виходом Указу Президента України “Про невідкладні заходи щодо впровадження системи здійснення державної інформаційної політики та удосконалення державного регулювання інформаційних відносин”. Прийняття цих законодавчих актів сприяло формуванню стратегії розвитку міжвідомчої кооперації бібліотек, формуванню і використанню електронних баз даних, розвиткові мережевих технологій взаємодії бібліотек, формування

телекомунікаційного середовища для взаємного доступу у використанні інформаційних ресурсів.

Варто зазначити, що започатковується Національна електронна бібліотека України на базі Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та електронних ресурсів наукових бібліотек. Основними її компонентами є: електронний каталог НБУВ, який відбиває обов'язковий примірник вітчизняних видань; загальнодержавна реферативна база даних “Україніка наукова”, що розкриває зміст монографій, енциклопедій, довідників, словників, періодичних видань, збірників наукових праць, матеріалів конференцій, авторефератів, дисертацій, препринтів тощо; депозитарій повних електронних версій опублікованих матеріалів [144]. На академічні бібліотеки (НБУВ, ЛННБ) покладено обов'язок формування бібліографічних та біобібліографічних цифрових ресурсів. Біографічна база даних НАН України вчених – членів-кореспондентів та академіків НАН України – розміщена на порталі НБУВ.

Провідні бібліотеки України розвивають інформаційно-аналітичні, консультаційні служби, розширюють підготовку вторинної інформаційної продукції (бібліографій, рефератів, оглядів, аналітичних матеріалів, експрес-інформації). Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського спільно з Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України ведуть загальнодержавну електронну базу рефератів вітчизняної наукової літератури і видають Український реферативний журнал “Джерело” в трьох серіях (технічній, природничій, гуманітарній).

Нові структури, створені на базі бібліотек, починають перебирати на себе функції національних інституцій. Таким прикладом є, зокрема, Центр періодики у ЛННБ; Служба інформаційно-аналітичного забезпечення та Інститут біографічних досліджень у НБУВ.

У бібліотеках створюються центри бібліотечно-інформаційних ресурсів, основним завданням яких є розробка інформаційних технологій в бібліотеках, розробка механізмів їх комп'ютеризації, впровадження програмно-технологічних комплексів щодо комплектування, обробки нових надходжень, формування електронного каталогу, опрацювання механізмів дії бібліотек як компонентів глобальних комп'ютерних мереж, створення інформаційних ресурсів і баз даних, які б забезпечували розкриття фондів бібліотек та пошук у світовому документальному потоці, забезпечення інформаційного обслуговування читачів, створення та підтримка Веб-серверів бібліотек, інтеграція інформаційних ресурсів. Починає реалізовуватися концепція інформатизації наукових бібліотек та створення інтегрованих науково-інформаційних ресурсів, запропонована генеральним директором НБУВ академіком НАН України О. С. Онищенком [145].

Розпочалося планомірне створення корпусу видань у галузі національної бібліографії, підтримка найважливіших державних наукових, освітніх, культурних проєктів, укладання тематичних інформаційно-бібліографічних покажчиків та електронних інформаційних ресурсів.

Ознакою державницького розвитку України стало створення національної бібліографії та репертуару україномовної книги. Цей бібліографічний напрям набуває пріоритетного значення. Вже в 90-х роках ХХ ст. створено методологічну основу створення національної бібліографії та Українського бібліографічного репертуару [146]. Робота над його здійсненням розпочалася з розробки концептуальних засад понятійно-змістового характеру і, відповідно, дискусій щодо поняття “національна бібліографія”, бібліографічного змісту поняття “українська книга”, репертуару української книжки, критеріїв національної книги в зв’язку зі специфічним шляхом Української держави, ретроспективної національної бібліографії (Я. Р. Дашкевич, В. Ю. Омельчук, Н. В. Зелінська, Л. І. Крушельницька, М. М. Романюк, Л. І. Ільницька та ін.).

Значного розвитку набуває біографічний напрям в галузі бібліотекознавства, книгознавства, бібліографії. Найвидатніші постаті української бібліографії ХХ ст. розкриваються Н.Ф. Королевич у 12-ти нарисах, зокрема, вона досліджувала діяльність таких відомих особистостей, які працювали у структурі Академії наук, зокрема, Ю. О. Меженко, І. М. Ясинський, М. Ф. Яшенко, І. Калинович, В. Дорошенко, С. І. Маслов, Ф. П. Максименко, І. З. Бойко, О. П. Куш, І. Корнейчик, М. Гуменюк, Ф. Сарана [147].

У Національній парламентській бібліотеці було видано серію брошур “Видатні діячі української книги”, де подані статті про Ю. Меженка (Н. Ф. Королевич, Н. І. Стрішенець), Л. Биковського (Н. В. Казакова), М. Плевако (В. Я. Буран), С. І. Маслова (Г. І. Ковальчук та Н. Ф. Королевич) [148].

У періодичних виданнях виходять біобібліографічні розвідки, які присвячуються діячам бібліотечної справи, тісно пов’язаних із розробкою основних засад національної бібліотечної справи та бібліографії, що опрацьовувалися у системі ВУАН, АН УРСР, АН України та НАН України: С. Постернак (Н. І. Стрішенець) [149], Є. Ківлицький (Л. А. Гнатенко), С. Сірополко (Т. І. Ківшар, 2011).

За період незалежності обидві головні академічні бібліотеки перетворилися на потужні установи соціогуманітарного профілю, стали лідерами в опрацюванні питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, спеціальних історичних дисциплін, науково-інформаційними та науково-дослідними центрами у галузі науково-інформаційної діяльності.

1.2.1 Біобібліографічна діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в соціогуманітарній сфері

Зняття ідеологічних заборон викликало буквально вибух біографічних досліджень та повернення “забутих” імен в суспільні й гуманітарні науки та соціокультурне середовище. Період 90-х років ХХ ст. відзначений великою кількістю досліджень, присвячених видатним діячам бібліотечної, книжкової справи та бібліографії, які працювали в 20-30-х роках ХХ ст., значна кількість з яких була репресована або залишалися в тіні з ідеологічних причин.

Довідкові публікації та нариси біографічного характеру Г. І. Ковальчук інформують про керівників НБУВ, зокрема, про Ю.О. Іванова-Меженка, С. П. Постернака, В. Ф. Іваницького, Н. М. Миколенка, А. М. Яременка, В. М. Іванушкіна, З. М. Ільницьку, О. Б. Михайличенка, Б. І. Зданевича, Т. М. Марківську, М. П. Рудя, І. С. Черненка, С. К. Гутянського, Л. В. Беляєву, Б. П. Ковалевського, Ф. З. Шимченка, М. І. Сенченка, О. С. Онищенка.

Значна кількість окремих біобібліографічних праць висвітлювали особистість Ю. Іванова-Меженка, якому присвятили свої біобібліографічні дослідження Н. В. Стрішенець, Т. А. Ігнатова, Н. В. Козакова та В. Д. Шульгіна [150], Н. В. Стрішенець та Г. І. Ковальчук досліджували бібліографічний доробок директора Всенародної бібліотеки України в 20-х роках ХХ ст. С. П. Постернака [151]. У біографічних нарисах Г. І. Ковальчук розглянуто внесок в бібліографію засновника бібліографії української газетної періодики В. А. Ігнатієнка [152], книгознавчий та бібліографічний доробок літературознавця, члена-кореспондента С. І. Маслова [153]. Стаття Т. І. Шовкопляс та А. Л. Герус присвячена бібліографу картографії В. О. Кордту [154]. Зазначимо, що ці дослідження супроводжувалися й встановленням основних праць бібліографів.

Біобібліографічний напрям представлений й біобібліографічними монографіями. Фундаментальна науково-дослідна розробка біобібліографії митрополита Євгенія (Болховітінова) здійснена Є. В. Рукавіциною, спочатку у статтях, а потім у ґрунтовному біобібліографічному дослідженні. Її монографія, опублікована вже після її смерті, “Київський митрополит Євгеній (Є. О. Болховітінов): Біобібліографія. Бібліотека. Архів” [155], демонструє нові методологічні підходи до вивчення наукового внеску видатної особистості.

Дослідження, присвячене історико-бібліографічній спадщині М. Ю. Брайчевського, провела О. П. Бодак [156], у якому знаний вчений був представлений не лише як історик,

археолог та культуролог, а й як бібліограф, один із засновників баз даних бібліографічної інформації у галузі археології [157]

У полі зору бібліографів опинилися, передусім, видатні постаті історичної науки, зокрема М. С. Грушевський та Д. І. Багалій, біобібліографія якого не видавалася з 20-х років ХХ ст., коли було опубліковано у 1929 р. ювілейні збірники на пошану академіків Д. І. Багалія та М. С. Грушевського, де містилася бібліографія їх праць.

У 1991 р. Б. В. Грановським було підготовлено біобібліографічне видання “Академік М. С. Грушевський: Матеріали до бібліографії про життя і діяльність за 1914–1934 рр. з україномовної та російськомовної еміграційної та окупаційної періодики 1914–1944 рр. (З фондів Бібліотеки Головархіву УРСР та ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН УРСР)” [158], а через десять років – у 2001 р., його біобібліографію [159] Каталог документальних матеріалів М. С. Грушевського у Фондах відділу рукописів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН УРСР був підготовлений С. М. Кіржаєвим [160]. Обидва каталоги були видані вже в 1991 р.

Серед біобібліографій історичного напрямку частина присвячується історикам, які за радянських часів відчували на собі ідеологічні переслідування. Це, насамперед, історик та джерелознавець О.М. Апанович, про яку було підготовлено біобібліографію до 75-річчя від дня народження і 50-річчя наукової діяльності і представлено повноцінну бібліографію її праць та біографічні відомості [161]; історик і археологу д.і.н. І. Г. Шовкоплясу (уклад. М. А. Воробей). Підготовка вказаних біобібліографій, присвячених історикам, відбувалася у плідній співпраці НБУВ та Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України.

Також, були опубліковані бібліографічні дослідження, присвячені відомим історикам, які у своїй діяльності пов’язані з НБУВ: академіку П. Т. Троньку (уклад. Л. І. Тіманова) [163]; засновнику Інституту біографістики НБУВ д.і.н. В. С. Чишку (упоряд. М. Л. Гончаренко, О. М. Яценко) [164]; засновниці Інституту рукопису НБУВ та члену-кореспонденту НАН України Л. А. Дубровиній (авт. О. С. Онищенко) [165]; д.і.н. Омельчуку (П. Т.Тронько, Л. А. Дубровіна) [166]; засновнику Центру пам’яткознавства НАН України д.і.н. С. З. Зарембі (Т. І. Ківшар) [167].

Серед літературознавців особлива увага приділялася тим, хто зробив внесок у розвиток досліджень національної бібліографії, книги, бібліотечної справи, зокрема, – Ю. О. Меженку (уклад.: Т. А. Ігнатова, Н. В. Козакова, Н.В. Стрішенець) [168]; члену-кореспонденту АН УРСР С. І. Маслову (уклад. Г. І. Ковальчук, Н. Ф. Королевич) [169]; літературознавцю та архівісту М. В. Геппенеру [170].

Разом з Інститутом літератури видано біобібліографію академіка Г. Д. Вервеса (упоряд. Л. В. Беляєва) [171].

Також, біобібліографії присвячувалися історичним постатям: Івану Мазепі (уклад. І. Г. Шовкопляс) [172], гетьману Павлу Скоропадському (1873–1945) (уклад. І. Г. Шовкопляс) [173]; Петру Могилі (1596–1647) (уклад.: П. В. Голобуцький, Н. І. Моїсеєнко, З. І. Хижняк) [174].

Дві біобібліографії присвячено радянським бібліографам, вченим НБУВ, Л. І. Гольденбергу (уклад. І. А. Певзнер) [175] та С. В. Сороковській [176].

Діячі бібліотечної справи та бібліотекознавства також посіли чільне місце в біобібліографічній діяльності НБУВ, зокрема, проявили себе у підготовці матеріалів до біобібліографії генерального директора НБУВ, академіка НАН України О. С. Онищенко за 1992 – 2003 рр. (уклад. Т. В. Добко, А. Л. Панова) [177]; д.і.н. М.С. Слободянику (уклад. Р. С. Жданова, О. Г. Кириленко) [178]; к.політ.н. В. С. Бабичу (уклад. Т. В. Добко) [179]; бібліографу Л. В. Беляєвій (О. С. Онищенко, Н. Г. Солонська) [180], к.тех.н. Л. Й. Костенку (уклад.: М.Б. Сорока, І. А. Павлуша) [181]; Н. М. Реві (уклад. Л. Г. Рева) [182].

Зазначені біобібліографії готувалися разом з Національною парламентською бібліотекою у Серії “Видатні діячі української книги”.

Діячі української архівної та рукописної справи представлені О. Мітюковим (уклад.: Л. М. Васько, В. М. Волковинський, І. Б. Матяш, Р. В. Романовський) [183], опублікований спільно з Українським науково-дослідним інститутом архівної справи та документознавства у Серії “Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки.

Окрема ланка біобібліографічної діяльності – бібліографія видань, представлених на персональних виставках, каталоги цих виставок. Серед них: каталоги виставки “Шевченківський “Букварь” (уклад.: Ю. А. Лабинцев, О. П. Онуфрієнко) [184]; “Видатний український учений-правознавець Леонід Петрович Юзьков (1938–1995)”: каталог книжково-інформаційної виставки з фондів Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського (уклад. Н. Г. Солонська) [185]; “Пам’яті поета: Василеві Стусу – 60: Каталог книжкової виставки” [186]; “Графіка Георгія Сергеева з фондів НБУВ: Каталог колекції” [187].

У НБУВ розгортає діяльність Інститут біографічних досліджень. Це єдиний в Україні національний центр біографістики, де розробляються питання теоретичних та науково-методичних проблем національної біографістики, проводяться історико-біографічні дослідження, збираються та науково опрацьовуються біографії діячів України, створюються бази даних біографічної інформації, зокрема, словникової частини Українського біографічного словника, готуються біографічні видання на базі

документальних джерел НБУВ, а також провадиться координація біографічних досліджень в загальнодержавному масштабі. У межах Серії “Джерела української біографістики”, яка була започаткована у 2004 р. Інститутом біографічних досліджень НБУВ, розпочато випуск біографічного покажчика “Книжкові джерела української біографістики у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського” (Т. В. Куриленко, Н. І. Любовець (Мельник), О. М. Яценко). Створено базу даних “Українська біографістика”, а на її основі розроблена (спільно з Українським мовно-інформаційним центром) експериментальна електронна інформаційна система “Українського національного біографічного архіву”, почалася публікація “Реєстру імен Українського біографічного словника”. З 2006 р. починається випуск “Матеріалів до Українського біографічного словника. Короткі біографічні довідки. Літера А” (керівник В. І. Попик); виданий нарис С. М. Ляшко “Біографічна довідкова справа в Україні (60-ті рр. XIX – 40 рр. XX ст.)”. Інститутом опрацьована методологія складання біобібліографічної словникової довідки, яка широко представлена у спеціальному серійному виданні “Українська біографістика”, що виходить з 1997 р. У цьому збірнику розглядається широке коло теоретичних та науково-практичних питань біографістики, створення Українського біографічного словника, а також приділяється увага спеціальним історичним дисциплінам, які є базовими для проведення біографічних досліджень. Також, опубліковано багато біографічних статей енциклопедичного типу, присвячених вченим, діячам культури, політичним та громадським діячам як України, так і зарубіжжя.

1.2.2 Біобібліографічна діяльність Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника

ЛННБ досягла значного доробку у галузі біобібліографічної діяльності, підготовки біобібліографічних праць, персональних виставок. За роки незалежності України склався міцний науково-дослідний напрям, пов’язаний із розвитком історії преси та пресознавства в Україні та його представників, який не обмежується лише західним регіоном. За цей період створено фундаментальні праці, зокрема, “Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст.: історико-бібліографічне дослідження” [188], яке містить значну біографічно-бібліографічну складову; біобібліографічне дослідження “Науково-дослідний центр періодики (1993–2003 рр.). Постаті” [189]. До цього важливого для історіографії українського пресознавства та видавничої справи видання енциклопедичного типу було включено біобібліографії вчених, які брали участь у становленні та розвитку Центру, в тому числі, представники діаспори. Показаний наукових та публіцистичний доробок цих

вчених та діячів, які опублікували на той час понад 90 наукових праць, тисячі наукових та біобібліографічних статей, анотованих бібліографічних описів періодичних видань, доповідей та повідомлень на наукових конференціях.

Іншим виданням, що містить бібліографічні статті про відомих і малознаних українських журналістів, редакторів і видавців як минулого, так і сьогодення, багатьох “забутих” діячів української історії містить видання М. М. Романюка “Оратаї журналістської ниви: Українські публіцисти, редактори, видавці” [190], та періодичний науковий збірник під редагуванням М. М. Романюка “Українська журналістика в іменах” [191].

Видавнича продукція ЛННБ представлена й біографічними монографіями, які містять бібліографічний доробок діячів культури, зокрема, присвячених О. Барвінському як публіцисту, редактору, видавцю, опубліковану С. Романюк [192]; творчості Теофіла Копистенського у контексті розвитку образотворчого мистецтва західноукраїнських земель другої половини ХІХ – початку ХХ ст., підготовлену Л. Купчинською [193].

Слід звернути увагу і на появу монографічних біобібліографічних досліджень, присвячених видатним ученим, зокрема, Мирону Кордубі (1876–1947), написану Т. Кульчицькою [194], що вийшла в 2011 році.

У ЛННБ розвиваються декілька напрямів біобібліографічних досліджень і підготовки біобібліографічних покажчиків та нарисів, присвячених мистецтвознавцям, фольклористам, музикознавцям та художникам. Побачили світ бібліографічні дослідження про відомого художника Олексу Новаківського (упоряд. С. П. Костюк) [195]; мистецтвознавця, письменника, редактора періодичних видань 20-30-х рр. ХХ ст. Миколу Голубця (уклад.: С. П. Костюк) [196]; видатного українського фольклориста-музикознавця, засновника кібернетичної етномузикології Володимира Гошовського (упоряд., передмова В. Пасічника) [197]; бандуриста, кобзарознавця, публіциста, політв’язня Б. М. Жеплинського (уклад.: М. З. Литвин, І. В. Морозова) [198]; маляра-імпресіоніста П. І. Холодного (уклад. С. Костюк, О. Держко) [199]; архітектора, графіка і мистецтвознавця В. Ю. Січинського (уклад. С. П. Костюк) [200].

Значний відсоток складають біобібліографічні видання, присвячені письменникам і публіцистам. Серед них перше місце займають видання франкіани, зокрема, збірники наукових праць, присвячені бібліографічній спадщині Івана Франка [201], де органічно поєднано творчу та бібліографічну спадщину письменника, бібліографічні покажчики, списки, реєстри, проекти, зокрема публікується й його критико-бібліографічні статті, рукописи, рецензії тощо.

Серед багатьох видань велике значення надається поширенню знання про малознаних, але талановитих та самобутніх митців, зокрема, українську письменницю, літературознавця і мистецтвознавця Дарію Віконську (уклад. та авт. передм. В. В. Габор) [202].

Грунтовним виданням є оновлений біобібліографічний покажчик “Руська трійця” (уклад. Л. І. Ільницька) [203]; біобібліографія, присвячена письменнику, публіцисту, педагогу і громадському діячеві А. Крушельницькому (уклад. О. Канчалаба) [204]; письменнику Карпатської України І. Колосу (відп. ред. Л. В. Сніцарчук) [205]; літературній групі “Митуса” (О. Бабій, В. Бобинський, Р. Купчинський, Ю. Шкрумеляк) [206]; письменнику, громадському і політичному діячеві, народному депутату України Роману Лубківському (уклад.: О. І. Хміль, Р. Б. Чопик) [207]; письменнику і поетові Володимирі Лучуку (уклад. О. І. Хміль) [208]; поету і прозаїку Іванові Гущаку (уклад. Н. Гущак) [209].

Також, опубліковано ряд видань про видатних бібліографів і бібліотекарів, представників бібліографічного літературознавства, зокрема, видання, присвячене патріарху української національної бібліографії XIX – поч. XX ст. І. О. Левицькому (упоряд. і заг. ред. Л. І. Ільницька) [210]; письменнику і педагогу Наталії Дорошенко (М. В. Кострова, О. В. Харгелія) [211].

Декілька ґрунтовних біобібліографій було присвячено відомим львівським ученим історикам: д.і.н. О. А. Купчинському з нагоди 70-річчя філолога, історика, археографа (нині – голови НТШ у Львові) (уклад. М. М. Трегуб) [212]; Любомиру Винару, професору Контського університету, багаторічному голові Українського історичного товариства, головному редакторові журналу “Український історик”, дійсному члену НТШ (упоряд.: Н. І. Кошик, Л. Я. Кужель, Л. Т. Суц) [213]; культурологу, бібліографу, сходознавцю, керівникові Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України д.і.н. Ярославу Дашкевичу – до його 80-річчя (упоряд. М. Кривенко) та 60 років наукової діяльності [214]; історика та бібліографу Мирону Кордубі [215]; Ф. І. Стеблію (уклад. та авт. передм. Б. Якимович) [216].

Серед них і діячі бібліотечної справи ЛННБ, директори ЛННБ: історика пресознавства і бібліографу, д.і.н. (члену-кореспонденту НАН України з 2009 р.) Мирославу Романюку – до 50-річчя (укл. Л. Сніцарчук) [217]; історика і археологу, д.і.н. Л. І. Крушельницькій (1998) (уклад. Л. С. Заяць) та 2008 р. (уклад. С. Н. Когут) [218].

Також, співробітниками ЛНБ було укладено бібліографічний покажчик д.е.н. завідувачу кафедри економіки Львівського університету С. Злупко: 1992 р. (уклад. З. В.Бродик); 2001 р. (уклад. Є. Белена, З. Бродик, Г. Домбровська) [219].

Діячам бібліотечної справи, які багато років пропрацювали в ЛННБ присвячується значна кількість біобібліографій. Серед них такі знані літературознавці, книгознавці, бібліографи як М. А. Вальо – до 50-річчя наукової діяльності (уклад. і автор перед. Т. Ю. Кульчицька) [220]; бібліографу і літературознавцю Петру Баб'яку – з нагоди 75-річчя від дня народження (уклад. Я. П. Сенік) [221]; М. А. Деркач (автор-упорядник М. А. Вальо) [222]; історику, бібліографу, архівісту, археографу, завідувачу відділу рукописів О. О. Дзьобану – до 75-річчя від народження (уклад. М. М. Трегуб) [223]; завідувачу відділу національної бібліографії Л. І. Ільницькій (уклад.: Н. І. Кошик, Л. Я. Кужель) [224]; письменнику, лауреату різноманітних літературних премій, довголітньому завідувачу редакційно-видавничого відділу В. М. Трипачуку – до 70-річного ювілею (уклад. М. З. Литвин, І. В. Морозова) [225].

Відомим вченим-філологам, літературознавцям та мовознавцям: д.філол.н. В. Лизанчуку як публіцисту, вченому, педагогу (1996) (авт. передм. М. Ф. Нечиталюк, ред. Я. В. Тучапський), 2001 р. (уклад. М. М. Романюк) [226]; декілька біобібліографій присвячувалися д.філол.н. вченому, письменнику, історику української літератури, фольклористу, пресознавцю і культурологу В. А. Качкану – до 65-річчя (2005) (уклад. і автор вступ. статті М. М. Романюк), 2010 р. (укл. і авт. перед. М. М. Романюк) [227].

Мовознавство представлене біобібліографією Ю. Редька з нагоди 100-річчя від дня народження (авт.-упоряд. Т. Ю. Кульчицька) [228].

Напрямок біобібліографічних каталогів виставок представлений виданням: “Кобзаря” Тараса Шевченка у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника: Каталог виставки: До 180-річчя від дня народження поета [229].

1.3 Формування електронних ресурсів біобібліографічної інформації в академічних установах і бібліотеках НАН України

Період кінця ХХ – початку ХХІ ст. характеризує нову стадію розвитку інформаційного суспільства. Це час стрімкого проникнення інформаційних мережевих технологій в усі сфери діяльності суспільства, враховуючи і науку. Світові тенденції розвитку інформаційного простору свідчать про переростання інформаційного суспільства в суспільство знань, про що сьогодні багато йдеться у спеціальній літературі. Особливо актуальним це питання є для наукової сфери, яка поки ще не може конкурувати в мережевих системах з соціальними, розрахованими на масовий попит мобільними ресурсами.

Стан репрезентації біографічної, бібліографічної та біобібліографічної інформації на порталі і сайтах НАН України сьогодні перебуває у стадії накопичення першого

досвіду. Позитивними моментами є наявність біографічного ресурсу членів НАН України на порталі НАН України (www.nas.gov.ua). Він містить організований біографічний ресурс у вигляді стислого списку біографічних довідок про академіків та членів-кореспондентів, іноземних членів з 1918 р. до сьогодні у ресурсі “Члени НАН України” [230]. Зауважимо, що подібного ресурсу не має ні Національна академія правових наук України, а ні Національна академія педагогічних наук України, але, варто зазначити, що Національна академія аграрних наук України навесні 2012 року видала біографічний довідник “Національна академія аграрних наук України. Персональний склад 1990-2011)” [231], у якому подано основні відомості про життя, наукову і науково-організаційну діяльність академіків, членів-кореспондентів, іноземних членів Академії та почесних її членів, обраних протягом 1990–2011 рр. Отже, персоніфікована академічна наука на порталах академії поки ще не представлена в електронних мережах як потужній біобібліографічний ресурс.

Важлива роль у цих процесах належить науковим інститутам та бібліотекам, які мають формувати наукові ресурси своїх колективів. Установи Секції суспільних наук за останні роки здійснили низку дослідницьких та науково-організаційних заходів, спрямованих на науково-інформаційне розкриття не лише адміністративного ресурсу, але й на результати науково-дослідної діяльності, основи яких визначені Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки”, низкою нормативних актів НАН України щодо реалізації Програми інформатизації НАН України [232].

Упродовж 2011–2012 рр. питання про стан електронних інформаційних ресурсів соціогуманітарних наук та інформаційно-мережеву репрезентацію наукових здобутків академічних установ Відділення історії, філософії та права НАН України було заслухано на засіданні Бюро Відділення історії, філософії, права НАН України та на засіданні Президії НАН України. Ці питання були обидва рази підготовлено затупником директора Інституту історії України НАН України членом-кореспондентом НАН України Г.В. Боряком: у 2011 р. “Електронні інформаційні ресурси соціогуманітарних наук: стан та перспективи розвитку”; у 2012 р. : “Веб-сайти установ Відділення історії, філософії та права НАН України: стратегії і практики формування сукупного цифрового образу соціогуманітарних наук у сучасному інформаційному просторі – загальні параметри”.

У доповіді проаналізовано загальну ситуацію зі створення та наповнення сайтів та можливості користування ними. Зауважимо, що серед 25 установ Відділення, разом із відділами, відділеннями і філіалами, власні веб-сайти мають 18 установ: Інститут історії України, українознавства, археографії та джерелознавства (і Львівське відділення цього

Інституту), археології, політичних і етнонаціональних досліджень, держави і права, філософії, соціології, сходознавства, енциклопедичних досліджень, Національний історико-археологічний заповідник “Ольвія”, Одеський археологічний музей НАН України, Центр гуманітарної освіти, Київський університет права, НБУВ, Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника. Очевидно, сайт Державної установи “Інститут всесвітньої історії НАН України” перебуває у стадії розробки.

Г.В. Боряком було показано, що хоча майже усі інститути на сайтах мають адміністративну інформацію, але лише дві національні книгозбірні – НБУВ [233] та ЛННБ [234] – будучи потужними зберігачами фондів, а також фондо- і ресурсотворювачами, ставлять завдання створення власних електронних ресурсів, а також мережевого інформаційного забезпечення інших наукових установ. І це є одним із основних пріоритетів діяльності, відтак, на думку Г. В. Боряка, порівняно з рештою інституцій, бібліотеки перебувають у більш привабливому стані [235].

Додамо до цього твердження й інші аргументи, пов’язані зі зміною ролі наукових бібліотек в сучасному інформаційному світі та формуванням суспільства знань. Важливою тенденцією сучасності є переростання наукових бібліотек у науково-інформаційні центри, які працюватимуть не лише з традиційною паперовою літературою, а й з формуванням електронних ресурсів як рівноправних об’єктів бібліотечного комплектування та управління цими потоками інформації як системою знань.

Дистантні форми бібліотечної роботи розвиваються і дедалі мають стати провідними в інформаційному забезпеченні суспільства. Сьогодні вони розвиваються у двох основних напрямках. Перший – пов’язаний із розвитком традиційних форм інформаційного обслуговування на базі поступового заміщення інформації на паперових та інших традиційних носіях електронними.

Другий напрям дистантного обслуговування користувачів, пов’язаний з організацією власного інформаційного виробництва бібліотеками як інформаційними центрами, виготовленням інформаційних продуктів у режимі “інформація на базі інформації”. Розвиток цих процесів висвітлено в спеціальних монографіях, підготовлених співробітниками НБУВ і присвячених електронним інформаційним ресурсам бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства, питанням розвитку інтеграції України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій [236].

У світлі таких підходів, НБУВ та ЛННБ, (а виходячи з наявних ресурсів на порталах цих бібліотек, основна роль належить у цьому напрямі НБУВ), перетворюються у загальноакадемічні центри управління консолідованою біобібліографічною інформацією.

Так, на порталі НБУВ міститься зведений біографічний електронний довідник “Вчені України” (“Наукові біографії вчених України”), де приміщено відомості про академіків, членів-кореспондентів та докторів наук, редакторів періодичних видань, президентів академій наук в Україні [237].

Разом із тим, цей ресурс вищого ієрархічного рівня в НАН України, є суто біографічним і не містить бібліографічної складової. Проаналізувавши загальний стан розвитку біографічних електронних ресурсів в Україні, недостатній розвиток сегменту ресурсів НАН України та інших академій, академічних установ, попри останні успіхи в його формуванні, директор Інституту біографічних досліджень НБУВ к.і.н. В.І. Попик, зазначає, що недостатнім залишається персональна репрезентація діячів освіти, науки і культури у вітчизняному інформаційному просторі, крім того, лише незначна кількість їхніх імен потрапила до сучасних універсальних біографічних довідників, що характеризують еліту України [238].

Інший ієрархічний рівень НАН складається з біобібліографічних та біографічних ресурсів академічних установ. Електронні ресурси гуманітарного профілю, що існують на сайтах академічних установ мають три основні категорії: дослідницьку (статті, монографії, колективні праці, наукові звіти тощо); джерельну (публікація документів і пам’яток); довідкову (словники, енциклопедії, бібліографічні та інші довідники). Однак, репрезентація електронних біобібліографічних ресурсів перебуває на початковому етапі.

Біобібліографічна інформація НБУВ адміністративного характеру містить й біобібліографічні довідки про наукових співробітників, варіант біобібліографічного словника рівня наукового колективу, де подається коротка біографія наукового співробітника, який працює в бібліотеці та перелік його основних праць. Разом із тим, цей ресурс не є окремо організованим, а міститься як довідка в ресурсах окремих підрозділів.

Лише деякі інститути мають розвинуті ресурси біографій вчених та їх мережових публікацій, в тому числі біобібліографічні довідники та біобібліографії. Це, передусім, Інститут історії України НАН України, Інститут соціології НАН України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України [239].

Загалом, сайти академічних інституцій гуманітарного напрямку мають неорганізовані форми біобібліографічного знання, і в найкращому вигляді виставляються цифрові копії біобібліографічних видань та енциклопедій. Зокрема, на сайті Інституту історії України НАН України: “Енциклопедія історії України”, “Вчені Інституту історії України: Біобібліографічний довідник”, “Українські історики ХХ ст. Бібліографічний Довідник”; “Видатні діячі українського національного відродження (ХІХ–ХХ ст.): біографічний довідник”. Сьогодні сайт Інституту історії України перетворюється на

Національний історичний Інтернет-портал, і є одним із найбільш інформативних як у цілому для історичної науки, так і безпосередньо для біобібліографії.

Виставлена у мережі Інтернет і шеститомна “Юридична енциклопедія” (1998–2004) Інституту держави і права ім. В. Корецького НАН України, але на приватному сайті.

Інститут енциклопедичних досліджень НАН України розмістив на своєму сайті підготовлений співробітниками установи перший в Україні біобібліографічний довідник “Науковці України ХХ–ХХІ ст. Метабібліографія”, однак “Енциклопедія сучасної України” і досі не виставлена, хоча, за твердженням редакції, ЕСУ вперше подає блок статей-персоналій про науковців, митців, акторів, спортсменів, літераторів, політичних, громадських та державних діячів України, які не є громадянами України, але вони були і є українцями за походженням і стали відомими за її межами у тій чи іншій сфері життя.

Сьогодні ще перебуває в робочому стані інформаційна система “Українського національного біографічного архіву”, що створюється Інститутом біографічних досліджень НБУВ та Українським мовно-інформаційним фондом [240]. Ця база даних формується за біобібліографічними підходами, тому її оприлюднення мало б велике наукове значення для персоналізації української науки, яка складає там значний відсоток.

В Україні практично відсутні індивідуальні персональні (авторські) сайти вчених, які, крім основних розділів (біографії, бібліографії праць автора та бібліографії про нього), мали б містити й тексти праць, рукописів, архівні, ілюстративні та дискусійні матеріали тощо. У кращому випадку їх замінюють персональні сторінки на офіційних сайтах академічних установ або реферативний журнал “Джерело” на порталі НБУВ, що містить короткі біобібліографічні довідки про вчених-гуманітаріїв, а біографічний ресурс “Вчені України” пропонує інформацію без бібліографії.

Наприклад, в історичному сегменті Інтернету функціонує не більше двадцяти персональних сайтів українських істориків, однак, академічна наука представлена лише сайтами академіка НАН України В. Литвина, С. Білоконя, Ю. Мицика та І. Гирича [241].

Отже, у сучасних умовах мережевий ресурс біографічних словників та довідників, цифрових (повнотекстових) публікацій біобібліографій, представлених на сайтах академічних установ тільки розвивається.

Однак, одним із прикладів **біобібліографічної мегасистеми** є електронна енциклопедія “Вікіпедія”, яка є прикладом енциклопедичного словника з переважаючою біобібліографічною складовою, а чисельні біографічні ресурси, складені за тематичною або регіональною ознакою. Про запитаність енциклопедичних ресурсів в Інтернеті свідчить і поява квазіенциклопедій – як наприклад, популярної “Української Інтернет-енциклопедії” – по-суті універсального вільного електронного ресурсу із текстами

документів, статтями, фрагментами підручників тощо, своєрідного мініатюрного клону Вікіпедії [242].

На думку Г. В. Боряка, “феномен Вікіпедії став серйозним викликом академічній гуманітаристиці ..., попри задекларовані засади об’єктивності і неупередженості, Вікіпедія стала не лише потужним каналом трансформації наукового знання у загальнодоступне, але й потужним інструментом формування суспільної свідомості, адже усі без винятку пошукові системи Інтернету виводять її на перші рейтингові позиції” [243]. Українська Вікіпедія нараховує нині 316,1 тис. статей, посідаючи 14-те місце за кількістю статей з-поміж 282-х Вікіпедій різними мовами світу, відтак вона стала найбільшою в Інтернеті україномовною базою знань [244], однак і сьогодні вона залишається поза межами академічного впливу.

За результатами обговорення на Президії НАН України доповіді заступника директора Інституту історії України НАН України члена-кореспондента НАН України Г. В. Боряка “Електронні інформаційні ресурси соціогуманітарних наук: стан та перспективи розвитку”, Президія НАН України 13.04.2011 р. прийняла Постанову № 108, де визначила що соціогуманітарна складова глобального інформаційного простору суспільства знань набуває дедалі більшої ваги. Вона є не лише важливим комунікативним засобом сучасного академічного середовища, а й серйозним інструментом формування суспільної свідомості, передусім – шляхом трансформації наукового знання у загальнодоступне. Спостерігається стійка тенденція до маргіналізації в інформаційному просторі наукового гуманітарного знання, низька присутність в інформаційному просторі наукового інтелектуального продукту. Повноцінне й оперативне забезпечення суспільства новітньою науковою інформацією соціогуманітарної спрямованості є необхідною передумовою інноваційного розвитку України, формування сучасного наукового світосприйняття, активізації євроінтеграційних процесів.

Президія НАН України визнала найперспективнішим напрямом діяльності у сфері формування електронних наукових ресурсів гуманітаристики створення мережових електронних бібліотек інститутів з повними текстами наукових праць, запланувала низку заходів щодо подальшого розвитку мережової ресурсу НАН України. І хоча бібліографістика згадувалася в цій постанові, але окремого акценту на біобібліографічний ресурс не було зроблено. Ці заходи, що мають комплексний характер, можуть створити й умови для подальшого окремого розвитку біобібліографічного ресурсу НАН України.

Необхідно зазначити, що деякі країни вже створили авторитетні біобібліографічні та біографічні бази даних, наприклад, Всеросійська інформаційна система “Наука России”, де міститься комплексна інформація про наукові установи, російських вчених, їх

публікації та пристатейна бібліографія цих публікацій. Ця система поєднує п'ять взаємопов'язаних баз даних та надає можливості багатофункціонального пошуку інформації, найважливіші – за іменною, територіальною, предметною та хронологічною ознакою.

Напряма мережевих біобібліографічних ресурсів у формі біобібліографічних словників та баз даних є перспективною формою представлення біобібліографічної інформації, яка збагачена інформаційно-комунікаційними можливостями поглибленого вивчення особистості та засобу прогнозу розвитку науки. Водночас, персоналізація науки є одним із найпотужніших чинників її розвитку, об'єктивним показником її наукового та світового рівня, засобом оприлюднення знання.

З огляду на викладене, можна констатувати фрагментарність як підготовки біобібліографій у соціогуманітарній сфері НАН України, так і низький комунікаційний потенціал, у зв'язку із відсутністю відповідної репрезентації на сайтах та порталах, у мережі Інтернет, інформаційних системах.

В умовах значного прискорення інформаційно-комунікаційних процесів такий стан буде і дедалі гальмувати розвиток соціогуманітарних наук, знижувати рейтинг та імідж української науки. Одним зі шляхів виходу з цієї ситуації є підготовка спеціального академічного проекту реформування спеціального академічного галузевого ресурсу, біобібліографічної бази даних щодо соціогуманітарного напрямку в системі НАН України. Цей процес започаткований на рівні деяких академічних установ, які підготували відповідні довідники, розмістили біографії вчених на сайтах деяких установ, а НБУВ має початковий ресурс “Вчені України” та “Українського національного біографічного архіву”. Мережеві технології, формування сайтів, порталів наукових інституцій та академічних бібліотек дозволяють широко використовувати електронні технології у підготовці та поширенні наукового знання, враховуючи і галузь біобібліографічних ресурсів, розвивають сутність та методи комунікаційної взаємодії між науковими інституціями, бібліотеками як акумуляторами знання та суспільством.

1.4 Біобібліографічні видання кінця ХХ – початку ХХІ ст.: традиції та інновації у структурі та змісті, класифікація персональних біобібліографій

Загальна методика і структура академічного видання біобібліографії вчених була розкрита у вже згаданому методичному посібнику НБУВ 1988 року. Однією з вимог академічного видання біобібліографії була вимога єдиних принципів у структурі – складу та послідовності їх основних елементів: передмова, вступна стаття про життя, діяльність

та творчий шлях ученого; основні дати життя і діяльності вченого; література про життя та діяльність; покажчик праць ученого; допоміжні покажчики, зміст. Серед праць ученого вказувалися праці, написані самим автором, праці, написані іншими особами, праці автора як укладача, препринти, праці у багатотомних виданнях, інтерв'ю та бесіди, рецензії, праці, що вийшли за редакцією ученого, а також праці в перекладах автора.

Серія “Біобібліографія вчених НАН України”, яка була започаткована ще в 1968 р. – принципова віха в біобібліографістиці, чітко слідувала і слідує цим вимогам та правилам. Так, класичні біобібліографічні покажчики мають ювілейний характер. Рішення про включення до серії приймалося Президією НАН України. Вона була присвячена створенню біобібліографічних покажчиків праць академіків та членів-кореспондентів НАН України. Біобібліографія вченого, за рішенням Президії, складається не раніше 60 років від дня народження, коли його науковий внесок вже пройшов апробацію. Такі підходи характеризують біобібліографії таких членів Академії і провідних вчених соціогуманітаристики. У 90-х роках ХХ – 10-х ХХІ ст. вийшли окремими виданнями біобібліографії П. Т. Тронька, О. С. Онищенко, Ю. С. Шемшученка В. К. Мамутова, І. Шинкарука, М. В. Поповича, В. Ф. Погорілка; І. І. Лукінова, В. С. Пазенка, М. В. Птухи, О. П. Реєнта, П. С. Соханя, В. І. Наулка, В. Ф. Солдатенка, О. В. Мишанича, Г. В. Вервеса, І. Т. Вихованця, А. П. Непокупного, В. М. Русанівського, В. В. Німчука, О. С. Мельничука, Г. П. Півторака, Н. Ф. Клименко, Г. П. Їжакевич, О. Б. Ткаченко, Т. К. Черторизької, Л. О. Симоненко, А. П. Грищенко, д.і.н. Н. І. Миронець. Отже, за період 1991–2012 рр. було створено 38 покажчиків вчених соціогуманітарної галузі, істориків, правознавців, філософів, літературознавці, мовознавців, мистецтвознавців, політологів, економістів.

Однією з перших серійних бібліографій, присвячених провідним діячам науки та виданих в Україні, була започаткована у 1956 році ЦНБ АН УРСР за рішенням Президії АН УРСР з метою популяризації досягнень українських науковців та ознайомлення з їх життєвим шляхом і науковим доробком. У цій серії завжди переважала складова науково-технічних діячів, вона представляла біобібліографії О. Білецького, О. Богомольця, Б. Горбунова, В. Данилевського, О. Динника, М. Доброхотова, Д. Заболотного, В. Липського, М. Луговцова, О. Палладіна, П. Першина, П. Попова, Г. Проскури, М. Птухи, К. Симінського, С. Тетельбаума. З 16 біобібліографій, що вийшли друком до 90-х років ХХ ст., лише дві належали гуманітаріям О. Білецькому та П. Попову.

Разом із тим, після відмови від процедури затвердження Президією підготовки персональної біобібліографії вчених, інститути започатковують нові серії наукових видань та починають видавати окремими позасерійними виданнями безпосередньо в

інститутах або позаакадемічних видавництвах, проявляється значна творчість у підходах до змістовного наповнення біобібліографічних посібників та їх структури, відбувається деформалізація бібліографічних заголовків.

Хоча загальнометодичні підходи, що були опрацьовані усією історією розвитку біобібліографії, залишаються базовими (це стосується наявності біографії та бібліографії праць особи та література про її діяльність, принципів бібліографічного опису), в академічних установах відбуваються й значні демократичні процеси у галузі розширення свободи видів і типів біобібліографічної продукції. Поступова відмова від закріпленої попередньою нормою змісту та структури біобібліографічного покажчика, розвиток його змісту та структури і бік археографічних видань, коли паралельно відбувається підготовка біобібліографії та публікація текстів його праць, документів, ілюстрацій. З'являються нові види біобібліографічних праць та розширюється сфера комунікаційної взаємодії між наукою та суспільством.

Наприкінці 90-х років ХХ ст. з'являються нові види біобібліографічних робіт, які розширюють коло наукових праць вченого, включають додаткові розділи, матеріали та документи.

Започатковується низка нових серій, де наповнення біографічного матеріалу значно розширюється зокрема, разом з НАПрН України, Київським інститутом права, видається “Біографія і бібліографія вчених-правознавців”, де опубліковані 5 біографій вчених членів НАН України та НАПрН України, зокрема, академіків НАПрН України та НАН України В. Я. Тація, члена-кореспондента НАН України В. І. Семчика, академіка АПрН України В. В. Цветкова, д.ю.н. А. І. Дмитрієва, д.філос.н. О. М. Мироненка.

Спільні видання з Академією педагогічних наук України, зокрема “Ювіляри АПН України”: академіку НАН України та АПН України, президенту АПН України В. В. Кременю.

У межах Серії “Вчені Національної академії наук України”, започаткованої інститутом філософії, вийшли 5 біобібліографій, присвячених академіку НАН України М. В. Поповичу, доктору філософських наук – А. М. Колодному, С. Б. Кримському, В. А. Малахову, В. М. Нічик.

Біобібліографії вчених-літературознавців та письменників видаються і у Серії “Шістдесятництво: профілі на тлі покоління”, яку видає Інститут літератури разом з Національною парламентською бібліотекою України. Це окремий вид біобібліографій – біобібліографічні нариси, що мають до того ж яскраво виражений літературний заголовок: “Микола Вінграновський: “Все на світі з людської душі””; “Михайлина Коцюбинська:

“Бути собою”; Василь Симоненко: “Україно, ти моя молитва...”: “Іван Дзюба – талант і доля”. У межах серії опубліковано 4 біобібліографії.

Деякі інститути започатковують свої серії або спільні серії довідково-бібліографічних видань. Наприклад:

“Серія бібліографічних та біобібліографічних покажчиків вчених Інституту народознавства” представляє видання 2-х біобібліографічних покажчиків: С. Черепанової та В. Овсійчука;

у Серії “Науково-бібліографічна література” – Інститут сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України видає біобібліографічне дослідження, присвячене О. Ю. Шмідту;

у Серії “Мовознавці України” – матеріали до бібліографії професора М. В. Никончука;

“Видатні діячі української книги” – члену-кореспонденту С. І. Маслову, М. С. Слободянику, В. С. Бабичу;

“Науково-довідкові видання з історії України” – О. М. Апанович, академіку Станіславу Дністрянському (ІУАД, НБУВ);

“Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки” – О. Г. Мітюков (Укр. наук.-досл. ін-т арх. справи та документознавства, НБУВ).

Вчені НАН України публікуються і в локальній регіональній серії: Серія “Історики Українського Причорномор’я” – А. Д. Бачинський (Одеський нац. ун-т ім. І.І. Мечнікова, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України).

Біобібліографічні дослідження публікуються і в Серії “Українські історики”, зокрема, біобібліографічні довідники “Вчені Інституту історії України” та “Українські історики ХХ ст.”.

“Наукова спадщина сходознавців” (А. Ю. Кримський)

“Визначні діячі НТШ” (Кирило Студинський).

Академіки НАН України в галузі економіки публікуються і в біобібліографіях природознавчих серій та серій інших академій, зокрема, академіку М. М. Паламарчуку видано покажчик у Серії “Видатні географи України”, підготовлений Інститутом географії НАН; академіку І. І. Лукінову – в Українській академії аграрних наук, Державною науковою с.-г. бібліотекою та Інститутом тваринництва центральних районів. Біобібліографію І. К. Тобілевичу (Карпенко-Карий) – в Одесі у Серії “Літературна Одеса”.

Проаналізувавши серійні видання, варто зазначити, що покажчик наявності серій не є статистично коректним в бібліометричному аналізі біобібліографічних видань учених та оцінки загального стану біобібліографічної діяльності, оскільки багато біобібліографій

вчених, в тому числі членів Академії та провідних учених вийшло за межі як офіційної (Серія “Біобібліографія вчених НАН України”), так і інших, які є спеціальними біобібліографічними або галузевими науковими серіями. Так, наприклад, “Серія бібліографічних та біобібліографічних покажчиків вчених Інституту народознавства” представляє видання лише 2-х покажчиків з підготовлених 10-ти.

Такий стан визначений не лише поверховим ставленням до створених серій, а й об’єктом біобібліографії. Важливо підкреслити, що біобібліографічна діяльність в системі НАН України присвячується не лише вченим, а й історичним, громадським, політичним діячам, діячам культури і мистецтва, особистостям, що мають безперечний внесок у розвиток української культури і держави. Це значно виходить за межі змісту створених серій.

Свобода публікацій наукових праць академічними установами сприяло тому, що за цей період зі 125 персональних біобібліографій, розглянутих у нашій дисертації, лише 31 увійшла до Серії “Біобібліографія вчених НАН України”. Правознавці репрезентовані як у Серії “Біобібліографія вчених НАН України” (5 осіб), так і у Серії “Біографія і бібліографія вчених-правознавців” (5), “Шістдесятництво: профілі на тлі покоління” (4).

Інші серії обмежуються одним-двома покажчиками. Тобто сьогодні біобібліографічна продукція вийшла за межі серії і публікація біобібліографії готується як поточна видавнича продукція академічних установ. Значною мірою цей процес був пов’язаний і зі зміною статусу видавництва “Наукова думка”, яке видавало Серію “Біобібліографія вчених НАН України”, яке перейшло на платну форму підготовки видань.

Значно розвинуто видовий спектр біобібліографічних видань, що спонукало до проведення класифікаційного аналізу для з’ясування структури цього напрямку діяльності в сучасних умовах.

Прийняті нами засади поняття “біобібліографічна діяльність” передбачає аналіз біобібліографічної продукції (як паперових видань, так і електронних ресурсів), що мають об’єктом вивчення наукову і творчу спадщину окремих індивідів, видатних осіб та колективів, і які мають біографічну та бібліографічну частину, або створену персоналізовану бібліографію. Класифікація має фасетний характер і враховує ознаки форми і біобібліографічного змісту, цільового інформаційно-комунікаційного спрямування, відображення напрямів наук та соціальної діяльності, хронологічний критерій, критерій авторитетних даних.

Усі видання класифікуються за класами, які об’єднують найбільш важливі таксономічні ознаки, та видами біобібліографічної діяльності, які широко репрезентують

форми видання та його біобібліографічний зміст і комунікаційні властивості, пов'язані із цільовим призначенням та розвитком наукових напрямів або видів соціальної діяльності.

Перший клас – представлений біобіографічними та біографічними (якщо в них представлений компонент бібліографії) словниками, де міститься словникова або енциклопедична форма статті про особу.

Біобіографічні та біографічні словники складаються з :

словників універсального енциклопедичного типу;

галузевих словників (за галузями знань, науковими напрямами);

колективних біобібліографічних довідників (словники наукових колективів);

тематичних словників;

адміністративно-територіальних словників.

Другий клас представлений біобібліографічними виданнями, що мають науково-дослідний характер і присвячені одній особі, але не мають інструктивної форми біобібліографічного покажчика, це:

Біобібліографічні монографії;

Збірники наукових праць, присвячені біобібліографічній спадщині;

Збірники на пошану, де міститься дослідження життя та творчості, життєписи, бібліографія праць, публікації джерел.

Третій клас представляють персональні біобібліографічні посібники у вигляді біобібліографій та персональних бібліографічних покажчиків.

Біобібліографічні покажчики (містяться як біографії, так і бібліографії, складені за прийнятими методичними рекомендаціями, характеризуються наявністю вступу, короткої біографії, основних дат життя та діяльності, повнотою бібліографічного матеріалу);

Матеріали до біобібліографії (розкривають основні праці вченого, або такі, що розкривають певні періоди чи фрагменти його діяльності);

Персональні бібліографічних покажчики (основна увага зосереджена на повноті бібліографічного матеріалу, як правило, біографічна частина обмежується вступною статтею);

Біобібліографічні нариси (праця, де містяться й біобібліографічні, і бібліографічні відомості у неформальному викладі та лише частково представляє спадщину вченого або діяча);

Бібліографії основних праць особи або праць на напрямами діяльності;

Біобібліографічні статті в професійних часописах (при наявності біографічної чи бібліографічної частин відсутній обов'язковий апарат біобібліографічного покажчика);

Біобібліографічні огляди передбачають оглядову форму представлення біографічного матеріалу з метою репрезентації наукового або творчого доробку особи.

Виставкові каталоги є бібліотечною формою популяризації творчості вченого посередництвом виставок наукових праць, у яких представлені переважно основні праці вченого або діяча.

Грунтовного розвитку отримав напрям біобібліографічних словників та енциклопедичних видань. НАН України, виконуючи функції загальнонаціонального наукового центру, організовує й енциклопедичну справу, де особам приділяється особлива увага. До цих видань включається значний компонент нових імен, заборонених раніше цензурою до публічного висвітлення, або з обмеженою інформацією про життя та діяльність, коло літературних або наукових праць. Усі установи соціогуманітарного циклу у своїх планах реалізують підготовку таких видань, зокрема, найбільш змістовними з точки зору біобібліографії є енциклопедії: Інститут історії України НАН України, що видає десятитомну “Енциклопедію історії України”, Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, видає шеститомну “Юридичну енциклопедію”; а також Інститут енциклопедичних досліджень, що видає “Енциклопедію сучасної України”.

Хоча ці видання повною мірою не можна назвати біобібліографічними, вони містять багато енциклопедичних біобібліографічних відомостей про вчених України і є, на нашу думку одним із найбільш поширених видів біобібліографічних джерел та формою біобібліографічної діяльності енциклопедичного типу.

Універсальні біобібліографічні словники представлені помітною системою академічної біобібліографістики працею “Науковці України ХХ–ХХІ ст. Метабібліографія” (2010), де зібрані 1179 відомостей про окремі біобібліографії вчених України, членів українських академій та докторів наук. Там подана і статистика пропорцій між різними науковими напрямами, але в галузі природничих наук.

Розвивається і напрям біобібліографічних довідників наукових і творчих колективів. Виходить декілька фундаментальних біобібліографічних довідників, зокрема, “Вчені Інституту історії України (1998)”, Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника – “Науково-дослідний центр періодики (1993–2003 рр.), Т. 2 : Постаті” (2003). До складу останнього увійшли всі вчені та діячі, які брали участь у становленні та розвитку Центру, науковці з багатьох міст України, представники діаспори, якими за десять років було опубліковано 90 наукових праць, тисячі наукових та біобібліографічних статей, анотованих бібліографічних описів періодичних видань.

Оригінальною формою колективного біобібліографічного дослідження є видання біобібліографії літературної групи, де об’єднуються декілька прізвищ, зокрема,

Літературна група “Митуса” (1921–1922) (О. Бабій, В. Бобинський, Р. Купчинський, Ю. Шкрумеляк); біобібліографічного покажчика “Руська трійця” (Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький).

Галузеві словники відображають розвиток наук та наукових галузей, зокрема, Інституту історії – “Українські історики ХХ ст. (2000); Українська журналістика в іменах; Матеріали до енциклопедичного словника (2002). Певною мірою до цього напряму долучається і видання М. М. Романюка “Оратаї журналістської ниви: Українські публіцисти, редактори, видавці” (2002), що містить бібліографічні статті про відомих і малознаних українських журналістів, редакторів і видавців як минулого, так і сьогодення. “Українська журналістика в іменах” – про відомих, малознаних і “забутих” українських журналістів, редакторів та видавців минулих століть, але й сучасників, які формують імідж ЗМІ України.

Унікальний довідник вперше створено в Інституті сходознавства ім. А.Ю. Кримського: “Сходознавство і візантологія в Україні в іменах. Біобібліографічний словник (2011); “Український біографічний кінодовідник” (2001). “Українські бібліографи ХХ ст.” (у вигляді навчального посібника).

Оригінальним новим видом галузевої біобібліографії стала онтологічна поетична бібліографія, яка представлена працею Ю. П’ядика “Українська поезія кінця ХІХ–середини ХХ ст. : бібліографія : антологія”, Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка, де автор, обираючи лише один поетичний твір письменника як основу, будує його біобібліографічний портрет. Тим самим на великій кількості поетичних творів різних авторів в простежується полівікової процес літературної творчості в контексті епохи.

Сформувався й напрям тематичних біографічних словників, де міститься й бібліографічна складова, зокрема, “Діячі Української Центральної Ради : Біографічний довідник”; “Видатні діячі українського національного відродження (ХІХ–ХХ ст.): біографічний довідник”; “Видатні діячі українського національного відродження (ХІХ–ХХ ст.): біографічний довідник”.

Найбільшого розвитку отримала персональна біобібліографія. Цьому сприяв бурхливий розвиток наукових шкіл в системі НАН України. В її середовищі зароджуються нові види і форми біобібліографічних досліджень.

Свідоцтвом активного розвитку напряму і новим явищем цього періоду біобібліографічної діяльності є розвиток фундаментальних науково-дослідних праць у галузі біобібліографії. Захищаються біобібліографічні дисертації Н. В. Стрішенець, Є. В. Рукавіциної, О. П. Бодак, Б. З. Якимовича; які ставлять перед собою мету розкрити бібліографічний внесок видатних осіб на тлі епохи, життя та діяльності постаті.

Виникають біобібліографічні посібники (Н. Ф. Королевич), фундаментальні монографії присвячені видатним бібліографам минулого, зокрема митрополиту Євгенію Болховитинову, Івану Франку, Ю. Меженку, М. Брайчевському та ін.

Видаються історико-бібліографічні монографії. Прикладом історико-бібліографічного дослідження є видання “Українська преса XIX—XX ст. в Україні та світі”, “Українська преса XIX—XX ст. в Україні та світі”.

Біобібліографічні монографії є комплексними біографічними, джерелознавчими та історіографічними дослідженнями життя та діяльності особи, що базується на ґрунтовному аналізі наукової спадщини вчених та видатних діячів, надають наукову оцінку бібліографічного внеску особи та які супроводжуються складанням його бібліографії. Поява біобібліографічних монографій характеризує останній етап розвитку біобібліографічних досліджень. У біобібліографічних монографіях значною складовою є творчий, дослідницький підхід до реконструкції життя та діяльності особи, застосування багатьох архівних та біографічних джерел. Воно являє собою глибоку аналітичну дослідницьку працю і виходить за межі викладу його біографії та звичайного біографії і його праць та бібліографії про особу, що досліджується. Серед таких праць, зокрема, праця С. Романюк “Олександр Барвінський – публіцист, редактор, видавець” (2007), Т. Кульчицької “Мирон Кордуба (1876–1947)” (2011).

З’являються й експериментальні види біобібліографічних монографій, на цьому слід зупинитися спеціально. Зокрема, дослідження Є. В. Рукавіциної “Київський митрополит Євгеній (Є.О. Болховітінов): Бібліографія. Бібліотека. Архів” [245]. Ця капітальна (майже 900 стор.) праця має особливе значення для історіографії та теорії біобібліографії. Він демонструє своєрідний тип історико-бібліографічного дослідження та бібліографічного довідника творчої спадщини митрополита Євгенія (1767–1837) який закладав її практичні засади у кінці XVIII – першій третині XIX ст., синтезував в своїй науковій роботі теоретичні підходи та практику як біобібліографії, так і книгознавства, археографії, джерелознавства. Вкрай складний об’єкт дослідження, спроби розкрити творчу лабораторію дослідника примусив автора піти шляхом позитивістського метода, провести трудомістку реконструкцію його праць, архіву та бібліотеки, розосереджену сьогодні по різних сховищах, поприміткового опису видань, рукописів та документів, багатоаспектної наукової праці митрополита Євгенія, а також а також значну увагу приділити просопографічному контексту – науковому оточенню митрополита Євгенія в його постійних наукових контактах. Структурно він має складну структуру, де міститься підрозділи “Особа вченого у сприйнятті сучасників та дослідників”, “Літопис життя та діяльності Є. О. Болховітінова”, “Матеріали про смерть і спадщину Є. О. Болховітінова”,

“Внесок Є. О. Болховітінова у розвиток біобібліографії та інших наукових дисциплін”. Розділ “Бібліотека та архів митрополита Євгенія” містить інформацію про історію роботи митрополита про роботу в приватних бібліотеках, шляхи формування зібрання митрополита, вивчення долі зібрання та спроби його дослідження, реконструкцію складу зібрання. Окремий розділ “Каталоги” містить як окремі книги, рукописи з бібліотеки митрополита, так і окремі видання його праць, статей, редагування, переклади, вірші. Великі за обсягом покажчики усебічно розкривають, поряд з класичними алфавітними та предметними, покажчиком неопублікованих праць митрополита, літературу про життя та діяльність, листування Є. О. Болховітінова, архівні матеріали, іконографія видання Києво-Печерської лаври за період управління митрополитом, власні записи тощо.

Певна еклектичність такої монографії науково-довідкового змісту пояснюється тим, що ця праця не була закінчена автором, який рано пішов з життя, і відповідно має сліди незавершеності. Вона опублікована науковим редактором Г.І. Ковальчук як меморіальна і має значення величезної джерельної бази дослідження особистості митрополита Євгенія, зібраних матеріалів до енциклопедії болховітіани.

Значний розвиток відбувається у такому виді біобібліографії як персональні збірники на пошану.

Новим явищем, яке плідно розвиває започатковані ще в 20-х роках збірники на пошану особи, є комплексні персональні біобібліографічні збірники, що поєднують методи біографіки, бібліографії, археографії, просопографії тощо.

Комплексні персональні збірники, як правило, ювілейні, що містять, крім класичного набору структурних елементів біобібліографії (біографію та бібліографію), додаткові розділи, що виразно ілюструють внесок персони в розвиток науки, мистецтва, літератури, зокрема, спогади його сучасників, документи про життя та діяльність, публікації окремих наукових праць, ілюстрації та фотодокументи, архівні документи, публікації протоколів ювілейних засідань тощо. Збірники наукових праць, присвячені біобібліографічній спадщині видатних осіб і спеціально концентрують увагу на дослідницькому аспекті.

Цей тип персональної біобібліографії був названий російською дослідницею Т. М. Суминою, яка вивчала персональні довідники кінорежисерів як факти кіномистецтва, “персональною документографією”. Вона запропонувала і методику складання персональних біобібліографічних праць щодо діячів мистецтва (зокрема, кіно) на базі принципу документографізму, тобто розширення кола об’єктів та носіїв інформації, и принципу енциклопедизму – додання до бібліографічних джерел інших інформаційних даних (фактів, текстів, ілюстрацій тощо) [246]. Цей підхід проявився в

декількох працях. Найбільш виразними з них є фундаментальний збірник, присвячений Івану Франку “Іван Франко. Бібліографічна спадщина: Наукові праці і матеріали” (в 2-х томах), виданих ЛННБ (2007–2008) та Збірник на пошану Ф.П. Шевченка, виданий Інститутом історії спільно з НБУВ.

Збірник наукових праць на пошану є цікавим біобібліографічним видом, який проводить традицію збірників на пошану, присвячених М. С. Грушевському та Д. І. Багалію, та фундаментально розвиває її. Вони поєднують у собі, крім біобібліографічного, історіографічний та джерелознавчий аспект.

Видання репрезентує багатоаспектну бібліографічну спадщину І. Франка. Вперше зібрано укладені письменником бібліографічні покажчики, списки, реєстри, проекти, а також найпомітніші зразки його рецензування бібліографічних праць під кутом зору втілення в них науково-критичного методу. Приміщено велику добірку рукописних бібліографічних франкіан. Зібрані матеріали засвідчують феноменальну гуманітарно-джерелознавчу ерудицію письменника як основу його титанічної праці на полі літератури, науки та культури. До цього видання ми відносимо й перший том Вибраних праць академіка Д.О. Багалія, де містяться статті про Д.І. Багалія, перевидається його збірник на пошану 1929 р. та оновлена бібліографія.

Збірники на пошану

Продовжують виходити й біобібліографічні класичні збірники на пошану. Серед них, зокрема, присвячений “Івану Омеляновичу Левицькому” (203), де містяться статті про його діяльність, розглядаються видання його бібліографічних праць, діяльність І. О. Левицького як видавця і журналіста, вклад його у створення біографічного словника визначних галицьких діячів. Збірник містить вперше створену повну бібліографію праць І. О. Левицького та зібрано літературу про нього).

Персональні біобібліографічних покажчики.

Найбільшу кількість видань складається з персональних біобібліографічних покажчиків. Переважаюча кількість таких біобібліографій учених демонструє чітке слідування принципам складання біобібліографії учених, викладених в методичних рекомендаціях 1988 р., особливо, якщо біобібліографії видаються у цій офіційній серії і присвячуються членам академії та докторам наук. Такими є усі згадані вище біобібліографії академіків та членів-кореспондентів, виданих у серії “Біобібліографія вчених НАН України”, передусім, правознавців, істориків та економістів, та в інших серіях цих інститутів та окремих виданнях біобібліографії вчених, зокрема, присвячених академікам О. І. Левицькому, В. М. Литвіну, О. М. Мироненку, М. Г. Жулинському, а також іншим провідним вченим, зокрема, В. О. Голобуцькому, К. І. Стецюк,

С. В. Кульчицькому, М. Ф. Дмитрієнко, Р. Я. Пирогу, В. С. Чишку, Н. І. Миронец, Я. Р. Дашкевичу, В. Овсійчуку, Р. Яціву, Б. Жеплинському та ін.

Персональні бібліографічні покажчики

Характерною особливістю персональних бібліографічних покажчиків є те, що вони не мають розгорнутого біографічного вступу, як, наприклад, праці інституту народознавства (зокрема, М. Станкевича, Р. Кирчіва, М. Худаша, А. Данилюка), однак, дуже ретельно підготовлена бібліографія праць вченого, де врахована необхідна повнота матеріалу та кваліфікованого бібліографічного опису. Серед таких видань матеріали, присвячені М. І. Костомарову, Ю. А. Пінчук); М. Ф. Сумцову; В. Г. Сарбею; В. М. Нічік, О.П. Моці, І. Скочиясу, М. Ф. Біляшевському. О.К. Федоруку, Я. Закревській; Д. Гринчишину, М. Ільницькому, Л. Полюзі, У. Єдлінській, О. А. Купчинському, Любомиру Винару, Ф. І. Стеблію, М. М. Романюку, Л. І. Крушельницькій, Степану Злупко, Марії Вальо, П. Баб'яку, О. Дзьобану, В. Трипачуку, В. Лизанчуку, В. Качкану та іншим.

На жаль, іноді назва “біобібліографічний покажчик” не відображає зміст, де існує й повноцінний біографічний нарис, як, наприклад, Я. Р. Дашкевича, де у бібліографічному покажчику подаються відомості про життєвий та творчий шлях українського історика, політолога, культуролога, бібліографа, сходознавця.

Водночас, вони починають розвиватися у бік комплексних бібліографо-археографічних покажчиків, де крім біографії та бібліографії приміщуються публікації праць і документів, що ілюструють життя та діяльність вченого чи творчого діяча, зокрема, покажчики, присвячені Марії Деркач, Василю Лизанчуку. Так, укладач бібліографії М. Деркач М. А. Вальо, крім класичних розділів вводить до праці спогади, розвідки, листи (1999); Т. І. Ківшар, укладач бібліографії С. Заремби, крім бібліографії, подає документи про вченого історика, У покажчику, присвяченому археологу та історичу Л. І. Крушельницької, приміщений розділ “Польові дослідження Лариси Крушельницької”. У покажчику, присвяченому Наталії Дорошенко вміщено її листування, передруки окремих статей та ілюстративний матеріал.

Біобібліографічні нариси

Цей напрям складається переважно із праць літературознавців як вчених з яскраво вираженою художнім особистісним фактором, які творчо підходять до поняття біобібліографії, прикрашають заголовки поетичними назвами: Євген Сверстюк: «Це вибір...», Микола Вінграновський: «Все на світі в людській душі», Михайлина Коцюбинська: «Бути собою», Василь Симоненко: “Україно, ти моя молитва...” , Іван Дзюба – талант і доля.

Важливим явищем в біобібліографічних нарисах є поява предметних заголовків, що розкривають не лише прізвище, ім'я, по-батькові, а й сферу діяльності, наприклад, В. Габор “Іван Колос – поет Карпатської України” (2010); “Наталія Дорошенко (1888–1974) – бібліотекар, письменник, педагог”, “Книгознавець, бібліограф і бібліотекар Сергій Іванович Маслов (1880–1957).

Характерною особливістю нарисів, крім суто жанрового характеру нарису, є більш вільне ставлення до біографічного вступу, повноти бібліографії, а також включення додаткових матеріалів, архівних джерел тощо, які ілюструють особистість письменника.

Фундаментальний життєписно-бібліографічний нарис, присвячений Кирилу Студинському (1868–1941) створено У. Єдлінською, у тісному взаємозв'язку життєпису та публікацій праць вченого і громадського діяча.

Матеріали до біобібліографії

Цей вид біобібліографії концентрує увагу на основних здобутках вченого, діяча культури, письменника, або висвітлює певний період в його житті. Серед таких біобібліографій праці, присвячені професор М. В. Никончуку (2007); Ю. О. Меженку (1994); академіку М. С. Грушевському (матеріали до бібліографії про життя і діяльність за 1914–1934 рр.).

Матеріалами можна вважати й ті праці, що частково відображають життєвий шлях та бібліографію вченого за певні періоди: так, матеріали до біобібліографії академіка О. С. Онищенка розкривають період роботи академіка на посаді директора НБУВ. Бібліографії основних праць або праць на напрямки діяльності, певним хронологічним часом – Я. Д. Ісаєвичу (зо 90-ті роки ХХ ст. та початок ХХІ ст.); І. К. Тобілевичу (Карпенко-Карому) за період життя в Одесі тощо.

Біобібліографічні статті в професійних часописах є повноцінними біобібліографіями, хоча й не мають статусу окремого видання. Вони не містять звичайної структури і іменного покажчика, але мають біографічну та бібліографічну частини і мають значення авторської статті (на відміну від упорядкування). Серед таких біобібліографій, наприклад, праця О. С. Онищенка, присвячена Л. А. Дубровиній; Т. І. Шовкопляс, присвяченій В. О. Кордту; Г. І. Ковальчук, присвяченій В. А. Ігнатієнку; П. Т. Тронька, присвячена В. Ю. Омельчуку.

Окремі біобібліографічні публікації присвячуються виставковим каталогам і каталогам колекцій, які є формою наукової популяризації здобутків вченого чи творчості митця, літератора, діяча культури. Серед них, наприклад, “Графіка Георгія Сергеева з фондів НБУВ: Каталог колекції”, матеріали виставки до 55-річчя академіка В. Г. Кременя;

каталоги виставок “Шевченківський “Букварь”, “Видатний український учений-правознавець Леонід Петрович Юзьков”, “Пам’яті поета: Василеві Стусу – 60”. Вони мають яскраво допоміжний характер і є безпосередньою формою бібліотечної біобібліографічної діяльності.

Нове віяння останніх років проявляється в проникненні електронних мережевих технологій. Виникають нові види електронних енциклопедій та баз даних, як в інформаційних системах академічних установ, так і в мережі Інтернет. Хоча змістовно ця робота базується на методології та методиках традиційного біобібліографічного знання, але на нових інформаційних технологіях, які розширюють інформаційно-комунікаційні можливості наукової біобібліографії. Створюються цифрові версії та відповідні назви даних довідники на сайтах деяких установ, в НБУВ започаткованих ресурс “Вчені України” та “Український національний біографічного архів” як універсальний та галузевий біобібліографічний електронний словник, але ці питання перебувають на початковій стадії.

Характеризуючи в цілому розвиток біобібліографічної діяльності цього періоду, слід зазначити, що відбувся процес розподілення підготовки біобібліографій між усіма академічними установами, НБУВ та ЛННБ втратили функцію координації цієї діяльності в Академії. Однак, цей процес в цілому не відобразився на якості біобібліографічних праць з боку кваліфікації бібліографічного опису. Разом з тим, суттєво розвивається змістовна складова біобібліографічних праць та біобібліографічних посібників. Сформувалися як окремі напрями галузевих видів наукової біобібліографії, зокрема:

літературознавча біобібліографія, що містить біобібліографії не лише вчених, а й письменників та поетів, публіцистів та інших видатних людей;

мистецтвознавча біобібліографія, яка містить не лише наукові праці творчої інтелігенції в галузі мистецтвознавства, а й праці митців, матеріалів їхніх виставок, альбомів;

біобібліографія фольклору та етнографії та народознавства, де широко представлені не лише вчені, а й українські діячі, які мають внесок у розвиток національної культури;

мовознавча, на жаль представлена поодинокими виданнями;

історична – дуже розвинута і представлена майже усіма класами та видами біобібліографічних видань;

філософська, що має лише декілька біобібліографій, присвячених вченим Інституту держави і права;

юридична, що розкриває видатних вчених у галузі правових наук;

економічна, яка поки ще концентрується на деяких найбільш видатних вчених;
політологічна, яка подає лише одну бібліографію (В. Ф. Солдатенко).

Усі вони мають деякі специфічні риси, пов'язані з характером науки, що персоналізується, навіть у формі подання інформації. Так, історичні, юридичні та економічні науки демонструють чітке слідування правилам та демонструють оптимальну лаконічність біобібліографій. Літературознавці та мистецтвознавці відрізняються значним творчим підходом у доданні до основної структури додаткових матеріалів.

Деякі спостережень стосуються змісту біобібліографічної діяльності в установах НАН України.

Біобібліографічна продукція академічних учених соціогуманітарного циклу присвячується не лише ученим, а й літераторам, діячам культури та мистецтв, а також історичним постатям науки та культури в соціогуманітарній сфері.

У 1990-х роках відбувся кардинальний перегляд портретного пантеону видатних діячів України, що відображено у низки біобібліографічних та універсальних словників, де включено сотні нових імен, не відображаних у енциклопедіях та словниках за радянських часів. Вперше в історії виходять окремі біобібліографії таких історичних національних постатей, політичних і громадських діячів, як Іван Мазепа, Петро Могила, Іван Скоропадський. Цей процес триває й сьогодні. Низка інститутів проводить ретроспективну реконструкцію складу української науки у персоналіях посередництвом енциклопедичних методів, і ця робота триває й досі. Тим самим розширюються функції Академії як загальнонаціонального наукового центру. Значну роботу у цій сфері проводять такі установи як Інститут історії України, Інститут енциклопедичних досліджень та ЛННБ.

Разом із тим, науково-інформаційний образ української соціогуманітаристики у формі біобібліографії ще далеко не відповідає реальному стану розвитку наукових шкіл та персональному складу НАН України. Огляд основних напрямів діяльності інститутів та наукових тем останнього періоду свідчить про те, що біобібліографічна діяльність не передбачається окремим розділом чи підрозділом тем і носить випадковий характер, визначаючись виключно окремими ювілейними датами.

Очевидні і диспропорції між реальною кількістю членів академії та біобібліографічною інформацією про них, а тим більше – за наявності окремих біобібліографічних видань. За даними, опублікованими у довіднику В.М. Палія та Ю.О. Храмова, за роки існування НАН України її дійсними членами та членами-кореспондентами було обрано близько 1500 науковців (дані станом на 2008 рік) [247], з них, за спостереженнями упорядників видання “Науковці України XX – XXI ст.

Метабібліографії”, лише 246 академіків та 101 член-кореспондент мають персональні бібліографічні покажчики праць[248]. З них, за нашими даними, лише 12 академіків та 8 членів-кореспондентів належать до соціогуманітарних наук, серед них членів НАН України – 121. Це спонукає до постановки питання про створення бази даних не лише персонального складу, а й біобібліографічного словника в електронній формі силами відділень історії, філософії, права та літератури, мови та мистецтвознавства.

Біобібліографія є формою наукової комунікації, що реалізується через біобібліографічну діяльність та працю бібліографа та біографа, які створює посібник. Від якості праці бібліографа залежить й якість інформації, що передається, її вплив на розвиток наукової та культурної сфери суспільства, організації взаємовпливу на розвиток комунікаційних процесів. Завдяки інформаційним технологіям темпи біобібліографічної комунікації сьогодні значно прискорюються, змінюються вимоги до професійних якостей бібліографів як працівників інформаційної сфери, а також й до форми і змісту біобібліографії.

Важливим спостереженням є й те, що останнє десятиліття відбувається перехід від індивідуальної праці біобібліографа під час підготовки тексту до колективної, коли задіяні декілька професійних фахівців. Якщо до 70-х років колективно підготовлені покажчики були поодинокими, то тепер їхня кількість збільшилася до 15 %. У підготовці біобібліографій беруть участь два і більше фахівців (не рахуючи авторів вступного слова). Наприклад, у біобібліографії В.Г. Кременя, видань Державною педагогічною бібліотекою приймають участь декілька бібліографів: Л. О. Пономаренко, Л. І. Ніколюк; П. І. Рогова: у біобібліографії В. І. Граба, виданий Центром пам'яткознавства та УТОПК – К. М. Мироненко, О. Б. Супруненко, О. І. Удовиченко; В. Ф. Солдатенка, підготовлена Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса – В. В. Кривошея, С. В. Полтавець, В. І. Іванова; В. Александровичу, підготовленого Інститутом українознавства ім. І. Крип'якевича – І. Гирич, В. Кравченко, Я. Федорук, Я. Ісаєвич; Б. І. Олійника, підготовлена МАУП – О. М. Устіннікова, П. М. Сенько, Г. О. Гуцол; О. К. Федорука, підготовлена Національної парламентською бібліотекою України – упоряд. С. А. Брони, Є. Л. Гаврилюк, В. О. Кононенко.

Від індивідуальних постатей в біобібліографії суспільство переходить до перетворення бібліографа в інформаційного працівника та підвищення значення колективної роботи.

Праці в академічних інститутах готувалися силами науковців та бібліотекарів цих наукових установ, це перестало бути прерогативою центральних академічних бібліотек, на які це було покладено як безпосередньо, або за умовою обов'язкового консультування з

бібліографом з 1956 р. Бібліографія набуває форм колективної взаємодії між декількома, зайнятими в процесі суб'єктами. Відповідальність бібліографа як професійного комуніканта є дуже важливою вимогою під час складання такого подвійного за характером текстів та змістом виду науково-інформаційного довідника. Його вплив може проявитися не лише у складанні структури та змісту покажчика, й у складанні заголовку як презентаційної форми особи.

За останні двадцять років намітилася дуже важлива, на нашу думку тенденція до розширення змістовного аспекту заголовку біобібліографічних покажчиків, які слідувало б поширити та класичні академічні принципи складання біобібліографій. Це стосується введення до заголовку, який класично представляє лише прізвище, ім'я, по батькові та дати життя (у разі, якщо покажчик видавався посмертно). Те ж стосувалося й тих, хто перебував у здоров'ї, однак, без дат життя, але з присвятою до ювілею або утвердженій дати наукової діяльності (до 70-річчя та 45-річчя наукової діяльності тощо). Прикладами такого заголовку є “Академік Станіслав Дністрянський. 1870–1935: Біобібліографія”. Паралельно виходили прижиттєві біобібліографії без ув'язання з хронологічною ознакою, як, наприклад покажчики Інституту народознавства, а іноді і без розшифрування імені по батькові, наприклад, “С. Й. Грица: бібліографічний покажчик наукових праць”; “Світлана Черепанова : біобібліогр. покажчик”; “В. Г. Кремень” тощо.

Разом з тим, значне розширення напрямів наукових знань, сфер наукової або іншої соціальної діяльності сьогодні вимагає включення до заголовку і тих відомостей щодо сфери наукової чи творчої діяльності особи, які раніше були часткою словникової статті. Це стосується як вчених, так і людей творчих професій. Сьогодні цей процес вже набув поширення у діяльності бібліотечних бібліографів, які стикаються з необхідністю точної класифікації та систематизації знання для оперативного наукового опису видання та включення його в систематичні каталоги. Це поглиблює та прискорює сам процес наукової комунікації та поширення інформації в соціокультурному середовищі, а також суттєво уточнює адресність наукової та культурної комунікації. Наприклад, “В.Г. Кремень – філософ, учений, освітянин, державний діяч”; “Бібліографія друкованих праць доктора філософських наук проф. Валерії Михайлівни Нічик”; “Михайло Якович Рудинський (1887 – 1958) – археолог, музеєзнавець і пам'яткознавець; “Книгознавець, бібліограф і бібліотекар С. І. Маслов (1880–1957)”, “Володимир Качкан – вчений, письменник, педагог”; “Видатний український учений-правознавець Леонід Петрович Юзьков (1938–1995)”: каталог книжково-інформаційної виставки з фондів Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського”. Інформаційно-комунікаційна якість біобібліографічного заголовку сьогодні, у період бурхливого розвитку інформаційно-комунікаційних процесів, для

прискорення коректного та оперативного пошуку в системах та мережах, а також в бібліотечних каталогах, має відображати основні напрями наукової чи літературної, державної або громадської діяльності особи вже у складі назви біобібліографії.

Отже, унікальність нового періоду у розвитку біобібліографії в системі НАН України складається з необмежених можливостей створення біобібліографії як інформаційного посередника між особою та науковим середовищем в різних її формах та видах, виникненні нових видів та засобів біобібліографічних праць, підвищенні її ролі як форми наукової репрезентації особистісного внеску персони в науку. В умовах прискорення суспільного прогресу підготовка таких праць, зокрема, у вигляді біобібліографічних словникових ресурсів щодо членів академії та видатних вчених, підготовлену колективною працею академічних установ та бібліографів. буде сприяти відповідному іміджу української науки у світовому просторі. Для цього є усі умови: комп'ютеризація академічної науки, значний фаховий ресурс бібліографів, які вже працюють в усіх академічних установах, як це показує стан бібліографічної роботи в НАН; розвиток самого змісту біобібліографічної діяльності.

Для української гуманітарної науки, яка й досі не вийшла належним чином у світовій інформаційний простір, включення цього ресурсу в українській сегмент мережевих ресурсів (як українською, так і англійською мовою) не лише в біографічному популярному виді, який має певний суб'єктивний характер, а й у супроводі бібліографічного забезпечення, що об'єктивно розкриває реальний доробок вченого, сьогодні є негайною потребою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України: 2004–2008. / Ред. кол. В. М. Литвин (голова), О. С. Онищенко, В. М. Геєць, В. Г. Складенко, В. І. Попик. – К., 2008. – С. 604–605.
2. Національна академія наук України, 1918–2008: до 90-річчя від дня заснування / Голов. ред. Б. Є. Патон. – К. : Вид-во КММ, 2008. – С. 462. – 624 с.
3. Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України: 2004–2008. / Ред. кол. В. М. Литвин (голова), О. С. Онищенко, В. М. Геєць, В. Г. Складенко, В. І. Попик. – К., 2008. – С. 126–128.
4. Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України: 2004–2008. – С. 178–179; Видання Секції суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України: 2003–2008. Бібліографічний покажчик / НАН України; НБУВ; Вид. підгот.: В.О. Омельчук та ін. Ред. кол. : В. М. Литвин (голова) та ін. – К.: НБУВ, 2008.
5. Національна академія наук України, 1918–2008: до 90-річчя від дня заснування. – К., 2008. – С. 789, 792.
6. Верстюк В. Ф., Осташко Т. С. Діячі Української Центральної Ради : Біографічний довідник / НАН України, Ін-т історії України. – К., 1998. – 255 с.

Вчені Ін-ту історії України: Біобібліографічний довідник / С. І. Білокінь, П. М. Бондарчук, Г. С. Брега та ін., НАН України. Ін-т історії України. – К., 1998. – 426 с. – (Серія: Українські історики ; вип.1).

Українські історики ХХ ст. Бібліографічний довідник / Голов. ред. В. А. Смолій. – К., Львів : Ін-т історії України НАН України, 2000. – Вип. 2. – У 2 ч. – Ч. 1. – 396 с. (Серія: Українські історики).

Видатні діячі українського національного відродження (ХІХ–ХХ ст.): біографічний довідник / М-во освіти і науки України, ДЗ “Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка” ; упор. Т. Ю. Анпілогова. – Луганськ, ДЗ “ЛНУ ім. Тараса Шевченка”, 2008. – 242 с.

7. Санцевич А. В. М. І. Яворський. Нарис Життя і творчості. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1996. – 223 с.

8. Бонь О. І. Академік Олекса Петрович Новицький: наукова та громадська діяльність. – К. : Рідний край, 2004. – 207 с.

9. Даниленко В. М., Кравченко А. А. Володимир Дурдуківський – педагог, критик, громадський діяч (1874–1938). – К. : Ніка-Центр, 2000. – 72 с.

10. Удод О. А., Шевченко А. Ю. Микола Неонович Петровський (1894–1951): Життя та творчий шлях історика. – К. : Генеза, 2005. – 192 с.

11. Ковалевська О. Мазепіана: матеріали до бібліографії (1688–2009) / Ін-т історії України НАН України ; упор., авт. передм. О. О. Ковалевська ; відп. ред. О. А. Удод. – К., 2009. – Алф. пок. – С. 220–247.

12. Микола Іванович Костомаров (1817–1885): матеріали до бібліографії / НАН України, Ін-т історії України; Відп. ред. Ю. А. Пінчук. – Запоріжжя; Чернігів : Сіверянська думка, 2002. – 123 с.

Бібліографічний покажчик творів Миколи Івановича Костомарова / Відп. ред. Ю. Пінчук. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1996. – 223 с.

13. Сарбей В. Г., Москвич Л. Г. Академік УАН Орест Іванович Левицький (1848–1922 рр.): Життєпис, бібліографія його праць і праці про нього. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1998. – 150 с.

14. Микола Федорович Сумцов (1854–1922): бібліографічний покажчик / М-во культури і мистецтв України, Ін-т історії України НАН України, Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад. : Н. І. Полянська, В. О. Савчук, В. З. Фрадкін, В. О. Ярошик. – К. : Рідний край, 1999. – 251 с. : портр.

15. Баженов Л. В. Володимир Січинський (1894–1962). Життя, діяльність, творчість в ім'я України ; монографія / Л. В. Баженов, В. Л. Логвіна ; Ін-т історії України НАН України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, Хмельниц. обл. Ін-т післядипл. пед. освіти, Центр дослідж. історії Поділля. – Кам'янець-Подільський : КНПУ ім. І. Огієнка, 2009. – 235 с. – Бібл. : с. 151–195.

16. Юсов С. Володимир Олексійович Голобуцький (1903–1993): біобібліографія / С. Юсов ; НАН України, Ін-т історії України. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2006. – 158 с., портр.

17. Стецюк Катерина Ісаївна (1905–2002 рр.): біобібліографія / НАН України, Ін-т історії України ; уклад. : О. Гуржій, С. Юсов ; відп. ред. В. А. Смолій. – К. : Ін-т історії України, 2006. – 128 с. : іл.

18. Віталій Григорович Сарбей (1928–1999): Бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т історії України; наук. ред. В. А. Смолій. – К., Кам'янець-Подільський : Абетка, 1999. – 104 с.

19. Володимир Михайлович Литвин: біобібліографічний покажчик / Уклад. : О. М. Устіннікова, П. М. Сенько, І. А. Нестерець [та ін.] ; Відп. ред.: В. А. Смолій. – К. : Книжкова Палата України ім. Івана Федорова, 2006. – 183 с. ; портр.

20. Петро Тимофійович Тронько: [Д-р іст. наук, акад. НАН України]: [Біобібліогр. покажч.] / НАН України. НБУВ; Уклад. Л. І. Тіманова; Перед. сл. В. А. Смолія; Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін.; Рецензенти: Л. А. Дубровіна, Я. Д. Ісаєвич. – К., 2000. – 106 с.:

портр., іл. – (Серія: Біобібліографія вчених України). – Парал. тит. арк. англ. – Імен. покажч.: с. 102–106. – 400 пр.;

Петро Тимофійович Тронько: [Д-р іст. наук, акад. НАН України] / НАН України. НБУВ; Уклад. Л. І. Тіманова; Авт. передм. В. А. Смолій; Редкол.: І. Ф. Курас (голова), Я. В. Верменич, Ю. З. Данилюк та ін. – К., 2005. – 193 с.: портр., іл. – (Серія: Біобібліографія вчених України). – Імен. покажч.: с. 161–169. – Алфавіт. покажч. творів: с. 170–192. – 200 пр.

21. Член-кореспондент НАН України Олександр Петрович Реснт: [Вчен.-історик]: Біобібліографічний покажчик / НАН України. Ін-т історії України; Упоряд.: Н. І. Тарасова, Г. І. Германчук; авт. вступ. статті О. Є. Лисенко. – К., 2005. – 89 с. – Імен. покажч. – 83–88 с. – 500 пр.

Член-кореспондент НАН України Олександр Петрович Реснт: (біобібліогр. покажчик) 2005 р. / НАН України, Ін-т історії України НАНУ; упоряд.: Г. В. Степаненко, І. В. Федькевич. – К.: [б. в.], 2006. – 23 с.

22. Анатолій Санцевич: матеріали до біографії / Відп. ред. В. Г. Сарбей. – К.: Ін-т історії України НАН України, 1995. – 47 с.

23. Станіслав Кульчицький: Бібліографічний покажчик / Історіографічний нарис О. В. Юркової, Упоряд. Т. Б. Бикова. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2002. – 223 с.

24. Марія Дмитрієнко: історик, журналіст, громадська діячка: біобібліографія / НАН України, Ін-т історії України; авт.-уклад.: І. Н. Войцехівська, О. В. Ясь; вступ. статті В. А. Смолія. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2007. – 127 с.

25. Руслан Пиріг: біобібліографічний покажчик до 60-річчя від дня народження / Держ. ком. арх. упор. Укр. держ. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства; уклад.: Г. В. Боряк, І. Б. Матяш. – К.: [б. в.], 2001. – 43 с.: портр. – (Архівні та бібліографічні джерела укр. історичної думки; вип. 4).

26. Юрій Анатолійович Пінчук: біобібліографія: (до 70-річчя від дня народження) / НАН України, Ін-т історії України; уклад.: С. С. Батуріна, О. Т. Гончар, Н. В. Пазюра, О. В. Ясь; вступ. стаття В. А. Смолія. – К.: Ін-т історії України, 2007. – 64 с.: іл.

27. Віталій Ханко: Біобібліографічний покажчик / НАН України. Ін-т України, Центр культурол. студій та ін. / Упор. Н. Кочерга; Відп. ред. С. Білоконь. – К.: Вид. О. Ханко, 2007. – 220 с.: іл.

28. Михайло Якович Рудинський (1887–1958) – археолог, музеєзнавець і пам'яткознавець: бібліогр. покажч. / Упр. культури Полтав. облдержадмін., Полтав. краєзнав. музей; уклад.: О. Б. Супруненко, І. Г. Шовкопляс. – Полтава: [б. в.], 1993. – 24 с. – (Серія: Науковці Полтавського краєзнавчого музею; вип. 4).

29. Михайло Якович Рудинський (1887–1958): біобібліографічний покажчик / Ін-т археології НАН України, Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури, Центр охорони та дослідження пам'яток археології Упр. культури Полтав. облдержадмін.; уклад. І. Г. Шовкопляс. – К.; Полтава: Археологія, 2001. – 31 с.: іл.

30. Моця Олександр Петрович: до 60-річчя з дня народження: бібліографічний покажчик / Ін-т археології НАН України, Центр охорони та досл. пам'яток археології Упр. культури Полтав. облдержадмін.; укл.: С. В. Павленко, О. Б. Супруненко. – К.; Полтава: Дивосвіт, 2010. – 35 с. порт. – Іменний покажчик.

31. Скорый Сергей Анатольевич: биобиблиографический указатель: к 60-летию со дня рождения / Ин-т археологии НАН Украины, Центр памятниковедения НАН Украины и Укр. о-ва охраны памятников истории и культуры, Центр охраны и исслед. памятников археологии упр. культуры Полтав. облгосадминистрации; сост.: А. Б. Супруненко, А. И. Тимошук. – К.; Полтава: Дивосвіт, 2009. – 32 с.; ил.

32. Верба І. Олександр Оглоблін: життя та праця в Україні. До 100-річчя з дня народження / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – Відп. ред. П. Сохань. – К. : ІУАД, 1999. – 384 с.

33. Павло Степанович Сохань: (до 70-річчя від дня народження та 40-річчя наук.-пед. діяльності / НАН України ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського ; Ін-т історії України ; Упоряд. : О. Ємець, О. Крук ; авт. вступ. статті В. Даниленко. – К. : Наук. думка, 1996. – 76 с. ; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

Павло Степанович Сохань : Біобібліографія. До 80-річчя від дня народження та 50-річчя науково-педагогічної діяльності / Інститут укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Упор. : Д. В. Бурім, О. О. Маврін ; авт. вступ. статті В. М. Даниленко. – К.: ІУАД, 2006. – 55 с.

34. Надія Іванівна Миронець: Біобібліографічний покажчик / Національна академія наук України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Упорядник Ю. Середенко ; авт. вступ. слова О. Гурій; ред. В. Кононенко. – К., ІУАД, 2003. – 45 с. (Серія: Біобібліографія вчених України).

35. Бібліографія [Д. І. БАГАЛІЯ]: [Вчений-історик] / Упоряд.: Ю. Г. Шевченко, Р. А. Ставинська та ін.; Бібліогр. ред. С. Б. Глибицька // Багалій Д. І. Вибрані праці: У 6 т. – Т. 1: Автобіографія. Ювілейні матеріали. Бібліографія / Д. І. Багалій; НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Харк. філ., ХГІ “НУА”, Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 1999. – С. 473–574. – Покажчик імен до біобібліогр.: с. 565–573. – 500 пр.

36. Всеволод Іванович Наулко: до 65-річчя від дня народження та 40-ї річниці наук.-пед. діяльності: біобібліографія / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського ; упоряд. : Н. Карповець, В. Старков, Н. Зіневич ; авт. вступ. статті П. Сохань ; відп. ред. Г. Боряк. – К. : [Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського], 1998. – 58 с.

37. Всеволод Іванович Наулко : до 70-річчя від дня народж. та 45-ї річниці наук.-пед. діяльн. / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Київ. славістич. ун-т, Міжрегіон. гуманіт. ін-т ; упоряд. : Н. Руденко, В. Старков ; авт. вступ. статті : П. Сохань, Ю. Алексеев. – К. : [Поліграф. центр. “Інтертехнологія”], 2003. – 79 с. ; іл. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

38. Бутич Іван Лукич (21 вересня 1919 – 9 травня 2007): Біобібліографія / НАН України; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. Упор. М. Бутич ; наук. ред. О. Купчинський, Я. Федорук. – К., 2011. – 80 с.

39. Анатолій Діомидович Бачинський (1933–1995) : до 74-річчя з дня народж. : біографічні матеріали / Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечнікова, каф. історії України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України (Одес. осередок); упор. О. А. Бачинська, Г. С. Левченко. Л. В. Новікова, В. М. Хмарський. – О., 2008. – 216 с. ; фотогр. – (Серія: Історики Українського Причорномор’я ; вип. 1). – Бібліогр. : с. 22–75 (понад 500 назв).

40. Ярослав Романович Дашкевич: біобібліографічний довідник / АН України, Археограф. комісія, Ін-т укр. археографії ; ред. О. Лігостова. – К. : Ін-т укр. археографії АН України, 1993. – 84 с. : портр. – (Науково-довідкові видання з історії України ; вип. 20).

41. Василь Кучанський; Наукова спадщина. Сторінки життя / НАН України, Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; Відп. ред. Я. Р. Дашкевич. – Львів, Коопосвіта, 1998. – 743 с.

42. Сkochиляс Ігор. Бібліографічний покажчик / НАН України. Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Львівське відділення ; Упор.

О. Гулик, І. [Б]. Сковчиляс; Авт. вступ. ст. І. [Б]. Сковчиляс; Наук. ред. А. Гречило. – Львів; Б.в., 2012. – 48 с.

43. Академік Станіслав Дністрянський. 1870–1935: біобібліографія / АН України, Археограф. коміс., Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Наук.-дослід. від. каф. україністики філос. ф-ту ун-ту ім. П.-Й. Шафарика у Пряшеві; [упоряд. та авт. вступу М. Мушинка; відп. ред. К. Вислобоков; ред. Т. Кінько]. – К.: [Київ. книжк. друк. наук. книги], 1992. – 93 с.; портр. – (Науково-довідкові видання з історії України; вип. 21. Серія: Пам'ятки політико-правової культури України).

44. Юрій Сергійович Шемшученко: до 60-річчя від дня народження / АН України; упоряд. Ю. Я. Касьяненко; авт. вступ. статті В. І. Семчик; відп. ред. В. В. Цветков. – К.: Генеза, 1995. – 51 с.; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

45. Валентин Карлович Мамутов / АН Украины; сост.: В. И. Дудина, В. Н. Савенко; авт. вступ. ст.: И. Е. Замойский, С. З. Михайлин. – 2-е доп. изд. – К.: Наук.думка, 2003. – [102] с.; портр. – (Серія: Биобиблиография ученых Украины).

46. Виктор Федорович Погорелко: к 65-летию со дня рождения и 35-летию науч. деятельности / АН Украины, Акад. правовых наук Украины, Международ. акад. информатизации. – К.: [б. и.], 2004. – 19 с.: ил. – (Серія: Биобиблиография ученых Украины).

47. Віталій Іванович Семчик: (до 70-річчя від дня народж.) / АН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; упоряд. О. Поліводський; відп. ред. Ю. С. Шемшученко. – К.: [б. в.], 1997. – 43 с.: портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України);

Віталій Іванович Семчик: до 75-річчя від дня народж. / АН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; упоряд.: Т. Куліш, О. Семчик; [авт.] вступ. статті В. Нагребельний. – К.: Ін Юре, 2002. – 87 с.; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України);

Віталій Іванович Семчик: до 80-річчя від дня народж. / АН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; упоряд.: Т. Куліш, К. Настечко, О. Семчик; авт. вступ. статті В. Нагребельний. – К.: Ін Юре, 2007. – 124 с., іл. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

48. Василь Якович Тацій: до 60-річчя від дня народж. та 35-річчя наук.-пед. і громад. діяльн. / АН України, Акад. прав.наук України; упоряд. Ю. М. Грошевий. – Х.: Право, 2000. – 50 с. – (Серія: Біографія і бібліографія вчених-правознавців).

49. Віктор Васильович Цветков: (до 75-річчя від дня народження і 50-річчя наук.-пед. та громад. діяльності) / АН України, Акад. прав. наук України; упоряд. В. І. Семчик. – Х.: Право, 1998. – 29 с.; портр. – (Серія: Біографія і бібліографія вчених-правознавців).

50. Анатолій Іванович Дмитрієв: до 60-річчя від дня народження і 35-річчя практичної, наук.-пед. та громад. діяльності / АН України, Київ. ун-т права; упоряд. і авт. вступ. статті А. О. Шепель; відп. ред. В. Н. Денисов. – К.: [Київ. ун-т права АН України], 2005. – 18 с. – (Серія: Біографія і бібліографія вчених правознавців).

51. Мироненко Олександр Миколайович: до 60-річчя від дня народж. і 35-річчя наук. діяльності: біобібліографія / АН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; упоряд. і авт. вступ. статті В. П. Горбатенко; відп. ред. Ю. І. Римаренко. – К.: [Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького], 2002. – [160] с.: іл.

52. Валерій Федорович Солдатенко: біобібліографія / АН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса; авт. вступ. статті В. А. Смолій; упоряд.: В. В. Кривошея, С. В. Полтавець, В. І. Іванова. – К.: [Ін-т політ. і етнонац. досліджень АН України], 2008. – 76 с.; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

53. Владимир Илларионович Шинкарук / АН УССР; сост. Л. Т. Иваненко; авт. вступ. статьи В. Г. Табачковский. – К.: Наук. думка, 1988. – 83 с.; портр. – (Серія: Биобиблиография ученых Украинской ССР).

54. Мирослав Володимирович Попович: біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; Укладач Л. М. Гороховська ; авт. вступ. статті П. Ф. Йолон. – К. : Абрис, 2005. – 23 с. – (Серія: Вчені Національної академії наук України);

Мирослав Володимирович Попович : Біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; Укладач О.Є.Лукашук; авт. вступ. статті П.Ф. Йолон. – К., 2010. – 32 с. – (Серія: Вчені Національної академії наук України), друге видання, доповнене.

55. Віктор Сергійович Пазенок: біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; упоряд. : О. Є. Лукашук, С. Ф. Соляник ; авт. вступ. статті Ф. М. Рудич. – К. : КУТЕП, 2009. – 36 с. ; портр. – (Серія: Вчені Національної академії наук України).

56. Анатолій Колодний: Життя. Праця. Думки: біобібліографія / Відділення релігієзнавства Ін-ту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України, Укр. асоц. релігієзнавців. – К. : [Коло], 2007. – 127 с.

57. Сергій Борисович Кримський: біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; упоряд. : Л. М. Гороховська, Л. В. Мелішкевич ; авт. вступ. статті П. Ф. Йолон. – К. : Дельта, 2005. – 31 с. – (Серія: Вчені Національної академії наук України).

58. Віктор Аронович Малахов : біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; уклад. : О. Є. Лукашук ; авт. вступ. ст. М. В. Попович. – К. : [Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди], 2009. – 27 с., портр. – (Серія: “чені Національної академії наук України).

59. Бібліографія друкованих праць доктора філософських наук проф. Валерії Михайлівни Нічик / Ін-т філософії ім. Г. Сковороди НАН України, Нац. ун-т “Києво-Могилянська академія”, Тов-во дослідників Центр.-Схід. Європи, Укр. філософ. фонд ; уклад. : О. Лукашук, Л. Мелішкевич. – К. : [б. в.], 2003. – 14 с.

60. Філософська думка в Україні [Текст] : Біобібліографічний словник / В. С. Горський [та ін.] ; ред.-упоряд. М. Л. Ткачук. – К. : Пульсари, 2002. – 244 с.: іл.

61. Вілен Сергійович Горський: Біобібліографічний покажчик / Уклад. Т. О. Патрушева; Авт. вступ. слова М. Л. Ткачук; Редкол. серії: М. Т. Брик (голова), В. С. Горський, В. П. Моренець, В. О. Щербак, Т. О. Ярошенко, Н. Г. Антонюк. – К. : Вид. дім “КМ Академія”, 2000. – 32 с. – (Серія: Вчені НАУКМА).

62. Кремень Василь Григорович: до 55-річчя від дня народження : каталог виставки / Акад. пед. наук України, Держ. наук.-пед б-ка України ; уклад. Л. І. Ніколюк; відп. за вип. П. І. Рогова. – К. : [ДНПБ України], 2002. – 23 с. : портр. – (Серія: Ювіляри АПН України ; вип. 6).

63. Василь Григорович Кремень – філософ, учений, освітянин, державний діяч: Біобібліографічний покажчик / АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; Упоряд.: Л. О. Пономаренко, Л. І. Ніколюк, І. П. Моїсеєва; Вступ. стаття Л. І. Ткаченко; Наук. ред. П. І. Рогова; Бібліогр. ред.: Р. С. Жданова, Є. К. Бабич. – К. : Т-во „Знання” України, 2006. – 139 с. – (Серія: Академіки АПН України; вип. 6);

Василь Григорович Кремень – філософ, учений, освітянин, державний діяч : біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд.: Пономаренко Л. О., Ніколюк Л. І. ; вступ. стаття Л. І. Ткаченко ; наук. ред. П. І. Рогова ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О. – 2-ге вид., допов. – К. : Т-во “Знання України”, 2008. – 167 с. – (Серія: Академіки АПН України ; вип. 12);

Василь Григорович Кремень – філософ, учений, освітянин, державний діяч: біобібліографічний покажчик / НАПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд.: Пономаренко Л. О., Пеева С. П., Айвазова Л. М. ; вступ. стаття Ткаченко Л. І. ; наук. ред. Рогова П. І. ; Бібліогр. ред. Пономаренко Л. О. – 3-те вид., доповн. – К. : Т-во “Знання України”, 2012. – 295 с. – (Серія: Академіки НАПН України , вип. 20).

64. Сходознавство і візантологія в Україні в іменах. Біобібліографічний словник / Упор. Е. Г. Циганкова, Ю. М. Кочубей, О. Д. Василюк ; Голова ред. кол. Л. В. Матвєєва. – К., 2011. – 259 с.
65. Агатангел Кримський: Нариси життя і творчості / НАН України, Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського; Передм. Е. Г. Циганкова ; Відп. ред. О. Д. Василюк та ін. – К. : [Стилос] 2006. – 563 с. (Серія: Наукова спадщина сходознавців).
66. Матвєєва Л. В. Юліан Кулаковський/ НАН України, Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського. – К. : Стилос, 2002. – 484 с.
67. Отто Юльевич Шмидт, 1891–1956 / НАН України, 1891–1956 / НАН України, Ін-т востоковедіння ім. А. Ю. Кримського. – К. : Стилос, 2006. – 228 с.; ил. (Научно-бібліограф. лит.)
68. Якимович Б. Іван Франко – видавець : Книгознавчі та джерелознавчі аспекти / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича та ін. – Львів, 2006. – 691 с.
69. Заруба В. М. Антін Синявський. Життя, наукова та громадська діяльність (1866–1951) / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича та ін. – Дніпропетровськ, 2003. – 293 с. : ілюстр.
70. Граб У. Музикологія як університетська дисципліна : Львів. Музикологічна школа Адольфа Хибинського (1912–1941) / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Л. : Вид-во укр. катол. ун-ту, 2009. – 178 с. (Серія: Історія укр. музики ; вип. 16: Дослідження). – Бібліогр. : С. 163–172 (понад 100 назв).
71. Ярослава Закревська : бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича ; авт. передм. П. Гриценко, уклад. : М. Чікало, Я. Єрмолович. – Л. : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1997. – 65 с. : іл.
72. Дмитро Гринчишин. Бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; Уклад. О. В. Кривицька. – Львів, 1998. – 58 с.
73. Микола Ільницький: Бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; Упор. Л. Ільницька ; Наук. ред., авт. передмови В. Будний. – Львів, Вид. центр. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка. 2004. – 254 с.
74. Михайло Худаш : бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича ; упоряд. : М. Чікало, Я. Єрмолович ; авт. передм. : Л. Полюга, М. Чікало. – Л. : [б. в.], 2005. – 38 с. ; іл.
75. Полюга Лев: Бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, Держ. ун-т “Львівська політехніка”; Уклад. М. І. Чікало. – Львів, 200. – 86 с.
76. Уляна Єдлінська: Бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; Упор. М. Дубас, Ю. Зайцев; Редкол. : Ю. Ю. Сливка та ін. – Львів, 2000. – 48 с., іл.
77. Розалія Керста: Бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; Уклад. О. В. Кривицька. – Львів, 2005. – 46 с.
78. Єдлінська У. Кирило Студинський (1868–1941) : Життєписно-бібліограф. нарис. – Львів, Наук. т-во Шевченка, 2006. – 309. – (Серія: Визначні діячі НТШ).
79. Богдан Васильович Завадка: Бібліографічний. покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2004. – 16 с.
80. Юрій Ясіновський: Бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича ; Уклад. А. Ясіновський. – Львів : Вид-во УКУ, 2004. – 75 с.
81. Ярослав Ісаєвич : бібліографічний покажчик / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Коміс. бібліогр. Міжнародної асоціації українців ; Упоряд. М. Боянівська ; Наук. ред. Ю. Ясіновський. – Л. : [Міжнародна асоціація українців], 1999. – 195 с. ; іл. ; портр. Бібліографія публікацій Ярослава Ісаєвича 1990 – 2000 рр. – [Б. м. : б. в., 2004]. – 22 с.

82. Науковці України ХХ–ХХІ ст. Метабібліографія / Укл. М. Г. Железняк, Л. М. Гутник, Т. А. Галькевич; Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України. – К., 2010. – С. 4. – 472 с.

83. Історик Кость Штеппа : людина, вчений, педагог ; монографія / В. І. Верба, М. О. Самофалов; Центр пам'яткознавства НАН України, Укр. т-во охорони пам'яток історії і культури. – К., 2010. – 195 с. – Бібл. в прим.

84. Микола Федорович Біляшівський (1867–1926): бібліографічний покажчик / Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури ; авт., уклад. А. Ф. Примак ; відп. ред. Т. І. Ківшар. – К., [ХІК], 2009. – 51 с.

85. Василь Іванович Граб: [Вчений-історик, краєзнавець]: Біобібліографічний покажчик : До 60-річчя від дня народження / НАН України. Центр пам'яткознавства, Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури, Полтав. наук. т-во краєзнавців та ін.; Уклад.: К. М. Мироненко, О. Б. Супруненко, О. І. Удовиченко; Рецензенти: О. П. Єрмак, О. М. Титова. – К.; Полтава : Видавн. центр “Археологія”, 2003. – 15 с.: портр. – Імен. покажч.: с. 14. – 305 пр.

Василь Іванович Граб: Біобібліографічний покажчик / НАН України. Центр пам'яткознавства та УТОПК ; Уклад. К. М. Мироненко, О. Б. Супруненко, О. І. Удовиченко. – К. ; Полтава : Археологія, 2003. – 16 с.

86. Скорый Сергей Анатольевич : библиографический указатель к 55-летию со дня рождения / Центр памятниковедения НАН Украины и Укр. о-ва охраны памятников истории и культуры, Центр охраны и исслед. памятников археологии упр. культуры Полтав. обл. администрации ; сост. : А. В. Артемьев, И. Н. Кулатова ; науч. ред. О. Б. Супруненко. – К. ; Полтава : Археология, 2004. – 19 с. ; ил.

87. Національна академія наук України, 1918–2008: до 90-річчя від дня заснування. – К., 2008 – С. 651–652.

88. П'ядик Ю. Українська поезія кінця ХІХ–середини ХХ ст.: бібліографія : антологія. Т. 1. А–В / Ю. П'ядик, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України; Укр. держ. центр “Мала академія наук” ; Ін-т телекомунікації глобал. інформ. простору України. – К. : К.І.С., 2010. – 733 с. – Т. 2. – 2011; Т. 3. – 2013.

89. Микола Григорович Жулинський: Біобібліографічний покажчик / М-во культури і мистецтв України, Нац. парлам. б-ка України ; уклад. Н. В. Лоцинська ; наук. ред. В. В. Патока. – К. : [Ротапринт НПБ України], 2000. – 64 с.

90. Олекса Васильович Мишанич : біобібліографія до 70-річчя / НАН України ; авт. вступ. статті М. Сулима ; упоряд. Я. Мишанич ; відп. ред. М. Жулинський. – К. : Основа, 2003. – [76] с. ; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

91. Анатолій Павлович Непокупний: біобібліографія до 75-річчя / НАН України ; авт. вступ. статті А. Л. Тараненко ; упоряд. : М. І. Вакулич, А. Л. Тараненко. – К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2008. – 80 с. : іл. ; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

92. Федір Погребенник : Біобібліографічний покажчик / Уклад. В. В. Патока, В. Т. Полек ; авт. вступ. статті Р. Пилипчук; Національна парламентська бібліотека України. – К., 1999. – 118 с. : портр.

93. Юрій Володимирович Шевельов (Юрій Шерех): Матеріали до бібліографії / НАН України. Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка та ін. Упор. : А. Даниленко, Л. Чабан. – Нью-Йорк. – К., 1998. – 199 с.

94. Дмитро Сергійович Наливайко : Біобібліографічний покажчик / Уклад. Т. О. Патрушева; Авт. вступ. сл. К. А. Шахова ; Редкол. серії: М. Т. Брик (голова) та ін. – К. : ВД «КМ Академія», 1999. – 20 с. (Серія: Вчені НаУКМА).

95. Євген Сверстюк: “Це – вибір”: Біобібліографічний нарис / Нац. парлам. б-ка України, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Авт. нарису Л. Тарнашинська ; Укл. В. Патока ; Наук. ред. Р. С. Жданова. – К., 2002. – 125 с. (Серія: Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 5).

96. Микола Вінграновський: “Все на світі з людської душі”: Біобібліографічний нарис / Нац. парлам. б-ка України ; Авт. нарису Л. Б. Тарнашинська; Бібліограф-укладач О. О. Гриценко; наук. ред. Г. І. Гамалій. – К., 2006. – 108 с. (Серія: Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 10).

97. Михайлина Коцюбинська: “Бути собою”: Біобібліографічний нарис / Нац. парлам. б-ка України, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Авт. нарису Л. Тарнашинська; Бібл. уклад. В. Патока; наук. ред. В. Кононенко. – К., 2005. – 59 с. – (Серія: Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 9).

98. Василь Симоненко: “Україно, ти моя молитва...”: Біобібліографічний нарис / Нац. парлам. б-ка України, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Авт. нарису Л. Тарнашинська; Бібл. уклад. В. Патока; Наук. ред. В. Кононенко. – К., 2007. – 120 с. – (Серія: Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 11).

99. Віталій Макарович Русанівський: біобібліографія до 70-річчя / НАН України, [Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні] ; авт. вступ. статті та упоряд. бібліогр. покажч. Н. Г. Озерова. – К. : Наук. думка, 2001. – 46 с. ; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України);

Віталій Макарович Русанівський: біобібліографія до 75-річчя / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; авт. вступ. статті та упоряд. бібліогр. покажч. Н. Г. Озерова. – К. : Довіра, 2006. – 45 с.

100. Василь Васильович Німчук: біобібліографія до 75-річчя / НАН України ; авт. вступ. статті Н. Пуряєва ; упоряд. бібліогр. покажч. Ю. В. Осінчук. – К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2008. – 126 с. : іл. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

101. Олександр Савич Мельничук: біобібліографія до 80-річчя / НАН України ; авт. вступ. статті та упоряд. бібліогр. покажч. Г. В. Зимовець ; ред. Н. М. Отрох. – К. : Наук. думка, 2001. – 66 с. ; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

102. Григорій Петрович Півторак: біобібліографія до 70-річчя / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; упоряд. та авт. вступ. статті П. О. Селігей. – К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2005. – 74 с. ; іл. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

103. Ніна Федорівна Клименко / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; [біограф. нарис Є. А. Карпіловської ; уклад. : Л. П. Кислюк, Ю. В. Романюк]. – К. : Вид. дім Д. Бурого, 2009. – 90 с. ; іл., портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

104. Галина Прокопівна Їжакевич: Біобібліографія / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні / Авт. вступ. статті й упоряд. бібліогр. покажч. І. А. Синиця. – К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2009. – 55 с. ; іл., портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

105. Орест Борисович Ткаченко: Біобібліографія до 80-річчя / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Упор. Г. В. Зимовець. – К. : ВД Бурого, 2005. – 72 с.

106. Тетяна Купріянівна Черторизька: Біобібліографія до 90-річчя / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; Авт. вступ. статті й упоряд. бібліогр. покажчик Л. М. Стоян. – К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2009. – 40 с. : іл., портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

107. Професор Микола Васильович Никончук: матеріали до бібліографії вчених / НАН України ; упоряд. і авт. вступ. статті П. Ю. Гриценко. – К. : ПУЛЬСАРИ, 2007. – [74] с. ; іл. – (Серія: Мовознавці України).

108. Професор Бевзенко Степан Пилипович: Матеріали до бібліографії / НАН України ; Упор. і авт. вступ. статті П. Ю. Гриценко. – К. : Довіра, 1999. – 82 с. : 1 арк. портр. – (Серія: Мовознавці України). – Імен. покажч.: с.81–83.

109. Людмила Олександрівна Симоненко: Біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т української мови. – Умань, 2006. – 49 с. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

110. Іван Романович Вихованець: Біобібліографія до 70-річчя / НАН України ; авт. вступ. статті А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2005. – 69 с.: іл. ; портр. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

111. Борис Ілліч Олійник: біобібліографічний покажчик / Міжрегіон. акад. управління персоналом ; уклад. : О. М. Устіннікова, П. М. Сенько, Г. О. Гуцол ; авт. вступ. статті М. В. Луків. – К. : МАУП, 2005. – 448 с.

112. Іван Дзюба – талант і доля: біобібліографічний нарис / М-во культури і туризму України, Нац. парлам. б-ка України ; бібліограф-уклад. Т. М. Заморіна ; відп. за вип. В. О. Кононенко. – К. : Київ. правда, 2005. – 118 с. ; портр. – (Серія: Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 7).

113. Зубов М. І. Юрій Олександрович Карпенко: бібліографічний покажчик / М. І. Зубов, В. О. Колесник ; М-во освіти України, Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. – О. : АстроПринт, 2000. – Вип. 3. – 35 с. ; Зубов М. І. Юрій Олександрович Карпенко : бібліографічний покажчик / М. І. Зубов ; М-во освіти і науки України, Одес.нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – О. : ОРІДУ НАДУ, 2006. – Вип. 4. – 23 с.

114. Академік Арнольд Панасович Грищенко : біобібліографія до 70-річчя / НАН України ; авт. вступ. статті та упоряд. М. І. Степаненко. – Полтава : АСМІ, 2006. – 154 с. : іл. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

115. Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України: 2004–2008. – С. 146–151.

116. Капельгородська Н. М., Глущенко К. С., Синько О. Р. Український біографічний кінодовідник / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, Голов. управління культури і мистецтв Київ. міськ. держ. адмін. – К. : АВДІ, 2001. – 735 с.

117. Безручко О. В. Невідомий Довженко / О. В. Безручко ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, Київ. нац. ун-т театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого. – К., Фенікс, 2008. – 310 с. Фотогр. – Бібл. : с. 280–310 (928 назв).

118. Федорук Олександр Касянович : Бібліографічний покажчик / М-во культури і мистецтв України, Нац. парлам. б-ка України ; упоряд. : С. А. Брони, Є. Л. Гаврилюк, В. О. Кононенко [та ін.]. – К. : [б. в.], 1998. – 72 с.

119. Тетяна Кара-Васильєва: бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ; уклад. і бібліограф В. А. Смолій ; [авт. вступ. ст.] Л. Міляєва ; відп. за вип. Г. Скрипник. – К. : Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, 2002. – 51 с. : іл.

120. Грица С. Й.: бібліографічний покажчик наукових праць / НАН України. Відділення Ін-ту мистецтв ознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ; упоряд. О. Л. Юзефчик ; відп. ред. Г. А. Скрипник. – К., 2002. – 61 с. , портр.

121. Професор, д-р Дмитро Степовик: бібліографічний покажчик за 1988 – 1998 рр. : до 60-річчя від дня народження / Вид. і упоряд. М. Ляшенко. – К. : Б-ка українця, 1998. – 136 с. : іл. ; Степовик Дмитро Власович : бібліографічний покажчик : до 70-річчя від дня народження / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського ; упоряд. : Л. Вахніна, Н. Орбаченко, О. Роєнко ; гол. ред. Г. Скрипник. – К. : [б. в.], 2008. – 206 с. ; іл.

122. Скуратівський Вадим Леонтійович : Біобібліографічний покажчик / НАН України. Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського ; Наук. ред. О. Чебанюк. – К., 2004. – 86 с.

123. І.К. Тобілевич (Карпенко-Карий) в Одесі: Бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського та ін. Упор. : О. Г. Нуньес, О. І. Кравченко; Наук. ред. Р. Я. Пилипчук. – Одеса, 2004. – 172 с. – (Літ. Одеса ; вип. 10).

124. Федір Вовк: сторінки наукової спадщини та бібліогр. праць / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, Асоц. укр. етнологів; уклад. Г. Вовк; Передм. Г. Скрипник. – К., 2002. – 107 с. – (До 155-річчя з дня народження).

125. Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України: 2004–2008. Звіт Секції соціогуманітарних досліджень у Національній академії наук України до 90-річчя Національної академії наук України. – К., 2008. – С. 124–125, 306.

126. Степан Павлюк: (до 60-річчя від дня народження.): біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т народознавства; уклад. В. Яблонська; авт. статті: Р. Кирчів, Р. Яців, В. Овсійчук, В. Откович. – Л.: [б. в.], 2007. – 208 с.: іл.

127. Раїса Захарчук-Чугай: бібліографічний покажчик / Ін-т народознавства НАН України; уклад. В. Яблонська; авт. статті: С. Павлюк, М. Моздир, М. Глушко [та ін.]. – Л.: Ін-т народознавства НАН України, 2004. – [64] с.: іл.

128. Михайло Станкевич: бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т народознавства; уклад. В. М. Яблонська; авт. вступ. статті В. П. Откович. – Л.: Ін-т народознавства НАН України, 1998. – [30] с.

128. Роман Кирчів: бібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т народознавства НАН України; уклад. В. М. Яблонська; авт. вступ. статті С. П. Павлюк. – Л.: Ін-т народознавства НАН України, 2000. – 91 с.; портр.

130. Роман Яців: Біобібліографічний покажчик / НАН України. Ін-т народознавства; Уклад. В. Яблонська. – Львів, 2006. – 160 с., ілюстр.

131. Архип Данилюк: Бібліографічний покажчик / Ін-т народознавства НАН України, Львів. держ. обл. універ. наук б-ка; Упоряд. О. М. Сапіга; Ред. В. В. Мельник та ін. – Львів, 2002, – 120 с. (Серія: Митці Львова).

132. Світлана Черепанова: Біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т народознавства; Наук. ред. С. Павлюк. – Львів: Каменярь, 2004. – 164 с.– (Серія бібліографічних та біобібліографічних покажчиків вчених Інституту народознавства).

133. Володимир Овсійчук: (до 80-річчя від дня народження вченого): біобібліографічний покажчик / НАН України, Ін-т народознавства; упоряд. і відп. ред. С. О. Черепанова. – Л.: Каменярь, 2004. – 136 с.: іл. – (Серія бібліографічних та біобібліографічних покажчиків вчених Інституту народознавства).

134. Національна академія наук України, 1918–2008. – С. 621.

135. Іван Іларіонович Лукінов: біобібліографія до 70-річчя / НАН України; авт. вступ. ст.: Л. К. Безчасний, М. С. Герасимчук, Т. І. Дерев'янкін [та ін.]; упоряд.: І. О. Сінчило, В. Є. Міхіденко; відп. ред. О. М. Онищенко. – К.: Наук. думка, 1997. – [118] с.: іл. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

136. Лукінов Іван Іларіонович (1927–2004): біобібліографічний покажчик наукових праць за 1954–2004 рр.: до 80-річчя від дня народження / Укр. акад. аграр. наук, Держ. наук. с.-г. б-ка, Ін-т тваринництва центр. районів; уклад.: В. В. Юрчишин, Л. С. Боденчук, Т. Б. Лукінова; авт. вступ. ст.: Б. Патон, М. Зубець; наук. ред. В. А. Вергунов. – К.: Аграр. наука, 2007. – [189] с.; іл.

137. Мерков Аркадій Михайлович. Камінський Лев Семенович. Птуха Михайло Васильович: біобібліографічний покажчик / Нац. наук. мед. б-ка України, Київ. міськ. наук. інформ.-аналіт. центр мед. статистики; уклад.: В. Г. Нековаль, Г. М. Зубченко. – К.: ННМБ України, 2009. – 49 с.: іл.

138. Максим Мартинович Паламарчук (22.10.1916–26.02.2000) / НАН України, Ін-т географії, Укр. географ. т-во; упоряд.: Л. Г. Руденко, В. П. Нагірна. – К.: Академперіодика, 2006. – 145 с.; іл. – (Серія: Видатні географи України).

139. Дубровіна Л. А., Онищенко О. С. Бібліотечна справа в Україні в ХХ ст. – К., 2009. – С. 448–449.

140. Про надання Центральній бібліотеці імені В. І. Вернадського статусу національної. Указ Президента України 244/96 від 05.04.96 // Законодавство – бібліотекам України. Довідкове видання. – К., 2001. – Вип. 1. – С. 127–128.

141. Про надання Львівської науковій бібліотеці ім. В. Стефаника Національної академії наук України статусу національної. Указ Президента України від 10.04.2008 № 314.

142. Романюк М. Скарбниця національної пам'яті // Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: історія та сучасність. Доповіді та повідомлення Міжнародної наукової конференції, Львів, 28–30 жовтня 2010 р. – Львів, 2010. – С. 3–16.

143. Центральна наукова бібліотека ім. В. І. Вернадського Академії наук України: Бібліографічний покажчик, 1918–1993 рр. / АН України. ЦНБ; Уклад.: І. Г. Шовкопляс, Р. С. Жданова, Н. М. Погребецька та ін.; Відп. ред. О. С. Онищенко, В. Ю. Омельчук. – К.: Ін-т кібернетики АН України, 1993. – 291 с. – (До 75-річчя від часу заснування).

Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України: покажчик видань бібліотеки та літератури про її діяльність: (2006–2009 рр.) / НАН України, ЛННБ ім. В. Стефаника; уклад.: Л. О. Ільницька, М. З. Литвин, І. В. Морозова, В. М. Мартинович; авт. вступ. статті М. М. Романюк; відп. ред. Л. В. Сніцарчук. – Львів, 2010. – 280 с.

144. Національна електронна бібліотека України: проектні рішення, інформаційні ресурси, вхідні формати. – К., 2000.

145. Онищенко А.С. Доминирующая тенденция развития информационной сферы // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития: Науч.-практ. и теор. сб. – К., 2000. – Вип. 1. – С. 3–6;

Онищенко О.С. Поширення наукових знань як чинник інтелектуального збагачення суспільства // Соціокультурні чинники розвитку інтелектуального потенціалу українського суспільства і молодь: Наук.пр. матеріали конф. – К., 2001. – С. 46–51; Він же. Про стан та завдання розвитку в НАН України бібліотечно-інформаційної справи // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 5. – С. 2–7.

146. Омельчук В.Ю. Національна бібліографія України: тенденції розвитку, проблеми розробки // Бібліотечний вісник. – 1995. – № 5. – С. 3–13; Дашкевич Я. Д. Навколо “репертуару української книги 1798–1916 // Репертуар української книги, 1798–1916: Матеріали до бібліографії. – Л., 1995. – Т. 1. – С. 112; Коновець О. Ф. Проблеми створення бібліографії з історії української науки і техніки // Теоретичні та організаційні проблеми формування репертуару української книги та періодики: Доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф., 25–26 серпня 1995 р. – Л., 1996. – С. 111–115; Швецова-Водка Г. М. Визначення загальної ретроспективної бібліографії та її об'єкта // Там само. – С. 51–52.

147. Королевич Н. Ф. Українські бібліографи ХХ ст. Навчальний посібник для інститутів культури України. – К., 1998.

148. Ковальчук Г. Дослідження С. Маслова в галузі історії книги // Перші книгознавчі читання. – К., 1997. – С. 28–32; Ковальчук Г. І., Королевич Н. Ф. Книгознавець, бібліограф і бібліотекар Сергій Іванович Маслов (1880–1957): Біобібліографічний нарис. – К., 1995. – 42 с.

149. Стрішенець Н. Степан Постернак // Бібліотечний вісник. – 1998. – № 5. – С. 29–37.

150. Стрішенець Н. В. Роль Ю. О. Меженка в становленні української бібліографії // Наукова бібліотека у сучасному соціокультурному контексті: Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовтня 1993 р. – К., 1993. – Ч. 2. – С. 169–170; Стрішенець Н. В. Бібліографічна спадщина Юрія Меженка [Текст] / Н. В. Стрішенець; НАН України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – К.: [б.в.], 1997. – 144 с.

Юрій Олексійович Меженко (1892–1969). Матеріали до біографії / Уклад.: Ігнатова Т. А., Козакова Н. В., Стрішенець Н. В.; Відп. ред. О. С. Онищенко. – К.: ЦНБ, ІУА, 1994. – 175 с.; Шульгіна В. Д. Внесок Ю. Меженка у дослідження проблем національної

музичної бібліографії // Вісн. держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. – К., 2001. – № 4. – С. 133–135.

151. Стрішенець Н. В. Степан Постернак // Бібліотечний вісник. – 1998. – № 5. – С. 29–37.

152. Ковальчук Г. І. Варфоломій Андріанович Ігнатієнко / Г. І. Ковальчук // Українська періодика: історія і сучасність: доповіді та повідом. – Львів, 2000. – С. 471–475.

153. Ковальчук Г. І. Книгознавець, бібліограф і бібліотекар С. І. Маслов (1880–1957) : біобібліографічний нарис / Г. І. Ковальчук, Н. Ф. Королевич; НБУВ. – К., 1995. – 44 с.

154. Шовкопляс Т. И. Кордт Вениамин Александрович / Т. И Шовкопляс, А. Л. Герус // Б-ки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – К., 2009. – Вып. 7. – С. 313–320.

155. Рукавіцина-Гордзієвська Є. В. Київський митрополит Євгеній (Є. О. Болховітінов): Біобібліографія. Бібліотека. Архів / Є. В. Рукавіцина-Гордзієвська ; наук. ред. Г. І. Ковальчук ; Нац. академія наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2010. – 836 с.

156. Бодак О. П. Документальна історико-бібліографічна спадщина М. Ю. Брайчевського (1924–2001) : автореф. дис. ... канд. іст. наук / О. П. Бодак / НАН України, НБУВ. – К., 2007. – 19 с.

157. Бодак О. Внесок М. Ю. Брайчевського у розвиток інформаційного забезпечення української бібліографічної діяльності // Бібліотечний вісник. – 2007. – № 4. – С. 37–39.

158. Академік М. С. Грушевський: Матеріали до бібліографії про життя і діяльність за 1914–1934 рр. з укр. та російськомов. еміграційної та окупаційної періодики 1914–1944 рр.: (З фондів Бібліотеки Головархіву УРСР та ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР). – Вип. 1. / Голов. архів. управління при Кабінеті міністрів України; Уклад. Б. В. Грановський. – К., 1991. – 25 с.

159. Михайло Грушевський – перший Президент України, академік: Біобібліографія (1885–2000 рр.) / Уклад. Б. В. Грановський; Бібліогр. ред. С. Іванисенко. – К. : Видрук коштом уклад., 2001. – 384 с., 1 портр.

160. Документальні матеріали М. С. Грушевського у Фондах відділу рукописів ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР: Каталог / Уклад. С. М. Кіржаєв. – К., 1991. – 114 с. – (Наук.-довід. вид. з історії України ; вип. 16).

161. Олена Михайлівна Апанович: Бібліографічний покажчик: (До 75-річчя від дня народження і 50-річчя наукової діяльності) / Авт. вступ. статті Л. А. Дубровіна, В. Гром; Упоряд. С. Даневич; Худ. ред. Г. Сергеев; НАН України. ЦНБ. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археографії. – К., 1994. – 52 с. – (Наук.-дов. вид. з історії України ; вип. 35);

Олена Михайлівна Апанович: Біобібліографічний покажчик: (До 80-річчя від дня народження і 55-річчя наукової діяльності)/НАН України. НБУВ, Ін-т історії України; Упоряд. С. Даневич; Вступ. стаття : Л. Дубровіна, В. Гром. – К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 1999. – 79 с: іл.

162. Іван Шовкопляс: Біобібліографічний покажчик / НАН України. НБУВ; Авт. вступ. статті та відп. ред. О. С. Онищенко; Уклад. М. А. Воробей. – К., 1996. – 87 с.

163. Петро Тимофійович Тронько: Біобібліографія / НАН України. НБУВ; Уклад. Л. І. Тіманова; авт. перед. слова В. А. Смолій. – К., 2000. – 106 с. – (Серія: Біобібліографія вчених України);

Петро Тимофійович Тронько / НАН України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського / Іван Федорович Курас (голова ред. кол.); Л. І. Тіманова (уклад.), Валерій Андрійович Смолій (авт. перед. слова). – К. : НБУВ, 2005. – 192 с. – (Серія: Біобібліографія вчених України).

164. Віталій Сергійович Чишко: Біобібліографія. До 50-річчя / НАН України. НБУВ. Ін-т біогр. дослідж.; Авт. вступ. статті В. М. Даниленко; Упоряд. М. Л. Гончаренко, О. М. Яценко; Відп. ред. В. О. Горбик. – К. : Наукова думка, 2001. – 68 с.
165. Онищенко О. С. Любов Андріївна Дубровіна – сучасний історик, книгознавець, джерелознавець, діяч бібліотечної та архівної справи // Бібліотечний вісник. – 2000. – № 5. – С. 16–26. – Список основних праць Л. А. Дубровіної: С. 22–26.
166. Тронько П. Т., Дубровіна Л. А. 10 років на службі національної бібліографії: До 70-річчя від дня народження історика і бібліографа Володимира Юхимовича Омельчука // Бібліотечний вісник. – 2002. – № 4. – С. 41–46.
167. Український історик Сергій Заремба : Документи і матеріали до бібліографії / НБУВ. – К., 2007.
168. Юрій Олексійович Меженко (1892–1969): Матеріали до біографії / НАН України. ЦНБ, Ін-т укр. археографії, Канад. ін-т укр. студій. Альберт. ун-т; Уклад.: Т. А. Ігнатова, Н. В. Козакова, Н. В. Стрішенець; Вступ. стаття Ф. К. Сарани, І. Г. Шовкопляса; Відп. ред. О. С. Онищенко; Бібліогр. ред. Л. В. Беляєва. – К., 1994. – 175 с.
169. Ковальчук Г. І. Книгознавець, бібліограф і бібліотекар Сергій Іванович Маслов (1880–1957) : біобібліографічний нарис / Г. І. Ковальчук, Н. Ф. Королевич ; М-во культури України, Нац. парлам. б-ка України ; наук.ред. А. П. Корнієнко. – К. : [НПБУ], 1995. – 42 с. – (Серія: Видатні діячі української книги ; вип. 4).
170. Дубровіна Л. А. М. В. Геппенер – український архівіст і палеограф та його архівні матеріали у фондах ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН України // Укр. археографічний щорічник. – К., 1993. – Вип.2 (5). – С. 32–37.
171. Григорій Давидович Вервес: Біобібліографія до 80-річчя / НАН України. Ін-т літератури; Упоряд. Л. В. Беляєва; Авт. вступ. статті Ю. Л. Булаховська, Н. Є. Крутікова. – К. : Наук. думка, 2000. – 102 с.
172. Іван Мазепа – гетьман України (1687–1709): Бібліографічний покажчик / Уклад.: І. Г. Шовкопляс ; Вступ. стаття Г. Ярової, В. Замлинського // Неопалима купина. – 1995. – № 1–2. – С. 235–255.
173. Павло Скоропадський (1873–1945): Матеріали для біобібліографії / НАН України. НБУВ, Музей гетьманства Голов. упр. культури м. Києва; Уклад.: І. Г. Шовкопляс ; Відп. ред. О. С. Онищенко; Ред. Н. Солонська ; Бібліогр. ред. Л. Беляєва. – К. : Бібліотечний вісник, 1996. – 53 с.
174. Петро Могила (1596–1647): Бібліографічний покажчик / П. В. Голобуцький, Н. І. Моїсеєнко, З. І. Хижняк; НБУВ; Нац. ун-т “Києво-Могилянська академія”; Редкол. : О. С. Онищенко та ін. – К., 2003. – [12], 248 с. – Рец.: Чиж М. А. Петро Могила у бібліографії // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 5. – С. 55–56.
175. Лев Ізраїльович Гольденберг: Біобібліографічний покажчик / АН України. ЦНБ ім. В. І. Вернадського; Уклад. І. А. Певзнер; Бібліогр. ред. Р. С. Жданова. – К., 1991. – 27 с.
176. Софія Володимирівна Сороковська: До 75-річчя з дня народження: Біобібліографічний покажчик / АН України. ЦНБ; Уклад. : Р. С. Жданова, І. А. Певзнер; Відп. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 1993. – 26 с.
177. Олексій Семенович Онищенко : матеріали до біобібліографії / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. : Т. В. Добко, А. Л. Панова ; вступ. стаття П. Т. Тронька. – К. : НБУВ, 2003. – 112 с.
178. Бібліотекознавець і бібліографознавець Михайло Семенович Слободяник: Біобібліографічний покажчик / М-во культури і мистецтв України. НПБ України; Уклад. : Р. С. Жданова, О. Г. Кириленко; Авт. вступ. статті Л. А. Дубровіна. – К., 1999. – 39 с: портр. – (Серія: Видатні діячі української книги ; вип. 14).

179. Василь Степанович Бабич: Біобібліографічний покажчик / М-во культури і мистецтв України. Нац. парламент.б-ка України; [Уклад.] Т. В. Добко; Вступ. стаття В. І. Чепелев. – К., 1997. – 43 с. – (Серія: Видатні діячі української книги ; вип. 9).
180. Онищенко О. С. Бібліограф Лілія Беляєва / О. С. Онищенко, Н. Г. Солонська // Бібліотечний вісник. – 1998. – № 2. – С. 26–32.
181. Леонід Йосипович Костенко: Біобібліографічний покажчик: (До 60-річчя від дня народження) / Уклад.: М. Б. Сорока, І. А. Павлуша ; Відп. ред. Н. Я. Зайченко; НБУВ. – К., 2003. – 15 с. – (Серія: Видатні діячі НБУВ ; вип. 1).
182. Ніна Максимівна Рева – бібліограф, бібліографознавець: Біобібліографічний покажчик / Уклад. Л. Г. Рева. – К., 1999. – 23 с.
183. Олександр Мітюков: Бібліографічний покажчик: До 80-річчя від дня народження / Держ. ком. арх. України. Укр. наук.-досл. ін-т арх. справи та документознавства, НБУВ; Уклад.: Л. М. Васько, В. М. Волковинський та ін.; Бібліогр. ред. Л. П. Одинока, А. А. Слободніченко. – К., 2002. – 66 с. (Арх. та бібліогр. джерела укр. іст. думки ; вип. 7).
184. “Шевченківський “Букварь””: Каталог виставки / АН УРСР. ЦНБ ім. В. І. Вернадського. Київ. політех. ін-т: Уклад. : Ю. А. Лабинцев, О. П. Онуфрієнко. – 2-е вид., доп. – К., 1992. – 69 с.: іл. + додат.: Фототипія “Букваря южнорусского Т. Г. Шевченка”.
185. Видатний український учений-правознавець Леонід Петрович Юзьков (1938–1995): каталог книжково-інформаційної виставки з фондів Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського/ НАН України ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського / Н. Г. Солонська (уклад.). – К., 2008. – 12 с.
186. Пам’яті поета: Василеві Стусу – 60: Каталог книжкової виставки/ Уклад. : О. П. Ахова, Д. Войченко; Відп. ред. Н. Б. Захарова. –К., 1998. – 66 с. – (Кн. вист. НБУВ ; вип. 2).
187. Графіка Георгія Сергеева з фондів НБУВ: Каталог колекції / НАН України. НБУВ; Вступ. стаття Г. М. Юхимця; Уклад.: Л. М. Гутник, І. І. Цинківська, Г. М. Юхимець; Відп. ред. Н. Б. Захарова; Бібліогр. ред. І. Д. Войченко. – К, 1997. – 33 с.
188. Українська преса в Україні та світі ХІХ–ХХ ст. : історико-бібліографічне дослідження. – Львів : Оріяна-Нова, 2007. – Т. 1 : 1812–1890 рр. / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаніка, Відділення “Науково-дослідний центр періодики” ; уклад.: М. В. Галушко, М. М. Романюк (кер. проекту), Л. В. Сніцарчук. – 560 с.; Українська преса ХІХ–ХХ ст. в Україні та світі : історико-бібліографічне дослідження. – Львів, 2009. – Т. 2: 1891–1905 рр.; уклад. : М. В. Галушко, М. М. Романюк (кер. проекту), Л. В. Сніцарчук. – 480 с.;
189. Науково-дослідний центр періодики (1993–2003 рр.) [Текст] / НАН України. – Т. 2 : Постаті : Бібліографічний покажчик. Борис Черняков / Уклад. М. М. Романюк ; відп. ред. Л. В. Сніцарчук, 2003. – С. 626–635.
190. Романюк М. М. Оратаї журналістської ниви: Українські публіцисти, редактори, видавці. – Львів, 2002. – 240 с.; Романюк М. М. Оратаї журналістської ниви: Українські публіцисти, редактори, видавці. – Львів, 2004. – Т. 2. – 250 с.
191. Українська журналістика в іменах / За ред. д-ра іст. наук М. М. Романюка. – Львів, 2002. – 420 с. – Вип. 9; Українська журналістика в іменах / За ред. д-ра іст. наук М. М. Романюка. – Львів, 2003. – 588 с. – Вип. 10; Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М. М. Романюка. – Львів, 2004. – Вип. 11. – 520 с.
192. Романюк С. Олександр Барвінський – публіцист, редактор, видавець: монографія / С. Романюк ; Львів нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаніка ; відп. ред. Л. В. Сніцарчук. – Л., 2009. – 374 с. Бібл., с. 176–204.
193. Купчинська Л. Творчість Теофіла Копистинського у контексті розвитку образотворчого мистецтва західноукраїнських земель другої половини ХІХ – початку ХХ ст. : монографія / Л. Купчинська ; НАН України Львів. нац. наук. б-ка ім. В. Стефаніка,

- Релігійне товариство українців-католиків “Софія”, Л. : Філадельфія, 2009. – 314 с. Бібл. 227–246 (понад 100 назв).
194. Кульчицька Т. Мирон Кордуба (1876–1947) : біобібліографічне дослідження / Тетяна Кульчицька ; Відп. ред. М. М. Романюк ; НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2011. – 210 с.
195. Олекса Новаківський: Бібліографічний покажчик / Упоряд. С. П. Костюк. – Львів, 2001. – 160 с.
196. Микола Голубець: Бібліографічний покажчик / Уклад.: С. П. Костюк; Відп. ред. М. М. Романюк; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2005. – 170 с.
197. Біобібліографічний покажчик друкованих праць Володимира Гошовського / НАН України. Львів. наук.б-ка ім. В. Стефаника ; Упоряд., передмова В. Пасічника. – Львів, 2007. – 96 с.: іл.
198. Богдан Жеплинський: біобібліографічний покажчик / Уклад.: М. З. Литвин, І. В. Морозова ; відп. ред. Л. В. Сніцарчук ; НАН України, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. – Львів, 2011. – 216 с., 8 с. іл.
199. Петро Іванович Холодний (1876–1930): Матеріали до бібліографічного покажчика / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника, Нац. музей у Львові ; Уклад. С. Костюк, О. Держко ; Наук. консультант Р. Яців; Відп. ред. Л. Крушельницька. – Львів, 1996. – 48 с. – 300 пр.
200. Володимир Січинський: Бібліографічний покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Уклад. С. П. Костюк ; Наук. консультант Р. М. Липка. – Львів, 1996. – 123 с. – 300 пр.
201. Іван Франко. Бібліографічна спадщина: Збірник праць і матеріалів / Упоряд., передм., прим. Марії Вальо; Наук.ред. д-р філол. наук М. Ф. Нечиталюк; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2006. – 350 с.;
- Іван Франко. Бібліографічна спадщина: Збірник праць і матеріалів / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Упоряд., передм., прим. М. Вальо; Наук.ред. д-р філол. наук М. Ф. Нечиталюк. – Львів, 2007. – 350 с.;
- Іван Франко. Бібліографічна спадщина: Наукові праці і матеріали / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Упоряд., передм., прим. М. А. Вальо; Наук.ред. д-р філол. наук М. Ф. Нечиталюк. – Львів, 2008. – 730 с.
202. Дарія Віконська (1893–1945 рр.): Бібліографічний покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. Відділення “НДЦ періодики”; Уклад. та авт. передм. В. В. Габор; Відп. ред. Л. В. Сніцарчук. – Львів, 2007. – 140 с.
203. “Руська трійця”: Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький. Бібліографічний покажчик (1834–1990 рр.) / АН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Уклад.: Л. І. Ільницька; Передм. Р. М. Лубківського; Наук.ред. Ф. І. Стеблій. – Львів, 1993. – 380 с.
204. Антін Крушельницький як письменник, публіцист, педагог, громадський діяч: Матеріали до бібліографії / Укл. О. Канчалаба. – Львів, 2002. – 460 с.
205. Габор В. Іван Колос – поет Карпатської України: Нарис життя і творчості. Бібліографія. Публікації / НАН України, ЛНБ України ім. В. Стефаника, відділення “Науково-дослідний центр періодики”; [відп. ред. Л. В. Сніцарчук]. – Львів, 2010. – 208 с.
206. Сирота Л. Літературна група “Митуса” (1921–1922): О. Бабій, В. Бобинський, Р. Купчинський, Ю. Шкрумеляк: Бібліографічний покажчик. – Львів, 2004. – 160 с.
207. Роман Лубківський: Бібліографічний покажчик / АН УРСР. ЛНБ ім. В. Стефаника; Уклад.: О. І. Хміль, Р. Б. Чопик; Відп. ред. М. М. Романюк. – Львів, 1991. – 225 с.: портр.
208. Володимир Лучук: Бібліографічний покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Уклад. О. І. Хміль; Передм. М. М. Ільницького; Відп. ред. Л. І. Крушельницька. – Львів, 1994. – 180 с.
209. Іван Гушак: Бібліографічний покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Уклад. Н. Гушак; Відп. ред. Л. Крушельницька. – Львів, 1998. – 84 с.

210. Іван Омелянович Левицький: Збірник наукових праць Упоряд. і заг. ред. Л. І. Ільницької; Редкол.: Л. І. Крушельницька (відп. ред.) та ін. – Львів, 2002. – 203 с.
211. Наталія Дорошенко (1888–1974) – бібліотекар, письменник, педагог: біобібліографічний нарис / М. В. Кострова, О. В. Харгелія; відп. ред. М. М. Романюк; НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника. – Львів, 2012. – 196 с. : портр., іл.
212. Олег Антонович Купчинський: Бібліографічний покажчик / Уклад. М. М. Трегуб; Передм. М. А. Вальо; Бібліогр. ред. Н. І. Кошик; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2006. – 260 с. : ілюстр.
213. Любомир Винар: Бібліографічний покажчик (1948-2007) / НАН України. Львівська наукова б-ка ім. В. Стефаника; Національний університет “Острозька академія”, Українське історичне товариство; Упоряд.: Н. І. Кошик, Л. Я. Кужель, Л. Т. Суц; Вступ. стаття М. М. Романюка; Редкол.: М. М. Романюк, Л. І. Ільницька (відп. ред.), А. Атаманенко. – 2-е випр. і доп. вид. – Львів; Острог; Нью-Йорк, 2007. – 600 с.
214. Ярослав Дашкевич: Бібліографічний покажчик / Упоряд. М. Кривенко; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2006. – 266 с.
215. Кульчицька Т. Мирон Кордуба (1876–1947): біобібліографічне дослідження / Тетяна Кульчицька; відп. ред. М. М. Романюк; НАН України, ЛННБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2011. – 210 с.
216. Стеблій Феодосій Іванович: Бібліографічний покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; Уклад. та авт. передм. Б. Якимович; Відп. ред. Л. Крушельницька. – Львів, 1995. – 96 с.
217. Мирослав Романюк: Бібліографічний покажчик / Укл. Л. Сніцарчук; Передм. д-ра філол. наук, акад. Вищої школи В. Качкана. Відп. ред. д-р іст. наук Л. І. Крушельницька. – Львів, 2002. – 128 с. Мирослав Романюк: Бібліографічний покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. Відділення “НДЦ періодики”; Уклад. Л. В. Сніцарчук; Передм. В. А. Качкана. – Львів, 2007. – 180 с.
218. Лариса Крушельницька: Бібліографічний покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Уклад. Л. С. Заяць; Передм. М. А. Вальо; Відп. ред. М. М. Романюк. – Львів, 1998. – 84 с.;
- Лариса Крушельницька: Біобібліографічний покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; уклад. С. Н. Когут; передм. М. А. Вальо; відп. ред. М. М. Романюк. – Львів, 2008. – 170 с.
219. Степан Злупко: Бібліографічний покажчик / АН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Уклад.: З. В. Бродик; Відп. ред. і авт. передм. О. М. Романів. – Львів, 1992. – 131 с.; Степан Злупко: Бібліографічний покажчик / Укладачі: Є. Белена, З. Бродик, Г. Домбровська. – Львів, 2001. – 296 с.
220. Марія Вальо: Бібліографічний покажчик. Спогади / Уклад. і автор перед. Т. Ю. Кульчицька; За ред. Л. І. Ільницької. – Львів, 2001. – 160 с.
221. Петро Баб'як: Бібліографічний покажчик / Укл. Я. П. Сенік; Передм. канд. філол. наук М. А. Вальо. – Львів, 2002. – 60 с.
222. Вальо М. А. Марія Деркач, 1896–1972. Бібліографічний покажчик. Спогади. Розвідки. Листи / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Відп. ред. Л. Крушельницька. – Львів, 1999. – 251 с. + 17 ілюстр.
223. Олександр Дзьобан: Бібліографічний покажчик / Уклад. М. М. Трегуб; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2006. – 142 с.
224. Луїза Іванівна Ільницька: біобібліографічний покажчик / НАН України. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника; уклад.: Н. І. Кошик, Л. Я. Кужель; передм. М. А. Вальо; відп. ред. М. М. Романюк. – Львів, 2009. – 70 с.
225. Валерій Трипачук: бібліографічний покажчик / уклад.: М. З. Литвин, І. В. Морозова; відп. ред. Л. В. Сніцарчук; НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника. – Львів, 2012. – 50 с.

226. Василь Лизанчук : бібліогр. покажч. / Ф-т журналістики Львів. держ. ун-ту ім. Івана Франка, Наук.-дослід. центр періодики Львів. наук. б-ки ім. Василя Стефаника НАН України ; авт. передм. М. Ф. Нечиталюк ; ред. Я. В. Тучапський. – Л. : Вільна Україна, 1996. – 128 с. ; 1. КРОКИ... Василь Лизанчук – публіцист, вчений, педагог: Бібліографічний покажчик, листи, рецензії / Укладач М. М. Романюк, передмова А. Г. Погрібного. – Львів, 2001. – 968 с.

227. Володимир Качкан – вчений, письменник, педагогу: Бібліографічний покажчик / Уклад. і автор вступ. статті М. М. Романюк; Відп. ред. Л. В. Сніцарчук; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. НДЦ періодики. – Львів, 2005. – 160 с. + 12 с. вкл.

228. Юліана Редько (1905–1993): Бібліографічний покажчик. Спогади. Дослідження / Авт.-упоряд. Т. Ю. Кульчицька; Наук.ред. О. Луцький; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2006. – 350 с.

229. Видання “Кобзаря” Тараса Шевченка у фондах львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : Каталог виставки: До 180-річчя від дня народження поета / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Уклад. О.В. Канчалаба; Передм. та наук.ред. Т. Комаринця. – Львів, 1994. – 372 с.

130. Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/members/>.

131. Вергунов Віктор Анатолійович // Національна академія аграрних наук України. Персональний склад (академіки, члени-кореспонденти, почесні таїноземні члени). 1990–2011 : біографічний довідник / Нац. акад. аграр. наук України ; уклад. В. А. Вергунов, Н. Б. Щebetюк, О. П. Анікіна [та ін.] ; відп. за вип. В. А. Вергунов.– 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Аграр. наука, 2012. – 355 с.

232. Режим доступу:

234. <https://intranet.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltxts/rubrics/Pages/inform.aspx>.

233. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua>

235. Боряк Г. В. Веб-сайти установ Відділення історії, філософії та права НАН України: стратегії і практики формування сукупного цифрового образу соціогуманітарних наук у сучасному інформаційному просторі – загальні параметри. – Електронний ресурс:

236. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горovий та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К.: НБУВ, 2011. – 248 с.; Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горovий та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К.: НБУВ, 2011. – 224 с.

237. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/people/persons/>.

238. [Попик В. І.] Персоналії сучасників у мережі Інтернет як чинник розбудови відкритого суспільства, інтеграції України у світовий інформаційний простір // Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К.: НБУВ, 2012. – С. 222–223 (с. 172–197).

239. Режим доступу: <http://www.history.org.ua>;

Режим доступу: <http://www.i-soc.com.ua>;

Режим доступу: <http://www.ipiend.gov.ua>

240. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/library/ibi.html>.

241. Сергій Білокінь. Історик України: персональний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.s-bilokin.name/>;

Павло Гай-Нижник: [персональний веб-сайт]. – Режим доступу: <http://hainyzhnyk.mylivepage.com/>;

Юрій Мицик: сайт українського історика. – Режим доступу: <http://mytsyk.com/>; Ігор Гирич. Історик України: персональний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.i-hyrych.name/>;

- Академік НАН України Володимир Михайлович Литвин. Голова Народної партії: [персональний веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.lytvyn-v.org.ua/news/>.
242. Українська енциклопедія // UAPEDIA.COM.UA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uapedia.com.ua/>
243. Боряк Г.В. Інформаційні ресурси соціогуманітарних наук у Мережі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?litera&id=7229&navStart=15>
244. http://uk.wikipedia.org/wiki/Українська_Вікіпедія
245. Рукавіцина-Гордзівська Є.В. Київський митрополит Євгеній (Є. О. Болховітінов) : Біобібліографія. Бібліотека. Архів / Є. В. Рукавіцина-Гордзівська ; наук. ред. Г. І. Ковальчук ; Нац. акад. Наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2010. – 856 с.
246. Суминова Т. Н. О жанре персональных документографических работ по литературе и искусству // Библиотекосведение. 1999. – № 7. – С. 97–103; Суминова Т. Н. Персональная документография киноискусства : Теорет.-метод, основания и тенденции развития: Автореф. дис. ... канд. пед. наук / Моск. гос. ун-т культуры. – М., 1996. – 16 с.
247. Палій В. М., Храмов. Ю. О. Національна академія наук України. 1918 – 2008. Персональний склад. – К., 2008. – 352 с.
248. Науковці України ХХ – ХХІ століть: метабібліографія / Уклад.: М. Г. Железняк, Л. М. Гутник, Т. А. Галькевич; Ін-т енциклопед. дослідж. НАНУ. – К., 2010. – 472 с.